خرمړی

د عزیز نسین د سیاسي او ټولنیزو طنزونو ټولګه

لیکونکی: عزیز نسین

ژباړن: ډاکتر محمد فرید بزګر

د ختیځ د بیا رغونې اداره، د خپرونو څانګه، خپرنی لړۍ-۲۳

خرمړی

PROPERTY OF ACKU 9143

د ترکي لیکوال عزیز نسین لیکنه
ژباړن: ډاکټر محمد فرید بزګر

د کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم	: خرمړی
لیکوال	: عزیز نسین
ژباړن	: ډاکټر محمد فرید بزګر
خپرونکی	: د کور د خپرونو څانګه
تمویلونکی	: د ختیځ د بیا رغونې اداره (کور)
ټایپ او کمپوز	: م. ف. بزګر، د کور د خپرونو څانګه
د ژباړې نېټه	: ۱۹۹۲
د چاپ نېټه او ځای	: وږی ۱۳۷۹، سپټمبر ۲۰۰۰، پېښور

بسم الله الرحمن الرحیم

یو څو خبرې

دا د ترکي لیکوال عزیز نسین د طنزونو ټولګه چې د محترم لوستونکي په لاس کې ده، د ترکي ټولنې ښکارندويي کوي، چې زموږ د سوچه اسلامي ټولنې سره د هغې فرق او توپیر له ورایه څرګندیږي.

د نوموړي لیکلوال دا سیاسي ټولګه چې د خرمړي په نوم نومول شوې نړیوال شهرت لري، او د نړۍ په اکثرو ژوندیو ژبو ژباړل شوې ده، چې د دې له خپریدو وروسته نوموړی ۱۵ کال سیاسي بندي شو.

نوموړي لیکوال په خپلو ټولو لیکنو کې ټولنیزې ناخوالې په ډېر ښه شکل څرګندې کړې دي، په ډیرو ځایونو کې د خندا پر ځای ژړا پکار ده، خو هغه ژړا له هم د خندا رنګ ورکړی دی، د خلکو تظاهر او ځان په بل ډول څرګندول د عزیز نسین د لیکنو ډېره برخه جوړوي.

د انسانانو له خلوص او ساده ګۍ څخه ګټه پورته کول او یوازې د ځان په هکله فکر کول هغه څه دي چې د نوموړي په لیکنو کې ورته ډېر ځای ورکړل شوی دی. هغه دیو صفته انسانان چې د انسانیت نوم په شرمیږي په ډېر ښه ډول بربنډ کړي دي.

کاشکې یو عزیز نسین د افغاني ټولنې په اوسني پیر کې هم وای، چې نړیوالو ته یې د افغانانو معصومیت څرګند کړی وای او د بې رحمه ظالمانو د څرګند ظلم، چې موږ یې د نوم په یادولو په وینو کې لمبول کېږو، اصلي څیره نړیوالو ته بربنډه کړې وای.

ما دا ټولګه ډېر پخوا (۱۹۹۲ع) ژباړلې وه، یو ځل ټایپ شوه، خو چاپ یې ښه نتیجه نه ورکوله، یو ځل په ناروې کې په کمپیوټر ولیکل شوه، خو بیا د هغې سایز یا اندازه برابره نه وه، او یو ځل محترم صافي صاحب په ښکلو

ګوتو خطاطي کړه، خو بیا هم په کې څه ستونزې وې. قسمت به همداسې و، چې اوس یې د چاپ توان پیدا شو او ستاسې لاس ته دروررسیده. هیله لرم چې په راتلونکي کې هم وکولای شو، د نوموړي لیکوال نور اثار تاسې ته وړاندې کړو.

هیله ده چې دا کتاب په ډېر غور او دقت ولولئ، که څه هم کتاب د ترکي ټولنې په شرایطو کې لیکل شوی دی، خو ځینې برخې یې داسې دي، چې لوستونکی فکر کوي چې عزیز نسین، ترکی نه او همدا اوس د افغانستان په کوم ګوټ کې ناست او یا د کوم مهاجر افغان په څیر د هجرت په ناخوالو کې ډوب او د خپل زړه بړاس یې په دې شکل هسک کړی دی.

نور مو وخت نه نیسم،او له یوې نړۍ مینې سره مو د دې ښکلي کتاب لوستلو ته رابولم.

ستاسې خدمتګار
محمد فرید بزګر
۲۰۰۰/۰۹/۲۴
پېښور، بر تاکال، شاهین ټاون

عزیز نسین څوك دی؟

محمود نصرت چې په عزیز نسین مشهور دی د ترکې یو نومیالی لیکوال دی چې په ۱۹۱۵ عیسوي کال کې په استانبول کې زږیدلی دی. عزیز نسین د خپل ادبي فعالیت په ژوند کې له ډیرو مجلو او ورځپاڼو سره همکاري کړې چې له دغو څخه د "مارکو پاشا " ورځپاڼه د یادولو وړ ده، چې د ترکي لیکوال صباح الدین علي د مضامینو له کبله وتړل شوه. عزیز نسین په نړۍ کې د ټولنیزو او سیاسي طنزونو د ښوونکي په نوم مشهور دی.

دې پیاوړي لیکوال په خپلو اثارو کې د نننۍ ترکې ټولنیز تضادونه په (کوم به ښه بریالی کېږي، وروستنی، دوه غوږي ړوند، او ...) د امریکا د امپریالیزم او د ترکې د رژیم همکاري په (امریکایي مرسته، څنګه مې ځان وژنه وکړه، او ...)، د ارکستر سړی، که زه ښځه وای او.. کې افشاء کوي.

د عزیز نسین د آثارو اتلان اکثراً کوچني کارکوونکي، کسبکاران او بې وزله وګړي دي.

د نوموړي مشهور اثار عبارت دي له: ژوندی دې وي، موږ نه سړي کېږو، خرمړی، د سپي لکۍ، هغه سړی چې ښځه شو او سپینکی.

د دې ترکي لیکوال ډیر اثار د نړۍ په ژوندیو ژبو ژباړل شوي دي. د هغه نمایشنامې د نړۍ په اکثرو هېوادونو کې د سټژ په سر ښودل شوي دي. د عزیز نسین طنزي آثار په نړیوالو سیالیو کې څو ځله جایزې وړې دي. او په ۱۹۶۹ کې یې د "کروکودیل" د مجلې جایزه وړې ده.

ځنګه لیکم؟

ډیر خلك له ما څخه دا پوښتنه کوي، چې ځرنګه دا دومره کتابونه لیکم؟ ځینې په دې عقیده دي، چې هنرمندان د یو ځانګړي تخیل خاوندان دي، چې له پرښتو څخه الهام اخلي. خو زه د الهام کومه پرښته نه لرم. ښایي چې زما الهام د بدبختیو له دیو څخه وي. پرښتې د انسان په اوږو کښیني، خو زما د الهام دیو په په مغزو ناست دی. زما د الهام دیو نیم الوتونکی او نیم نور یې پرښته نه ده هغه له لسو څخه یوه برخه انسان او نور ټول یې ښامار دی.

زه لیکلو ته پیدا شوی یم، ورځنۍ اړتیاوې ما لیکلو ته اړباسي. زما په شان خلك چې ژوند یې د لیکلو په وسیله تامینیږي، باید بې له ځنډه ولیکي. زه د ټولنې زیږنده یم هر څه مې له ټولنې څخه دي. زما د متن سوژه، د انسانانو یو له بل سره برخورد، د زیېښونکو اصلي څېره، مجبور او اړ خلك او کسبه کار دي.

رښتیا هم موږ په عجیب وخت کې ژوند کوو. زما د لیکلو طرز، نظر موضوع ته فرق کوي. له دې کبله چې په ژوند کې مې هر ډول کار لکه کورنی ښوونکی، خبرلوڅي (خبرنګاري)، دکانداري، عکاسي، لیکوالي، ګلابیتوب یا نایتوب او نور ډول ډول کارونه کړي دي. زه دومره لیکلو ته مجبور وم، چې له ناروغتیا لپاره مې وخت نه درلود، خو دا چې څومره مې د ویونکو پاملرنه جلب کړې ده دا جلا خبره ده چې پخپله باید له لوستونکو وپوښتل شي، هغوی هر چېرته کولای شي، چې زما د قصو اتلان پیدا کړي، ښایي چې تاسې پخپله یو د قصو له اتلانو څخه اووسئ. په هر حال د ویلو لپاره کومه نوې خبره نه لرم.

﴿ ۱ ﴾

ښاغلی غوباړی!

همدغه راز چې مې په مخکینیو لیکونو کې در ته ولیکل، وروسته له ډېر وخت نه چې مې د مرګ او هوساینې غوښتنه کوله، بالاخره یې زما نیم ځانه جسد یو دولتي روغتون ته یوړ. هغه ډاکټر چې زه یې باید کتلی وی، او زما د ښخولو اجازه یې ورکړې وی، ناروغپالې (نرسې) ته مخ واړوه، او ورته یې و ویل:

- آیا دا سړی په رښتیا مړ دی؟

- ګناه دې، د چپړاسي په غاړه وي، هغه وایي، چې مړ دی، زه نه پوهیږمه.

د ډاکټر عصاب خراب شول او وې ویل:

- زه په خپلو کارونو کې ډېر باډسپلینه یم، تر څو چې پوه نه شم، چې مړ دی که ژوندی، د ښخولو اجازه یې نه شم ورکولی! نن ورځ په هیچا چې مړ دی که ژوندی، اطمنان نه شم کولی. کله یې چې یې روغتون ته راولي، وایي مړ دی. موږ یې هم د ښخولو امر ورکو. خو کله چې مړ مینځی (مرده شوی) یې لمبوي، نو یو وار تخنیږي او په لغتو وهلو او خندا پیل کوي. ځینې یې یو وار له له تابوت نه راجګیږي، اسویلی باسي او وایي: لکه چې نن بیا را باندې ناوخته شوی، باید ژر کار ته لاړ شم.

ناروغپالې وویل: تاسې هم رښتیا وایاست، ښاغلی ډاکټر. هغه بله ورځ چې مو د هغې بوډۍ د ښخولو اجازه ورکړه، هغه یو وار را ژوندۍ شوه.

- هوکې! ځکه چې ما یې د اینګور په خوله باور وکړ. یو ساعت یې زما په کتنځي کې تیر کړ، او د خپلې خوابنې د مرګ قیصه یې کوله. امکان یې نه درلود چې باور یې نه کړم. ډېره ښایسته ښځه وه. هیڅ فکر مې نه کاوه چې دروغ دې ووایي. خو سره د هغې هم ګناه د هغې د خوابنې په غاړه ده. ما ورته وویل، اوس هر څه چې وي، ټول فکر کوي چې ته مړه یې. ټول اداري کارونه پای ته رسیدلي دي. ستا پیژندپانه باطله شوې ده. د ختم مجلس درته نیول شوی دی. ټول خپلوان دې راغونډ شوي دي، او دومره

يې ژړلي چې پوښتنه مه کوه. ما هم ستا د خښولو اجازه ورکړې ده. يوازې همدا پاتې دي چې يو څو يومه (بيله) خاوره درباندې واچوي او بس. راشه او زموږ زحمتونه هسې په اوبو مه لاهو کوه. اخر ستا ژوند خو نه تا ته کومه ګټه رسوي او نه نورو ته. خو هر څه چې مې وويل، وې نه منله.

- هوکې ښاغليه! ځينې وخت ستاسې علمي شخصيت ته ډېر توهين کيږي.
- نه غوچې، دا څه توهين دی، که ما غوښتي وی، په زور مې هم کولی شول، چې هغه بوډۍ له خاورو لاندې کړم. که ويلي مې وی، چې اصولاً مړه ده، او له مړو له ډلې څخه ګڼل کيدلی شي. څه فکر کوې، چې زما خبره به خلکو منلي وی، که د هغې جاهلې بوډۍ؟ زموږ دا ټولې بدبختۍ د دې ناپوهو خلکو له لاسه دي. افسوس چې زموږ خلک ډېر ناپوهه دي. دومره ناپوهه دي، چې مري، خو نه پوهيږي، چې مړه دي. د هغوی ځيني بايد ډېر وخته مړه وی، خو اوس هم ځان په ژونديو کې حسابوي. دا سمه ده چې هر څوک په هر څه نه پوهيږي. خو کله چې يو ډاکټر وايي، چې مړه يې، که مقابل لوری انسان وي، بايد پوه شي، چې مړه ده.
- ناپوهي!
- هوکې، ما هغه بوډۍ ته چې ژوندۍ شوی وه، وويل: اوس چې هر چا ستا له پاره دومره ژړلي او چيغې يې وهلي او دومره ماتم يې نيولی دی، بده خبره ده چې د هغوی دا هر څه په اوبو لاهو کړې؟ وروسته که په رښتيا هم مړه شوې، څوک به يې نه باوروي، او وايي به چې د دې د ژوندي کيدل عادت شوي دي، بيا را ژوندۍ کيږي ورپسې مه ژاړئ.
- ښه کله چې ژوندۍ شوه تاسې څنګه ...
- دا خو مهمه نه ده، نړۍ د ډاکټري معجزو نه ډکه ده. په علمي دلايلو مې د هغې ژوندي کيدل ثابت کړل.

ښاغلی غوباړی. کله چې ډاکټر او ناروغپالې زما په څنګ کې خبرې کولې. ما په ډېر خير د هغوی حرکاتو ته کتل. ډاکټر يو وار بيا ناروغپالې نه پوښتنه وکړه:

- ايا دا سړی رښتيا مړ دی؟
- چپړاسي وايي چې مړ دی نو.
- ورته غږ کړه.

- ناروغپالي د روغتون چپړاسي ته غږ کړ. ډاکټر چپړاسي تـه مـخ را واړاوه او ترې وې پوښتل:
- تا ویلي دي چې دا سړی مړ دی، آیا دا رښتیا دي؟
- هو ښاغلی، خو زه پرون شپه پـه روغتـون کـې نـه وم؛ کلـه چـې راغلـم د روغتون څارونکي وویل چې دا سړی مړ دی، د لمبا ځای ته یې یوسه. زه همدومره خبر یم نور په څه نه پوهیږم.
- څارونکي ته غږ کړئ!

فکر کوم ډاکټر اصلا بې عدالتي نه شوه زغملی، نو له همـدې کبلـه یـې غوښتـل چې زما مړینه د عیني شاهدانو په حضور کې جوته کړي. په دې باندې کله چې یې له ناروغپالي سره خبرې کولې، پوه شوم.

- زه له خپل مسلک سره مینه لرم؛ که زما په ځای بل کوم ډاکټر وی، نـو د ناروغ نبض به یې کتلی وی، او یا به یې ستاتسکوپ د هغه پـه زړه ایـښی وی. خو زه له دې کبله چې په راتلونکي کې را ته د سر خوږ پیدا نه شي، د درې کسو شاهدانو په تیرولو د هغـه د مړینـې راپـور تیـاروم. د دې درې کلونو په اوږدو کې را ته ډېر کړاونه پـېښ شـوي دي. کلـه چـې لا زمـوږ د ستاژ دوره وه، او زه پـه یـو روغتـون کـې د شپې نوکـري وم، لـه یـو څو انډیوالانو سره لږ مست شوی وم، ځواني وه نو.... له بده مرغه پـه همدغـه شپه درې ناروغان مړه شوي و، یو ناروغ پال راغی او وې ویل:
- ښاغلی ډاکټر، په روغتون کې درې ناروغان مړه شوي دي.
- خدای ﷻ دې وبخښي.

بل مې څه ویلي وی، د مړو پسې باید د خیر دعا وشي، نه ګنې؟
- خو ښاغلی ډاکټر باید وې ګورې، چې د مړینې راپور یې ورکړو.
- رښتیا وایې خو په ما کې د خوځیدو توان نشته؛ له ځای نـه جګیـدلی نـه شم.

په هر صورت یو څو کسو له لاس او پښو نه ونیولم، او په زور یې د مړو سر تـه راوستلم، کله چې مې د یو ناروغ نبض وکته، و مې لیدل چې منظم ښکته پورته کیږي، و مې ویل، بل مړی راولئ. د هغه نبـض هـم کـار کـاوه. دریم مـړی مـې راوغوښت، هغه هم همداسې و. دوی مړه نه دي، خو ډېر سخت ناروغه دي. په

هر ساعت کې یو اسپرین ورکړئ او د شا پورې یې کرم ومږئ او یو بوتل "تنتورید" ور له ورکړئ. ناروغپالې ته مې وویل، که تنتورید و مږي او اسپرین ورکړي ښنګه به وي؟

- هیڅ ښه به شي.
- نه، ښه کیږي، نه.
- ولې؟
- له دې کبله چې اسپرین د زړه حرکت ډېروي. ښه د اسپرین په ځای بله کومه ګولۍ ورکړئ.
- ټولې ګولۍ همداسې دي ښاغلی ډاکټر.

عصباني شومه او ومې ویل:

- اخر بدمرغې څو کاله کیږي، چې ناروغپاله یې؟ یو څه ورکړه چې وې خوري.
- زه چې کله ناروغه کیدم، نو مور به مې راته غوا ژبې ګل (ګل ګاو زبان) راکاوه، که اجازه دې وي، چې دوی ته یې هم ورکړو.
- هوکې، سمه ده، په نسخه کې یې ولیکم.
- نه نسخې ته اړه نشته. د روغتون په درملتون کې نشته، زه به یې په خپلو پیسو د روغتون په څنګ کې هټۍ نه واخلم. دا یې وویل او لاړه. زه همهغلته ویده شوی وم، چې یو چا راویښ کړم.
- ښاغلی نه یې خوري.
- څوک یې نه خوري؟
- مړي، غواژبې ګل نه خوري.

لاړم ومې کتل، چې چپراسیان په زوره غواژبې ګل د ناروغانو په خوله کې منډي.

ومې ویل؛ ظالمانو دا خو ښاروي نه دي، چې داسې په زور یې په خوله کې ورله منډئ. دا باید په اوبو کې واچوئ، چې ښه وخوټکیدل، د هغې اوبه به بیا دوی ته ورکړئ.

خدمتګارې ښځې وویل: ناروغپالې خو ما ته څه ونه ویل.

- خیر دی، که هغې نه وُ ویلي، تا کې دومره عقل نه وُ، چې غـوا ژبـې ګل څنګه ناروغانو ته ورکوي.
- ښاغلی ډاکټر صاحب زه د کور په کارونو کې دومره بلده نه یمه.
- ناروغ ټاله چیرته ده؟
- په کوټه کې یې نشته.

بیا هم ویده شوی وم، نه پوهیږم څو ساعته به ویده وم، چې یو غږ را پاڅولم.

- ښاغلی، مړي غواژبی ګل نه خوري.
- آیا مړي هم څه خوري؟

سمدلاسه مې ناروغان را په یاد شول، او و مې ویل:

- ډېر ښه پیچکاري یې کړئ.
- د څه پیچکاري؟
- هره ستنه چې په روغتون کې وي، هغه ورته وکړئ.
- پرته له قلفي سنجاقونو نه بل څه په روغتون کې نشته.

په دې وخت کې د روغتون اداري مدیر راورسید، او وې ویل:

- ښاغلی ډاکټر صاحب، په کتـاب کـې څه ولیکـم، چـې ناروغـان د کومـې ناروغۍ له کبله مړه شوي دي؟
- څوک مړه دي؟ هغوی ژوندي دي.
- نه، ښاغلیه! دا هیڅ امکان نه لري، ځکه چې هغوی د جراحي عملیات په وخت کې مړه شوي دي.
- نه مدیر صاحب د هغوی نبض موجود دی او ښکته پورته کیږي.

کله چې ما د ناروغانو نبض کوت، ګورم چې اداري مسؤول پټ پټ خاندي. په دې وخت کې مې پام شو، چې خپل لاس مې نیولی دی، او د ځان نبض ګورم. له هغې ورځې نه وروسته کله چې د یو ناروغ د ښخولو اجازه ورکـوم، نـو درې شاهدان حتما پیدا کوم.

په دې وخت کې د روغتون ساتونکی راغی او وې ویل:

- ښاغلی تاسې زه راغوښتی وم؟

په داسې حال کې چې ډاکټر هغه ته ورښودلم، ورته وې ویل:

- آیا دا رښتیا مړ دی؟

- هوکې ښاغلی ډاکټر صاحب دا په رښتیا مړ دی.
- له څه نه پوه شوې؟
- بابا دا خو څه شی نه دی، دیرش کاله کیږي، چې زه د دې روغتون ساتونکی یم، څه قسم مړي دي، چې ما نه دي لیدلي. کله چې یو مړی ووینم، ان د هغه دنده معلومولی شم او پوهیږم چې د هغه به په ژوند کې څومره معاش و.
- ښه، نو ووایه چې دا به څه کاره وو، او څومره معاش به یې وو؟
- که زمکه هسک ته هم ورسیږي، په میاشت کې یې له څلور سوه لیرو نه ډېر معاش نه درلود.
- له څه نه پوه شوې؟
- ښاغلی؛ مړی ته یې وګورئ، ملا او مړی یې په یوه اندازه دي. که لږ نور هم ژوندی وی، ملا یې له ډېر نریوالي نه دوه-درې ځایه ماتیدله.
- ښه څه کاره به و؟
- نه پوهیږم، خو کار یې هر څه چې و ډېر سخت و. اولاد یې هم ډېر و. له ژورو سترګو نه یې ښکاري، چې له شپږو نه یې کم اولاد نه درلود.
- دا نو له څه نه پوه شوې؟
- اوږو ته یې وګورئ، معلومېږي چې څومره درانه ډرانه بارونه یې وړي دي. ډېر شریف او باناموسه هم ښکاري.
- دا څنګه پوه شوې؟
- ښه که بې ناموسه وی، دا به هم د نورو غونډې اوس د ښه ژوند خاوند وی. ډېر هوښیار او ذکي سړی معلومیږي.
- دا نو نه شم منلی، ته د څه نه پوهیږې، چې باهوښه او هوښیار سړی و؟
- ښاغلی ډاکټر صاحب، ښه ورته په ځیر وګورئ، ان مړی یې هم د شونډو لاندې خاندي.
- ډېر ښه، ښه نو ته شاهد یې، چې دی مړ دی؟
- هوکې.
- پوهیږې چې له څه درد نه مړ دی؟

- کله چې معلومه نه شي، چې له کومې ناروغۍ له کبله مړ دی، نو اداري مدیر همدا یو شی لیکي، د فزیولوژیکي تغیراتو له کبله، نو ده ته به هم همدا شی ولیکو.

- ولې زه سره له دې هم د ده په مړینه لړ شکمن یم.

ګرانه غوبارې، کله چې مې دا خبره واوریده، ډېر ډار شوم، ځکه فکر مې کاوه. لکه دولتي دوسیه به په دې کوټه او هغه کوټه کې بېخي له پامه وغورزیږم، خو په دې وخت کې ډاکتر وویل:

- زه دا عدلي ډاکتر ته لیږم.

د دې خبرې په اوریدو ډېر خوښ شوم، ځکه چې که یې ویلي وی، چې ژوندی دی، زه یې له روغتون نه بهر غورزولم، هغه وخت به مې په سر څه بلا راتله؟ په بل لیک کې به در ته د عدلي ډاکتر پېښه ولیکم.

ستا د سوکالۍ په هیله

خرمړی

(۲)

ګرانه غوباړی!

که سړی مړ هم شي، خو ژوندي خلک یې ارام نه پرېږدي، په زړه کې مې ویلې، چې بس دی؛ نورې راباندې خاورې راواچوئ، چې اسوده شم، ولې له دې کبله چې پوهیدم، چې د مړو غږ څوک نه اوري، نو چغې مې نه کولې.

د روغتون په تاکاو کې نور مړي هم وُ. د هغوی ځینې د پیژندنې له پاره ساتل شوي وُ، ځینې باید چې عدلي ډاکټر کتلي وی. په دې مړو کې درې مړي ډېر په زړه پورې و. یوه همداسې خندل، بل ژړل او دریم په سوچ کې ډوب وُ.

هغه سړي ته چې پرله پسې یې خندل، ورغلم او ورته مې وویل:

- وبخښئ ښاغلیه، ولې همداسې خاندې؟

ښاغلی غوباړی، د یو مړي خندیدل ډېره عجیبه خبره ده، فکر وکړه چې ستا له دوستانو نه یا د کورنۍ کوم غړی مړ وي، اوس فکر وکړه، چې دا مړی پر له پسې خاندي، آیا دا عجیبه منظره نه ده؟ دې مړي د یو ماشین په شان چې کوک شوی وي، همداسې خندل، په دواړو لاسونو یې ګېډه کلکه نیولې وه، او قاه قاه یې کول او له سترګو نه یې اوښکې بهیدلې.

- له خندا نه مړ شوم، ها ها های. له خندا نه د یو مړي مړه کیدل عجیبه خبره نه ده؟ په داسې حال کې چې خندل یې، پریکړې، پریکړې یې په خبرو پیل وکړ:

- زما له مړینې یوه شپه مخکې مې له ښځې سره یو تیاتر ته تللی وم. ډېر وخت مخکې مې ښځې ویلي و:

- راځه چې یوه ورځ تیاتر ته لاړ شو، او لږ وخاندو. تیاتر ته لاړو، د تیاتر پرده چې څنګه پورته شوه. موږ په خندا پیل وکړ. نه پوهیږم چې څومره په زړه پورې وه. له خندا نه مو کولمې وشکیدلې. ټوله قیصه یې درته نه شم کولی. ډېر کم پاتې و، چې له خندا نه مړ شم. ډېره عجیبه خبره خو دا وه. چې پرته له موږ نه بل یو ننداره کوونکي هم نه خندل. لږ یې په ژړا

پيل کړی و. دريمه پرده نوې پيل شوې وه، چې يوه ننداره کوونکـي را تـه وويل:

- ښاغلی بس دی نو، ډېر مه خاندئ.

ښځې مې له ما نه مخکې د هغه ځواب ورکړ:

- ولې و نه خاندو. پيسې مو ورکړي، وړيا خو نه يو راغلي.

زموږ زوږ پورته کيدونکی و، چې موږ يې د تياتر له سالون نـه وويستلو. هغـوی چې زموږ له خنديدو نه ناراحته شوي و، چغې وهلې:

- د څه له پاره خاندئ؟

- ولې ونه خاندو، د همدې له پاره راغلي يو، چې وخاندو. بايد چې وخاندو. خلک کميډي تياتر ته د څه له پاره راځي؟

- څه له چټيات واياست. دا کومـه کميـډي ننداره نـه ده، ډرام دی. هغـوی ادعا کوله چـې دا ښوونـه ډرام دی. مـوږ لـه دې کبلـه چـې ويلـې مـو. دا کميډي ډرامه ده، ډېره سخته دفاع کوله، بالاخره يې چيغې کړې:

- ناپوهو.....نالوستو.

- ناپوه په پخپله ياستئ، کميډي ډرامه ګورئ او نه خاندئ.

د دې له پاره چې په اصل قضيه پوه شم، نو د ننداري بهرني اعلان ته مې چې په ديوال زړول شوی و، وکتل؛ چې په کې ليکلي يې و: سـر تـر پايـه د درد او کړاو نه ډکه، عشقي-تراژيدي ډرامه. چې تر اوسه پورې بـه مـو داسـې غمجنـه ډرامه نه وي کتلي. همدا وخت په خپله اشتباه پوه شوم. د دې په ځای چـې د کومې کميډي ډرامې ټکټ واخلو، د تراژيدې ډرامې ټکټ مـو اخيستی و. مـا او ښځې مې فکر کاوه، چې ننداره کميډي ده، نو ځکه چې سالون تـه ننوتـي وو په خندا مو پيل کړی و. يو سړی چې په يو ګوټ کې ولاړ و، او موږ ته يې پـه ځير ځير کتل، را نږدې شو. په داسې حال کې چې موږ ته يې ځان د دې ډرام ليکونکی راوپيژانده، وويل:

- تاسو په حقه ياستئ، تاسو د دې په فکـر چـې کميـډي ډرام وګورئ، او د خنديدو له پاره مو پيسې ورکړې وې، او ټکـټ مـو اخيستی و. خـو بـايد درته عرض وکړم، چې نورو ننداره کوونکو چې ژړل يې، هغوی هم په حقه دي، هغوی هم د ژړلـو لـه پـاره راغلـي دي. نـه تاسـو د ننداري لـه پـاره

خاندئ، او نه هغوی د ننداري له کبله ژاړي. که ننداره هم نه وي، که باد هسې د تیاتر پرده وښوروي، ستاسو له خندا نه پښتورګي شنه کیږي، او د هغوی په مخ د اوښکو سیلابونه روانیږي.

پوهیږئ ولې کله چې لیدونکي یو ډرام ګوري، خاندي؟ ځکه چې لومړی له هر څه یې لیدونکو ته ویلې وي، چې تاسې به وخندو. که چېرې داسې وی، چې د ننداري نه وروسته یې لیدونکو ته خپلې پیسې بیرته ورکولی، نو هیچا به هم کمیډي ننداړو ته ټکټ نه وی اخیستی. ځکه چې ټولې ننداري د ډرام بڼه لري، خو له دې کبله چې ډېر لیدونکي راجلب کړي، د ننداري په دیوالونو لیکي:

"مړي چې خاندي" په نامه کمیډي ډرامه.

وې ویل: اوس پوه شوم چې ولې خاندم ها ها ....ها.....ها ... انسانان څومره احمق دي، اه، اه څومره خندیدونکې ډرامه وه..

☺☺☺

د هغه مړي په لور چې همیشه به یې ژړل، لاړم، او ومې ویل:

- تاسو ولې ژاړئ، نه چې تاسې هم مخکې له مړینې نه کوم تراژیدي ډرام لیدلی و، که څنګه؟
- په داسې حال کې چې اوښکې یې څڅیدلې وویل:
- نه ښاغلی، زه چې کله ژوندی وم، د "سمې لارې" په نامه ورځپاڼه مې منظمه لوستله. یوه ورځ د دې ورځپاڼې طنز لیکونکي د "تریخ بیلتون" په نوم یوه مقاله لیکلې وه. په دغو ورځو کې یو مهم سړی مړ شوی و. په خپل ټول عمر کې مې داسې غم لړلې قصه نه وه لوستلې. له دې کبله چې له سترګو نه مې همداسې اوښکې بهیدلې. و مې نه کړای شول، چې دغه مقاله تر پایه ولولم. د هرې کلمې په لوستلو مې اوښکې زیاتیدلې، هغه لیکلي و "ته به همیشنی یې، بشریت به تا له یاده و نه باسي. هغه خدمت چې تا انسانیت ته کړی دی...." د هغې ورځې په سبا راسا د ورځپاڼې دفتر ته لاړم، او دغه لیکوال مې پیدا کړ. وروسته له ستړي مشي، مې ورته وویل:

- که په دې داړه شم، چې زما له مړینې وروسته، زما په باره کې به هم همداسې مقاله ولیکې، نو زه همدا اوس د مړینې هیله کوم.

لیکوال وویل:

- هیڅ فکر مه کوه، د پیسو په مقابل کې هر ډول مقاله چې وغواړې، لیکل کیږي.
- مهرباني وکړئ، دا یې پیسې.

د مړي سترګې له ژړا نه سرې شوی وې.

- په خپل ځان دې رحم وکړه، دومره مه ژاړه.
- ولې ونه ژاړم، له مرګ وروسته یې یوه کرښه هم ونه لیکله.
- ښه هغه نیکمرغه مړی څوک و؟
- نه پوهیږم، له هر چا نه چې مې پوښتنه وکړه، چا ونه پیژانده.
- ښه نو اوس بیا ولې ژاړې؟
- د خپلو اوښکو مخه نیولی نه شم، همیشه مې هغه مقاله سترګو ته ولاړه وي، هیڅ یې هیرولی نه شم، ښایي چې له تل له پاره وژاړم.

☹☹☹

هغه مړي ته چې همیشه به په فکر کې ډوب و، ورغلم.

- وبخښئ، ممکنه ده چې ووایاست، چې ولې دومره فکر کوئ؟
- د دې په هکله فکر کوم چې انسان یم که نه؟
- ښکاره ده چې تاسې انسان یاستئ.
- ما هم ستا غوندې فکر کاوه، خو و مې نه کړی شول، چې چا ته جوته کړم، چې انسان یم. اجازه راکړئ، چې خپله خبره مې لږه توضیح کړم. وګورئ، که اوس موږ دلته چغې ووهو، او فریاد وکړو، ایا هغه انسانان چې ژوندي، دي، زموږ غږ اوري؟ نه، نه یې اوري. ځکه چې موږ د مړو په ژبه خبرې کوو، د مړو په ځیر فریاد کوو، هغوی چې ژوندي دي د مړو په ژبه نه پوهیږي. په نړۍ کې ژوندي هم همدا رنګ دي. ډېر انسانان چغې وهي، زګیروي کوي، ژاړي، خو نه شي کولی، چې خپل غږ چیرته ورسوي. ځکه چې معلومه نه ده، چې هغوی ژوند کوي، که نه؟ ښکاره ده چې هغوی زموږ سره کوم توپیر نه لري، او پرته له سرشمیرنې، انتخاباتو،

د مالیاتو د ورکولو او عسکري خدمت لــه ورځو نــه، نــور انسـانان نــه ګڼل کیږي. که په نړۍ کې د هر چا نه دا پوښتنه وکړئ، چې تــه انسـان یـې؟ څو کسه به په ډېر ویاړ وویلي شي، هو زه انسان یم؟

هر کار ځانته شرایط لري، د انسانیت شرط هم د انسان په شان ژوند کـولٍ دي. په ژوند کې د ډېر کار له کبله چې کاوه مې، د فکر کولو له پاره مې اصلا وخت نه پیدا کوه. ښه شو چې مړ شوم، او وزګار شوم، اوس د فکر کولو له پاره پــوره وخت لرم، همدا اوس هم په دې اړه فکر کـوم. چـې آیـا کلـه چـې ژونـدی وم، انسان وم که نه؟

- ښه د دې سوال له پاره دې ځواب پیدا کړ، که نه؟

- نه، فکر کوم چې که انسان وی، لاقل د انسان په شان خــو بــه مــې ژونـد کړی وی، او که انسان نه وم. نو ولې ځینــو د انتخابـاتو پـه ورځ زمـا نــه غوښتل چــې ورتــه رای ورکـړم؟ ولـې یـې لـه مـا څخــه مالیـات اخستل، ولې....تر اوسه مې په دې باره کې فکر کاوه، خو کومې نتیجې تــه نــه یم رسیدلی.

کله چې یې خبرې پای ته ورسیدې زه هم په فکر کې ډوب شوم، چې انسان یم که نه؟ ځکه چې زه هم د هغو کسانو له ډلې څخه وم، چې کولی مې نــه شو، خپل غږ چیرته ورسوم.

☹☹☹

هوکې ګرانه غوباړی! فکر کوم، چې د دې لیک له لوستلو نه وروسته، ښایي تــه هم په فکر کې ډوب شې، ښایي چې پیسې دې ورکړي وي، چې د یوې کمیډې ننداره پورې وخاندې، ښایې چې ژاړې به. ښه په هر حال، هغـوی، تــه چـې زما په ژوند زما له ژبې نه په عذاب وُ، زما د مړینې خــبر ورکـړه، ښایـي چـې ځینې یې د خوښۍ نکریزې کیږدي.

ستاسې د نیکمرغۍ په هیله
خرمړی

﴿۳﴾

ښاغلی دوسته!

لکه چې په تیرو لیکونو کې مې هم لیکلي و، په رښتیا مړ شوی وم، خو نه مې شول کولی چې په رسمي شکل مړ شم. په نړۍ کې ژوند کول او په رسمي شکل مړه کیدل، هم ډېر سخت دي. د روغتون په تکاوۍ کې زما په شان نور مړي هم ډېر و. ښې اړخ ته مې یو ځوان سړی او کیڼ اړخ ته مې بوډۍ ښځه پرته وه. له ځوان سړي نه مې تپوس وکړ.

- تاسې ولې مړه شوئ؟
- ځان وژنه مې وکړه.
- څرنګه، ایا ځان وژنه اسانه ده؟
- نه بابا، پخوا اسانه وه، خو اوس، ځان وژنه له ژوند کولو نه هم سخته ده. لومړی مې پریکړه وکړه، چې ځان په سیند کې لاهو کړم، د استانبول د سیند ټولې غاړې مې وکتلې، خو داسې ځای مې پیدا نه کړ، چې ځان سیند ته وروغورځوم. ټول ځایونه ډک و. د سیند ټولې غاړې شتمنو خلکو نیولې وي، او په کې یې ځانونو ته مانۍ، کورونه او ښونه جوړ کړي و. هڅه مې وکړه چې څوک پیدا کړم او د انسانیت په نامه ترې هیله وکړم، چې اجازه راکړئ، چې ځان سیند ته وغورځوم. خو کله چې به مې دا ویل، ځواب به یې راکاوه، ولې لیونی شوی یې. چې دا نړۍ له دومره ښکلاو سره پریږدې، او ځان وژنه کوې؟

ټول ځایونه مې وکتل، خو داسې ځای چې هلته ځان سیند ته وغورځوم، پیدا نه کړ.

- د سمندر غاړې ته به تللی وی.
- دا کار مې هم وکړ. د سمندر غاړې ته هم ولاړم. ویلې به مې چې د خدای ﷻ په امان یا ښکلې نړۍ، او ځان به مې سمندر ته وغورځاوه. یو وارې به غږ راپورته شو، چې ړوند یې، لرې دې سترګې وغړوه. یا به د چا په ګیډه او یا به د چا په ورمیږ پریوتی وم، د سمندر غاړه وه، خو سمندر نه وه.

- خو کومې بیړۍ ته به ورختلی وی.
- فکر کوی، چې دا کار به مې نه وي کړی؟ یوې بیړۍ ته وروختلم. آیا په بیړۍ کې خالي ځای پیدا کیږي؟ په بیړۍ کې دومره ګڼه ګونه وه، چې څوک په کې خوځیدلای نه شو. که لږ حرکت هم وکړې. خو مخکې نه شې تلای. بالفرض، که مخکې هم ولاړ شې، نو آیا و به کولی شې، چې ځان سیند ته وغورځوې؟ که په دې کار کې بریالی هم شې، ښه، لاس یا بل کوم ځای دې د بیړۍ په کوم ځای کې نښلي، که و نه نښلي هم، راځي درپسې او له سمندر یا سیند څخه دې بیرته باسي (ژغوري دې). سر به دې نه درخوږوم، لنډه دا چې په سیند کې ځان وژنه ناشونی ده.
- ښه نو بیا دې څه وکړل؟
- پریکړه مې وکړه، چې ځان په ګاز ووژنم. ټولو اندیوالانو ته مې په لیکونو کې ولیکل، څرنګه چې زموږ د فوټبال ټیم په سیالیو کې ماته خوړلې ده، خصوصا په دې وروستۍ سیالۍ کې، نو له همدې کبله غواړم، چې ځان وژنه وکړم، نور ژوند نه شم کولی. انشاالله ډېر ژر به سره یو ځای شو، او دا لیک مې ټولو ته په ډاک کې ولیږه.

ګاز مې خوشې کړ او پخپله په زمکه وغزیدلم. نیم ساعت به تیر شوی وُ، چې د ډېرې خوښۍ او ارام احساس مې وکړ. له ځان سره مې فکر کاوه، چې دا نو څه کار وُ، که پوهیدلی چې مړینه دومره اسانه ده، او په مرګ کې دومره خوند دی، نو لیونی وم چې ژوند مې کاوه. په دې فکرونو کې ډوب وم، چې د ور غږ مې واورید، چې چا ټکوه. لا په دې فکر کې وم، چې ور بیرته کړم، که نه، بیا مې وویل، چې زه خو مړ یم، نو ور باید بیرته نه کړم، ښایي هغوی هم ملایکې وي، چې د ور بیرته کیدو ته اړه نه لري او کولی شي، چې کوټې ته پرته د ور له بیرته کیدو راننوزي. خو په دې وخت کې مې پام شو، چې دا زما هغه ټول ملګري دي کومو ته چې ما د خدای پامانۍ لیکونه استولي وُ. ورته مې وویل:
- ګرانو دوستانو حتما مو زما بیلتون و نه شو زغملی، او ځان وژنه مو کړې، چې زما سره یو ځای شئ.
- لیونی شوی یې څه؟
- تاسې څه وایاست، مړي ګنه لیوني کیږي، هم؟ موږ ګڼې مړه نه یو؟

- څه وايي ته ژوندی یې.
- په څه شي دې ځان وژنه وکړه؟
- لا پوره مې نه وو ویلي چې په ګاز. ټولو په خندا پیل وکړ.
- کوم ګاز دلته ګنې ګاز پیدا کیږي. له دغه نل نه د ګاز په ځای هوا راځي. هوا یې هم ډېره پاکه ده. هغه ناروغان چې د تازه هوا له پاره کوم ځای ته سفر نه شي کولی، نو د هغې په ځای د ګاز نلونه پرانیزي، پوزې ورپورې کلکې نیسي او پاکه او صافه هوا تنفس کوي، چې ډېره ګټه ورته رسوي. آیا په استانبول کې د ګاز له نلونو پرته پاکه هوا پیدا کیږي. ګوره چې له کومه وخته دې د نل هوا تنفس کړې، غومبري دي هم تک سره شوي دي.

ځوان سړي ته مې وویل:

- د خوب یوه لپه ګولی به دې خوړلي وی.
- دا کار مې هم وکړ، ولې هره ورځ په ورځپاڼو کې نه ګورې، چې لیکلې یې وي، چې څو جنکو د خوب په ګولیو ځان ووژه، خو وژغورل شوې. د خوب ګولی څوک نه وژني، ځکه چې هغه ګولی دننه په هیواد کې جوړی شوی وي، ډېرې اغیزمني هم دي، هر څوک چې ترې یوه دانه وخوري بیا یوه اوونی خوب نه ورځي.
- خو په بهر کې د خوب جوړې شوې ګولی به دې خوړلي وی.
- هغه ګنې پیدا کیږي، ان پریکړه مې وکړه، چې ګندیر (زهر) وخورم، ډېر اغیزمن ګندیر مې واخیستل، خو څومره چې به مې هغه ډېر خوړل، هومره به مې د زړه قوت هم ډېریده. یوه ورځ بیخې د سامسون په څیر شوی وم، هر څه چې به مې په لاس کې نیول، ټوټې-ټوټې کول به مې. دا کار را ته بیخې تعجب ښکاره شو، نو یو ډاکټر ته ولاړم، او ټوله قصه مې ورته وکړه. هغه وویل:
- دا طبیعي خبره ده. آیا تاسې د استانبول یاستئ؟
- هو!
- ستاسې له پاره ګندیر ګټور دي، ان کله چې یو ځای ته ولاړ شئ، چې هوا یې پاکه وي، سا مو په کې بندیږي. تاسې د استانبول د بد او ګنده بوی سره عادت شوي، یاستئ. څرنګه چې تاسې د استانبول یاستی، ستاسې

وجود د ګنډیرو او ورمکړو (میکروبونو) سره عادت شوی دی. ماشاالله څومره چې ډېر ګنډېر وخورئ، هومره به چاقیږئ.

څوان سړي ته مې وویل:

- ښه خو یوه رسی به دې اخیستي وی، او ځان به دې پهانسي کړی وی.
- فکر کوی، چې دا کار به مې نه وي کړی؟ لاړم یوه کلکه رسی مې واخیسته، خو کله چې مې ځان له چت نه راځوړنداوه، رسی وشکیدله. ورورہ واله که د رسیو، هم مزه وي.
- ښه چې په دې کارونو و نه شوه، په یوه پتري (پاکې) به دې خپل رګونه غوځ کړي وی.
- هو، ښاغلی! سلطان عزیز، هم په پتریو ځان وژلی و، که نر وي اوس دې راشي، او د دې زماني په پتریو دې خپل رګونه غوځ کړي.ننني پتري د سړي ږیره نه خریوي، ته په رګونه غوڅوې، ټولې حلبي دي.
- له یو لوړ ځای نه به دې ځان راغورځولی وی.
- دا کار مې هم وکړ، خو بریالی نه شوم.
- ښه نو بیا دې څنګه ځان وژنه وکړه؟
- نو غوږ کیږده، چې درته وې وایم: نن ورځ د ځان وژنې له پاره، یوازې یوه لاره پاتې ده، او هغه دا ده چې د خپلې کورنی کومه جنی چا ته واده کړې. د نن ورځې زومان د ناوې د کورنی ټول نږدې او لرې خپلوان وژني. البته هغوی ته د خدمت کولو له پاره. هغوی دا کار د بدو نه نکوي، بلکې زوم د جنی کورنی له دې کبله وژني چې هغوی ارام او سوکانه شي. ما هم همدا کار وکړ. زموږ د کورنی یوې جنی واده وکړ، د ناوی د کورنی ټول غړي وارخطا شوي و، چې زوم به هغوی ووژني. ډېر وخت تیر شو خو زوم هیچا ته هم څه و نه وویل. یوه ورځ د کورنی غړو ما ته وویل: و دې لیدل زموږ زوم څومره ښه سړی دی. ورته مې وویل: بیړه مه کوئ، هغه لومړی غواړي، چې د جنی ټول خپل خپلوان وپیژني. داسې هم وشوه. یوه ورځ بې موږ ټول ووژلو. پخپله ناوې یې هم ووژله. یوه ورځ د ډوډی په سر ناوی خپل میړه ته چاره ورکړی وه، او ورته ویلي یې و، چې ګرانه دا ډوډی درسره لږه په دې چاړه ټوټی-ټوټی کړه. په دې وخت کې د میړه سترګې

سرې شوی وی او په همهغه چاره یې د ناوې ګېډه څیرې کړی وه او بیا وروسته یې نور ووژلو. وروسته بیا هغه ونیول شو. خو ویلي یې و، چې هیڅ شی مې په یاد نه دي.

هوکی ګرانه دوسته! په نورو لیکونو کې به د نورو خلکو د مړینې په اړه معلومات درکړم. له مخ نه دې مچکه اخلم.

خرمړی

﴿۴﴾

ګرانه دوسته،

نه پوهیږم چې زما ډېرو لیکونو بې حوصلې کړی یې که نه؟

ښایي چې په زړه کې دې وګرځي چې کاشکې مړ شي؛ چې له لیکونو نه یې بیغمه شم. خو څرنګه چې ما په مخکینیو لیکونو کې درته لیکلي و؛ چې نه سړی په اسانۍ ژوند تیرولی شي، او مړینه هم هغومره چې ته فکر کوې، اسان کار نه دی. ښایي چې مړینه دومره مشکله هم نه وي، خو اداري کارونه یې ډېر اوږده وي. فکر مه کوه چې له مړینې وروسته اداري کارونه پای ته رسیږي، له مړینې وروسته هم اداري کارونه دوام مومي. زه په دې موضوع کله چې د روغتون په تکاوۍ کې وم پوه شوم. کله چې د روغتون چپړاسي یو مړی بهر ته وویسته، یوه زړه ښځه چې زما په څنګ کې پرته وه را ته وې وویل:

- څومره نیکمرغه سړی و، څلور اوونۍ یې لا دلته نه وې شوې، چې بیرته یې یوړ. کاشکې زموږ اداري کارونه هم ژر پای ته ورسیږي او له دې ځایه مو یوسي. ښایي چې هغه ته یې کومه واسطه پیدا کړې وي.
- تاسې څه وایاست، له مړي سره هم کارت یا د واسطې کوم لیک وي؟
- هوکې! ولې لکه چې دلته نوې راغلی یې، چې په دې شیانو نه پوهیږې؟ زه یې په لسمه ورځ عسکري خدمت ته احضار کړې وم.

په خندا مې پیل کړی و، چې بوډۍ ښځې را ته وویل:

- لوده کیږه مه، له مړو سره خندا ښه نه ښکاري.
- تاسې خو شپیته کلنه ښکارۍ.
- اوه شپیته کلنه یمه، له ټولو څخه لومړی زامن مې باید دا جوته (ثابت) کړي، چې زه اوه شپیته کلنه یم، او له هغې وروسته زما مړینه. خو زامن مې نه غواړي، چې زما له مرګ نه دې څوک خبر شي.
- ولې؟

- ځکه چې د ډېرو سکرو اخیستلو پانه زما په نوم ده، که خبر شي، چې زه مړه یم، نو دا پانه بې اعتباره کیږي، نو بیا مې زامن نه شي کولی، چې د ډېرو سکاره واخلي نو ژمی به په سړو کې پاتې شي. نو له همدې کبله نه غواړي،چې څوک دې زما له مړینې نه خبر شي، چې په همهغه پانه سکاره واخلي، او که زما مړینه جوته نه کړی شي، نو ما عسکري خدمت ته جلبوي. اوس مې زامن په عجیبه ستونزه کې ګیر دي. له ارث نه سترګې پټې کړي، که له سکرو نه او یا به ما عسکری ته جلبه کړي. له همدې کبله په همدې ځای کې پاتې یم. دا مړي چې دلته ګورې، ټول یې یو جنجال لري. دا د ځوان سړي مړی چې ګورې، له مړینې دوه ورځې مخکې یې د نیولو حکم صادر شوی و. که اوس جوته شي چې هغه مړ دی، له نیولو څخه خلاصیږي.
- ښه خو ډاکټران دې ووایي، چې مړ دی.
- ته هم ډېر ساده سړی ښکارې. ایا ډاکټران د ژوندیو په ناروغیو پوهیږي، چې د مړینې څخه دې خبر شي. دا ښځه چې د دیوال غاړې ته پرته ده، نه (۹) کرته مړه شوې او ژوندۍ شوې ده. نوره له دې نړۍ نه ستړې شوې یمه؛ دا به یې وویل او و به غزیدله، خو کله چې به خلکو غوښتل چې ښخه یې کړي، پښیمانه به شوه.
- که زه د ډاکټرانو په ځای وی، سملاسي مې ښخوله.
- ډاکټران ګنه دومره غوږ کوي، هره ورځ یوولس بجې روغتون ته راځي، یو ساعت ناروغان ګوري، بیا بیرته ځي. دې ډول کارونو ته وخت نه لري. له همدې کبله اوس منتظر دي، چې وګوري، چې دا پلا په رښتیا مړه ده او که نه، یو څو ورځې وروسته به معلومه شي.

په دې وخت کې یو ستغ.غږ راپورته شو.
- اداري کارونه ډېر وخت نیسي.

چې ومې کتل کینې خوا ته مې یو مړی غزیدلی دی، پوښتنه مې ترې وکړه:
- ایا تاسې هم مړه یاستی؟

په همهغه ستغ غږ یې وویل:

... نه يم وفات شوی يم. لکه چې تاسې ورځپاڼې نه لولې. ټولو ورځپاڼو ... د مړينې خبر ليکلی و.

... څه ئي ليکلي و، مقا له؟

... دفاتحې اعلان يې چاپ کړی و، کورنۍ مې ټولو ورځپاڼو ته اعلان ورکړي و، د موسسې ملګرو مې هم ورځپاڼوته اعلانونه ورکړي و. تجارتي شرکتونو هم په ورځپاڼو کښې زما د فاتحې اعلانونه چاپ کړي و، که سړی ژوندی هم وي دا اعلانونه يې ليدل.

- له بده مرغه موږ نه و ليدلي.

- دومره ښايسته اعلانونه يې چاپ کړي و چې ......باور وکړه چې پخپله مړينه خوښ وم. د فاتحې اعلان مې اوس هم په فکر کې دی. ټکي په ټکي مې په ياد دی، غوږ ونيسه همداسې يې ليکلي و:

يو ليکلي و:"يو تريخ بيلتون" بل ليکلي و "دردونکی ورک شوی" او هغه بل ليکلي و. پلارمو، د ښځې پلار مې، زوم مې، د هيواد يوه پيژندل شوی څيره، د فلاني شرکت رئيس، د قاسم پاشا لمسی اود بايرام پاشا زوم ....همداسې يې ګڼل چې پرې غږ مې کړ:

- هوکې ما ښاغلی وپيژانده، نور زحمت مه باسی، پوه شوم چې تاسې يو له هغوی څخه ياستی...

سړي دوام ورکړ: چې ظاهري نړۍ يې پريښوده او ريښتيني نړۍ ته لاړ چغه مې کړه، هوکې ښاغلی مې وپيژانده، اوس نو څله دلته منتظر ياستی؟

- هديره نه پيدا کيږي، زما کورنۍ نه غواړي چې ما په کومه هديره کښې چې غريبان هلته ښخوي، ښخ کړي. غواړي چې زما له پاره کوم لوکس قبر پيدا کړي په دې به پوه ياستی، چې اوس قبرونه هم په تور بازار کې خرڅيږي، البته ارزانه قبرونه هم شته، خو هغه ښه نه دي، زما کورنۍ زما لپاره يو قبر لټوي چې ښه ښايسته منظره ولري.

- د مړينې نه وروسته څه فرق کوي چې په کومه هديره کې دې ښخ کړي؟

- نه، دا زما په خاطر نه دي، زما د کورنۍ د خاطره دي، هغوی غواړي چې کله زما قبر ته راشي او دا ښايسته منظره وګوري نو ووايي: چې ولې يې دا ښايسته نړۍ پريښوده او لاړ؟ که زما قبر په يو بد منظره ځای کې

وي نو د دې نړۍ د څه پورې به وژاړي؟ خو يوازې دا موضوع هم نـه ده. زمونږه كورنۍ ډېره شريفه ده. نو بايد زما قبر هم د كورنۍ په تناسب وي. د همدې كبله بايد د تور بازار نه قبر واخلي. يوه بله موضوع هـم شته. يو څه موده مخكې زمونږ د مخالف شركت رئيس مړ شو. د هغه د پـاره يـې د تور بازار څخه يو قيمتي قبر واخيسته، اوس نو زمونږ د كورنـۍ شرافت دا اجازه نه راكوي چې زما قبر دې د هغه د قبر نه ارزانه تمام شي. كه داسې ونه شي زمونږ د شركت اعتبار به په تجاتي حساب راټيټ شي.

- ښه، نو بيا يې پيدا نه كړ؟
- څه وايې ښاغليه؟ ولې يې پيدا نه كړ. د تور بازار ټولې ځمكې زمونږ شركت اخيستې دي. يعنې پخپله مـا اخيستې دي. اوس يـوازې د تبليغـاتو پـاڼې چاپوي بيا منتظر پاتې كيږي چې د هديرې د ځمكې بيه لوړه شي، نو هغه وخت مې بيا ښخوي...پوه شوې؟

هوكې ښاغلې غوباړی، ډېر څه دي چې غـواړم درتـه ويـې ليكـم، دلتـه داسـې مسايل شته چې د ژوند د مسا يلو سره هيڅ توپير نه لري، ځينې وخت د مړيني نه پښيمانه كيږم، كه پوهيدلی چې مرګ دومره سخت دی دا كارمی نه كاوه، كه اداري كارونه پای ته ورسيږي او زه په رسـمي ډول مـړ شم، ډېر بـه ارام شـم، هوكی ښاغلې دوسته. كه غواړې چې مړ شي نو همدا اوس مړ شه كه نه نو ټولې هديرې به بيا د تور بازار پورې تړلې وي، هغه وخت به بيا څه كوې؟
سترګې دې ښكلوم.

ښې هيلې مې ومنه
خر مړی

﴿۵﴾

ډېر ګران او د سترګو تور دوست غوبارې!

له هر څه نه مخکې چې له یاده مې و نه وځي، باید در ته ووایم، چې ما په مخکینیو لیکنو کې د خپلې مخکینۍ مړینې په هکله درته لیکلي و، خو له بده مرغه دا مې له یاده وتلي و، چې درته ولیکم، چې څنګه مړ شوم. په دې لیک کې به درته دا موضوع ولیکم:

که په یاد دې وي، یو وخت چې ډېر اړ شوم، ستا پیسې درغلم او پیسې مې درڅخه وغوښتې، هغه ورځ ته ډېر په قهر وې، هر څومره چې مې در ته عذر او ننواتې وکړې، تا هیڅ پیسې را نه کړې. یو ډېر نومیالي سړي یوه ډېره لنډه جمله ویلې ده، چې "که د غوښتلو په طریقه پوه شې، هیڅوک نه شي کولی، هغه څه چې ته غواړې تا ته در نه کړي."

نه پوهېږم چې دا به د چا خبره وي، بنایي د "مولیر" او یا "روبسییر" خبره وي، نور مې نه په یادېږي، خو په پای کې یې "ر" وه، کله چې دا جمله را یاده شوه، ګناه مې خپله وګڼله، هغه وخت مې تا ته خپله اړتیا په بل ډول بیان کړه، نو تا په ژړا پیل وکړ او خپلې ټولې پیسې دې ما ته راکړې.

یو چا ویلي دي: "هنر اوږد او ژوند لنډ دی." یو بل ویلي دي، چې "سلیقې او رنګونه د بحث وړ نه دي" خو په دې خبرو کې څه دي؟ که دا خبرې ما کړې وي، له دې غوږ نه به دې ننوتی او له هغه بله غوږ نه به دې راوتي وی. نو له دې نه څرګندېږي، چې د سړي د خبرو پورې نه ده، بلکې د سړي د موقف پورې ده. خبرې باید له غټ ځای نه وشي.

په هغه نړۍ کې چې مې ژوند کاوه. او اوس مې ورسره اړیکې شکیدلي دي؛ دوه ډوله خلکو د مسوولیت احساس نه کاوه. لیونو او پادشاهانو. که زه هم پاچا شوی وی، او یو وار مې ټوخی کړی وی، نورو خلکو به څومره لوړ ټوخل او سمدلاسه به یې ثبت کړی وی.

ګرانه دوسته! کله چې به زه او ته یو د بل مخامخ کښیناستو، څومره غټې غټې خبرې به مو کولې، هغه خبره چې د ملغلرو هومره ارزښت به یـې درلـود. خـو چا به د بوسو هومره ارزښت نه ورکاوه. اوس دې غوږونه پرانیزه له دې بلې نړۍ نه در ته یوه غټه خبره کوم:

" نړۍ ته راتګ اسان، خو مړینه ګرانه ده" ځکه چې هر څوک بل څوک زیږوي، خو مري پخپله. هیڅ مې د مړینې په هکله فکر نه کاوه. ما هم لکه د نورو خلکو غوښتل چې ژوند وکړم، خو یوازې په غوښتنه نه کیږي. یـوه ورځ مـې د خپـل رئیس څخه پنځوس لیرې وغوښتې، هغه را ته په ځواب کې وویل:

- په دې پیسو څه کوې؟

زړه مې و، چې ورته ووایم، بوډۍ (کاغذپران) په اخلم او هوا ته یې الوزوم، خو و مې نه ویل.

- د یو چا پوروړی یم ورکوم یې.
- د چا؟
- نن ورځ دوه بجې د پور اخستلو له پاره راځي.
- ډېره ښه ده هغه وخت راشه او پنځوس لیرې واخله.
- نه کیږي، همدا اوس یې راکړئ.
- نه کیږي.
- ولې؟

د یو فیلسوف غوندې یې کوپړۍ وښوروله او ویې ویل:

- دا د دنیا کار دی، ښایي له همدې کبله وي، چې ته نه سړی کیـږې. څه معلومه ده هغه سړی، چې باید دوه بجې د پور اخیستلو له پاره راشي، تر دغه وخته پورې مړ شي؛ که مړ شي ته یې له پور ورکولو څخه خلاصیږې. دا د دنیا کار دی، ښایي ته مړ شې، او زه درنه بې غمه شم او د پنځوسـو لیرو نه خلاص شم. تر دوو بجو پورې معلومـه نـه ده، چـې څوک مـري او څوک ژوندی پاتې کیږي...

اعصاب مې خراب شول او ورته مې وویل:

PROPERTY OF ACKU 9143

- ښاغلی زه ډېر بدمرغه سړی یم، د دنیا کار دی، داسې ونه شي، چې زه هم مړ نه شم، هغه سړی چې د پور پسې راځي هغه هم مړ نه شي؛ او تاسې مړه شی، نو بیا دا پېسې هغه ته له کومه کړم؟

دوه بجې شوې، زموږ څخه هیڅوک هم مړه نه شو، نه زه، نه پورلرونکی، نه رئیس، یوازې په دغه وخت رئیس چیرته ورک شو.

د چا پسې ګرځیدم چې د زړه خواله ورسره وکړم، د یو دوست کره چې د بې عدالتی مخالف و او د بې عدالتی په ضد یې جنډه اوچته کړې وه، او ښه په خبره پوه سړی و، ورغلم. کله چې یې کور ته ورننوتلم، ګورم چې څو نور دوستان یې میلمانه دي، په کور کې یې ګڼه ګونه ډېره وه، هر یو خبرې کولې. زه هم کښیناستم او په مناسب وخت کې مې ورته خپله قیصه وکړه، ټول غلي ناست او غوږونه یې اینښي و. ژړغونی شوی وم. په ډېر مشکل سره مې د خپلې ژړا مخه نیولی وه. په همدې وخت کې له یوې غیر مترقبه پېښې سره مخامخ شوم. هغوی ټولو چې زما خبرو ته یې غوږونه نیولي وو، خندل، ان یوه میرمن چې په لاس کې یې د څښلو ګیلاس و، له ډېرې خندا نه یې ګیلاس د هغه سړي په سر چې تکیه یې پرې کړې وه، نسکور شو.

خو ما یوه جدي مسله هغوی ته ویله، هغوی چې غوږ یې نیولی و د قصې په نیمایې کې یې دا جملې ویلې:

- څومره رومانتیک.

- څوره په زړه پورې.

- ډېره خوندوره ده.

ما خپل دردونه ویل او هغوی زما په دردونو قهه قهه کوله.

د میلمنو په منځ کې یوه میرمنه چې لږه په کونج کې ناسته وه د سترګو څخه یې اوښکې بهیدلې، په زړه کې مې وویل: دا ښځه څومره با احساسه ده، زما خبرې حتما درک کوي، په همدې چرت کې وم، چې یو ځلې هغې هم په لوړ غږ په خبرو پیل وکړ:

- نور بس دی، دومره مې وخندل، چې له سترګو نه مې بېخي اوښکې روانې شوې.

نو ما چې به هر څه ویل هغوی به خندل، د خدای پامانی په وخت کې یې وویل:

- نن ورځ ډېره ښه تیره شوه، ډېر مو وخندل، سبا هم تشریف راوړئ، چې بیا هم وخاندو.

له بې کسی نه سبا هم د همهغه دوست کره لاړم، خپله هیله مې له لاسه نه وه ورکړې. خو بیا هم چې ما به څه ویل، ټولو به خندل. په دې ترڅ کې یو میلمه وویل:

- د خدای ﷻ په خاطر نور څه مه وایه.

ډېر خوښ شوم، له ځان سره مې فکر وکړ، بلاخره یو څوک پیدا شو، چې ما درک کړي، په همدې فکر کې وم، چې هغه وویل:

- دومره مې وخندل چې بیخي پرتوګ مې لوند شو. نور غلی شوم، یو-یو ته به مې کتل،دومره ډېر یې خندل چې لړ پاتی و چې د خندا نه یې پوښتی ماتې شي، یو ځل مې چغه کړه:

- د څه له پاره خاندی، د خندا مې څه ویلي دي؟

- ولې ته طنز لیکونکی نه یې، ته هم بیخی نمونه یې. رښتیا دا څه چې دي وویل پخپله در باندې تیر شوي دي؟

- څومره ښه دي تعریف کړل.

- ډېر په زړه پورې څه یې وویل.

- رښتیا،رښتیا دا بلاګانې درباندې راغلي؟

- نه مړه، غوښتل یې چې موږ وخندوي.

هوکې د سترګو توره غوبارې زما ټول ژوند همداسې تیر شو، د هغه وګړو په منځ کې چې د ژړا په ځای خاندي، ژوند راته ورځ په ورځ تریخیده. هغوی ته هیڅکله مه وایه چې د دي کبله چې مې ونه کړای شول چې خپل دردونه او ناکامی هغوی ته شرح کړم، نور مې طاقت ونه کړای شو او مړ شوم، ځکه چې په خواب کې به ووایې:

- څومره په زړه پورې او د خندا نه به یې پوښتی ماتې شي، که غوارې چې زه دلته راحت شم، نو پخپله اندسې دې هغوی ته یوه ټونګه ورکړه.

وزرې دې چې د لمر په روښنایې کښې به ځلیږي، ښکلوم.

ستادوست

خر مړی

﴿٦﴾

ګرانه غوبارۍ:

پوهيږې چې کله کومه دوسيه د کوم دفتر په الماری کې ځای ونيسي او يا د کوم ميز په سر پريوزي، نو کلونه هما غلته پرته وي. موږ هم همداسې د روغتون په تکاوی کښې ځای پر ځای شوي ياستو. يو ګهيځ د تکاوی ور پرانستل شو. ټولو مړو خوښي پيل کړه او چيغې يې کړې:

- قانوني ډاکټر ته - قانوني ډاکټر ته مو بوځئ. د مړو غړونه ژوندو نه اوريدل، د هغو خلکو په شان چې ژوندي دي خو څوک يې غږ نه اوري.

د روغتون د دوه چپړاسيانو سره يو بوډا کليوال سړی هم راننوت، بوډا په لوړ غږ وويل:

- زوی مې کوم دي، زوی مې چيرته دي؟

يو چپړاسي ورته وويل:

- زوی خو مو درله خوړلی نه دی، چغې مه وهه، حتماً دلته دی.
- په خپل لاس مې دې روغتون ته راوړ- دلته مې ښخ کړ، اوس واياست چې نه مو دی راوړی او بل کوم روغتون ته مو وړی دی.
- په دې لوی استانبول کې ګنې همدا يو روغتون دی، تا سره څه نښه ده چې همدې روغتون ته دې راوړی دی، دا ځای د بانک په شان دی، پرته له خالي بوجيو او پوښونو څخه دلته څه نه ورکيږي.

بوډا وويل:

- ما خپل زوی په خپل لاس په دې روغتون کې ښخ کړ، دا يې هم نومره په لاس کې مې ده. يو چپړاسي هغه کاغذ چې د ناروغ نومره پکښې وه د هغه د لاس نه واخيست او نومرې ته يې وکتل د يو مړي په سر ودريد او ويې ويل:
- راشه دا دې هم زوی، ما خو درته وويل چې دلته څه نه ورکيږي، دا ځای د بانک په شان دی، ته همدا چيغې وهې چې زوی مې زوی مې. د روغتون نومره

لکه د لاترۍ د ټکټ غونـدې ده یعنـی لومړۍ بـاید وړې جـایزې وګورې یعنـی وروستۍ نومره او وروسته بیا ځګو نومرو ته وګورې.

دلته چې راغلې لومړی باید چې د مړو ځای ته ورشې او خپل ناروغ ولټوې، کـه دې نه وموند بیا د قانوني ډاکټر پسې لاړ شه، کـه هلتـه یـې هـم درک ونـه لګیـده بیـا د عملیاتو د کوټې نه احوال واخله، که هلته هم نه و، بیا د ژونـدو کـوټې ولـټوه، اخـر هر کار یوه لار لري.

هغه بوډۍ ښځه چې زما کین اړخ ته پرته وه ، هغـه یـې کلیـوال بـوډا تـه د هغـه زوی په ځای وروښودله، بوډا ورته یو څو شیبې وکتل او بیا یې وویل:

- دا زما زوی نه دی.

چپړاسي په قهر شو.

- موړ ګنې دروغ وایو، همدا نومره یې ده.

بوډا وویل:

- دا خو هیڅ زما د زوی په څیر نه دی.
- څو ورځې په دې روغتون کې و.
- د جمعې په ورځ یې دوه اوونۍ پوره کیږي.
- ښه اوس پخپله ووایه کاکا، هغه څوک چې دوه اوونۍ په روغتون کې پروت وي هغه نو بیا پیژندل کیږي؟
- بوډا سرې چې څومره کوښښ کاوه خو هیڅ باور یې نه راته چـې دا دې د هغـه زوی وي.
- ښاغلیه یو وار یې زما زوی په زیرښتون کې بدل کـړ- اوس داسـي کـار مـه کـوئ چې مړ یې هم بدل کړئ.
- په خدای چې همدا ستا زوی دی، وګوره نومره یې هم همغـه نومـره ده چـې تـا راوښودله، ایا نالوستی یې؟ بوډا سرې لږ کوږ شو او په څیر یې د مړي مخ تـه وکتل، یو وار یې چیغه کړه.
- دا خو زما زوی نه دی کومه بوډۍ ښځه ده.

---

[1] بیسواده

- ته نه پوهیږې دلته د جراحی د عملیاتو په وسیله سړی ښځه او ښځه سړی کوي، ښایې ستا د زوی جنسیت یې هم په یو عملیات سره بدل کړی وي.
- ښه، ډېره ښه ده خو زما زوی شل کلن و او دا شپیته کلنه ښکاري.
- کاکا ته څومره بد ګومانه یې، نو دا ښه کار و چې ډاکټران ستا شل کلن زوی مړ کړی؟ نو حتماً یې داسي کار کړي دی چې اول زوړ شي او بیا یې مړ کړي، راشه دا مړی دي واخله او موږ بیغمه کړه.
بوډا سړي د خپل زوی په ځای هغه بوډۍ ښځه په شا کړه او چپراسیانو ورسره د مړي په ویستلو کې مرسته وکړه.
یو مړي وویل:
- څومره نیکمرغه وه، بې غمه شوه، ویې وړله، کاشکې چې یو بل کوم کلیوال سړی هم پیدا شي او ما د خپلې خور یا خوابنې په ځای یوسي.
له هغه مړي نه مې چې خبرې یې کولې، پوښتنه وکړه.
- پوهیږې چې د دې بوډا سړي په زوی څه وشول؟
- څو ورځې مخکې ډاکټرانو هغه ازمونځای ته یوړ، چې پوه شې، چې ولې مړ شوی دی. خو زما په نظر چې باید ژوندي خلک معاینه کړي، چې څنګه کولی شي چې په دې شرایطو کې ژوند کوي، داسې نه ده؟
ښاغلی غوباړی!
ډېر مې زړه غواړي چې پوه شم چې دغلته زما په هکله څه ویل کیږي. آیا وایي چې خدای ﷻ دې وبخښي؟ څوک یې ځای نه شي ډکولای او یا وایي چې ښه وشو چې مړ شو اوډیو میکروب ورک شو. څه هر څه چې وایي، وایي دې، زما له پاره مهمه نه ده. هغوی له دې کبله چې زه مړ شوی یم، له رخې نه دا خبرې کوي، ځکه چې موږ له هغو نه مخکې یاستو.

ستا وفادار دوست

خرمړی

۷

ګرانه غوباړی، پوهیږم کله چې ژوندی وم د ویده کیدو له پاره مې کوم ځانګړی ځای نه درلود او نه مې له کوم ځانګړي ځای سره عادت درلود. هر چیرې چې به وم ویده کیدم به، په کور کې، زندان کې، هوټل کې، کوڅه کې، دښت او بید یا ......هر ځای چې به وُ فرق یې نه کاوه همهغلته به مې لیکل هم کوّل، د میز په سَر یا د پښو پهٔ سر.

خو یوازینی شی چې زما رخه[۲] به یې راوپاروله هغه خلک و چې د ځانګړي ځای یا بسترسره به یې عادت درلود، مثلا کله چې به یې شپه په یو لوکس هوټل کې تیره کړه سهار به یې اسویلي وویستل چې" ټوله شپه مې یو ټکی خوب نهٔ دی کړی، ځکه چې په خپل ځای کې اموخته یم او په بل ځای کې خوب نه راځي" هو کې ما له دې بیځایه نیکمرغیو سره حسادت درلود.

هغه وګړي چې د ځان له پاره ځانګړی ځای نه لري په کوم ځای کې د غربت احساس هم نه کوي، په قبر کې ما هم د غربت احساس ونه کړ. نمجنه خاوره چې د سر لاندې مې پرته وه لکه پوس توشک او هغه خاوره چې د پاسه رابـاندی پرته وه لکه سره برستن داسې راته ښکاره کیدل. قبر مې ډیر راحت و، خو په شا کې مې څه شی چوخ، چوخ کیده. کله چې مې لاس کړ چې د شا څخه یې لیری کړم، غړ شو لاسونه مه وهه لوبې مه کوه.

که مړ نه وای له ډاره به مړ شوی وای. خو مړي نه ډاریږي.

مخ مې راواړوه ګورم چې زما لاندې یو بل مړی هم پروت دی.

- زما لاندی څه کوې؟
- ته دلته زما له پاسه څه کوی، دا زما قبر دی.
- زه خو په خپلو پښو دلته نه یم راغلی، زه یې همدلته ښخ کړي یم، دا زما قبر دی.

---

[۲] حسادت

- ښه که داسې وي ، نو کله چې يې زما له پا سه ښخولـې هغـه وخـت بـه دې غږ پورته کړی وی چې دلته يې نه ښخولای. هغه وخت دې ولې څه نه ويل ؟
- ولې، ژوندي ګنې د مړو غږ اوري ؟
- کله چې ژوندي وْ چا مو غږ نه اوريده او اوس چې مړه يـو هـم خپـل غـږ د چـا غوږونو ته نه شو رسولی.
- هغوی چې يوازې ژونـد تـيروي فقـط د سرشـميرنې پـه وخـت کـي د ژونـدو او ښاريانو له ډلې ګڼل کيږي.
- داسې معلوميږي چې ته هم له هغې ډلې څخه يې، چې لا نږی تـه راغلـی نـه وې، بيا مړ وې؟!
- که داسې نه وی، د وراسته بادرنګ غوندې به يې يو د بل په سر نه اچولای!
- رښتيا دې وويل، ما فکر کاوه، چې کله سـړی مـړ شـو، بيـا بـه د پـانګوال او بېوزلي په منځ کې څه فرق نه وي.
- هو، فرق نه وي، خو اوس نه، کله چې خاورې شو هغه وخت...
- هيله کوم دا څه دې چې ما چوخوي، دا زما له لاندې نه لـږ لـرې کـړئ، نـه پوهيږم لاس مو دی، که پښه او که کوم بل ځای.
- که دومره نارامه کيدې، ځان ته به دې کوم جلا قبر جوړ کړی وای.
- نو څه کيږي، که لرې يې کړئ، ښايي تاسې هم لږ راحت شئ.
- نه په دې حالت کې زه اموخته شوی يم، کله چې ژوندی وم، اته کسه بـه پـه يوه کوټه کې ويده کيدلو، هغه وخت هـم همـدا حـال وْ، هيچـا بـه هـم څه نـه ويل، خو دا ځای ما ته له هغه ځای نه ښه دی، ځکه هلته په يـوه کـوټه کـې اته کسه وْ او دلته يوازې په قبر کې درې کسه ياستو.
- څه دې وويل، درې کسه، هغه بله څوک دی؟
- زما لاندې يو بل مړی هم دی.
- تاسې د چا په سر پراته ياستئ؟
- د يوې ښځې په سر.
- ولې يې موږ ټول په يو قبر کې اچولي ياستو؟
- ځکه نن قبرونه هم لکه نور شيان په تور بازار کې خرڅيږي.

د ځمکې له تل نه یو ضعیف غږ راپورته کیده.
- که څو کسه په یو قبر کې وا نه چوي، تول ښار به له قبرونو ډک شي، او بیا به د ژوندو له پاره ځای نه وي.
له هغه سړي نه چې زما لاندې پروت وُ، پوښتنه وکړه:
- دا څوک خبرې کوي؟
- هغه ښځه چې په لاندې پوړ کې ده.
- ولې یې غږ دومره ټیټ دی؟
د پوښتنې ځواب مې په ټیټ غږ د لاندیني پوړ میرمنې راکړ:
- ځکه چې زه د یوې سهوې نتیجه یم.
- څه مو وویل د یوې سهوې؟
- هوکې! د ډاکترانو د سهوې. یو متل دی، چې وایي د ډاکترانو سهوې خاورې پټوي.
زه هم د ډاکترانو د سهوې له کبله مړه شوم. له دې کبله چې سهوه یې رسوا نه شي، نو بې له ځنډه یې را باندې خاورې راواچولې، نو ځکه مې غږ داسې ټیټ دی. ځکه مړي په همهغه وروستی غږ چې په ژوند کې یې درلود، خبرې کوي، ما د مړینې په وخت کې هیڅ د خبرو توان نه درلود. زړه مو غواړي چې پوره قصه درته وکړم؟
- ولې نه.
هغه سړی چې زموږ تر مینځه پروت وو، وویل:
- هیله کوم نور بس دی، زه مې د ښځې د ډېرو خبرو له امله مجبور شوم، چې مړ شم، دلته هم ما تاسې ارام نه پریږدئ. له هغې ورځې نه چې زه یې دلته راوړی یم، ما ستا د مړینې قصه پنځه کرته اوریدلې ده.
- خو دا ښاغلی نوی راغلی دی، او غواړي چې وا یې وري، که ستا زړه نه کیږي، نو مه یې اوره. ما غوښتل چې څه ووایم، چې هغې ښځې په ټیټ غږ په قصه پیل وکړ:
- سترګو مې درد کاوه، له دې کبله چې موږ غریب خلک وُ، دومره پیسې مو نه درلودې، چې شخصي کتنځي ته لاړه شم، نو یو دولتي روغتون ته لاړم.

ټول ناروغان يې په يوه کوټه کې راغونډ کړي و، کله چې به اووه-اته کسه شولو، ناروغپاله به راغله، او غږ به يې وکړ، چې د ايکسرې خونې ته لاړ شئ، چې لومړی د ټولو عکس واخلي.

- زه د سترګو د معاينې له پاره راغلې يم.
- زه د خوړې ناروغه يم.
- زه يوازې د ډاکټر ليدلو ته راغلی يم.

خو ناروغپاله ډېره ډيکټاټوره وه، يوې خبرې ته يې هم غوږ و نه نيوه.

- پرته له ايکسرې څخه د يوه ناروغي هم نه تشخيصيږي. که تاسې پخپله دومره پوهيدی، نو روغتون ته د څه له پاره راغلي يې؟ دا دولتي روغتون دی، مفت او وړيا معاينه کيږئ، بيا تاسې لا ناز هم کوئ؟

بيره وکړئ، او همداسې يې د ايکسرې خونې ته ټيله کړو. هغه سړی چې د ډاکټر ليدلو ته راغلی وو، او له ټولو نه مخکې ولاړ وُ، کله يې چې د فلم له پاره ترې روپۍ وغوښتې، وې ويل:

- د فلم ليدو له پاره خو نه يم راغلی، دا سينما ده که روغتون؟

بالاخره يې زموږ ټولو نه د فلم روپۍ واخيستې. هغه ډاکټر چې زما د ايکسرى فلم يې په لاس کې نيولی وُ، فلم ته يې ښکته پورته وکتل، سر يې وښوراوه او وې ويل:

- مجبور ياستو چې وې باسو.
- نه، ښاغلی ډاکټر صاحب، هيله کوم.
- پيچکاري درته کوو، بې سده کيږې، بيا هيڅ په درد هم نه پوهيږې.
- څه غواړئ چې وې يې باسئ ډاکټر صاحب، سترګه ګنې ايستل کيږي؟
- سترګه دې نه، غاښ دې وباسو. ستا ټولې ناروغۍ ستا د چينجي وهلي غاښ له کبله دي. په دې وخت کې ښاغلي ډاکټر زما د چينجې وهلي غاښ پر ځای يو روغ غاښ وويسته. بيا يې دويم، دريم او څلورم، نو بلاخره مې ورته وويل:
- ښاغلی ډاکټر صاحب ټول غاښونه مې اوباسئ؟
- که ټول غاښونه ونه باسم، مصنوعي غاښونه نه شم کينولی!

يو وار مې چيغه کړه:

- د خدای په خاطر ډاکټر صاحب، زه د سترګو د معاينې له پاره راغلې يم.

ډاکټر یو وار د معاینې پاڼه را واخیسته، هغې ته یې وکتل، او وې ویل:

- دا لومړی ځل دی، چې د احمد په نوم ښځه ګورم.
- احمد نو څوک دی؟
- زه څه پوهیږم، ستا د کاغذ په سر یې لیکلي دي.

بلاخره پوه شوم، چې زما د ایکسرې فلم د احمد نومې سره بدل شوی دی، او د هغې د چینجنو غاښونو پر ځای یې زما روغ غاښونه وویستل. و مې ویل:

- زما بیچاره غاښونو.
- نه بیچاره احمد، ځکه چې د چینجې وهلو غاښونو له کبله یې پښتورګي پړسیدلي و. اوس به یې ستا په ځای هغه ته عینکې ورکړي وي. عینکې پړسیدلو پښتورګو ته هیڅ ګټه نه رسوي، که ستا غاښونه مو وویستل دومره فرق نه کوي، ځکه چې حتما بیا چینجو وهل، او یوه ورځ نه یوه ورځ دې ویستل.

زه ډېره غصه شوې وم، په زور زور مې ژړل، چې یو مهربان ډاکټر مې خوا ته راغی، او را څخه یې وپوښتل:

- ولې؟ څه شوي دي؟ ولې ژاړې؟

ټوله قیصه مې ورته وکړه، په مهربانۍ یې وویل:

- دا زما کارت دی، زما کتنځي ته راشه، هلته به دې ښه معاینه کړم. سبا ته د هغه کتنځي ته لاړم. هغه د اعصابو ډاکټر وُ، ورته مې وویل:
- زه کومه عصبي ناروغي نه لرم، سترګې مې لږې خوږیږي.
- تاسو نه پوهیږئ، د اعصابو ناروغي یو بل ډول ناروغي ده. آیا تر اوسه دې اوریدلي دي، چې یو لیونی دې ځان لیونی وبولي؟ نو له همدي کبله تاسو نه شئ کولای چي خپله ناروغي تشخیص کړئ . وروسته د هغي چې د اعصابو ډاکټر معاینه کړم زما ناروغي یی د "رګ نیولو " ناروغي تشخیص کړه او زه یی خپل یو دوست ته چې د داخلي او کوچنیانو ډاکټر وُ ورولیږلم . لومړی یی زما وینه معاینه کړه. له دي کبله چې په وینه کي مي غوړ ډېر وُ نو د میتازو معاینه یې را باندي هم وکړه په لابراتوار کي زما د متیازو بوتل د یو بل ناروغ د متیازو له بوتل سره بدل شوي وُ چې فاجعه له همدې ځاي څخه پیل شوه. له هغې وروسته مي بیا ښه ورځ نه ده لیدلي. د یو روغتون نه بل روغتون ته او له یو

ډاکټر نه بل ډاکټر ته تللم او هر ډول پیچکارۍ، ګولۍ او کپسولونه مې مصرف کړل. دومره ضعيفه شوې وم چې غږ مې بالکل د مچ د غږ په څېر شوی و. له دې کبله چې مړه شوم ډېره خوشحاله يم، له کړاو نه خلاصه شوم. کله چې مې د دې ښځې قصه واورېده بيخي ژړا راغلې وه خو مړي نه ژاړي. ګرانه غوباړي حتما به په زړه کې وايې چې مړي څه نه خوري، نه ويده کيږي، خبري نه کوي، خاندي نه ، ژاړي نه نو دا مړي د هغو سر تيرو غونډې دي چې په پيره ولاړ وي. هو کې ډېر ښه پوه شوې، تقريباً همدغسې ياستو. ستا د ليدو ډېر تږی يم، ته هم زما په فکر کې يې؟

ستا دوست

خرمړی

﴿۸﴾

کله چې د محکمې غټې کوټې (سالون) ته ننوتلم، د پخوا په څېر راساً د تورنو[۳] کوټې ته لاړم.

د محکمې رئیس وویل:

- نوم؟
- خرمړی!
- د پلار نوم؟
- عدالت بیګ، تاسې ته دا هر څه معلوم دي، ولې هسې وخت ضایع کوئ؟
- د محکمې له قوانینو سره مخالفت مه کوه.
- چېرته وزیږېدې؟
- فکر کوم چې د مور په بستره کې مې.
- دلته ولې راوستل شوې؟
- خپلواکي مې غوره کړې وه.
- آیا په خپله ګناه پوهیږې؟ ستا ګناه د قبلې په لورې میتیازې کول دي. په خپله ګناه اعتراف کوې؟
- نه، ځکه د دې کبله مې دا کار وکړ، چې د لمر درناوی وشي، نو لمر ته مې شا کړه.
- څه کار کوې؟ یعنې مسلک دې څه دی؟

دې پوښتنې ته ځواب ورکول لږ سخت وُ.

- که وخت پیدا کړم لیکل کوم.
- څه، څه لیکې؟
- څه خو مې لا لیکلي نه دي، غوښتل مې چې و یې لیکم.

---

[۳] متهمینو

- هیڅ فرق نه کوي، یا دې لیکلي یا غواړې چې ویې لیکې، هر څه چې وي، مدعا نیت دې کړی وُ که نه؟
- هو کړی مې وُ، زړه مې وُ چې د اوبو او هوا په هکله ولیکم.
- هو، سترګې مو دې روښانه وي، د هوا څخه لیکل یعني د تجارت څخه لیکل ..... یعني .... سمه ده؟
- هو ښا غلیه،
- کله چې مو د هوا په هکله لیکل، دا او هغه دې هم توهین کړي دي. په دې کې څه وایې ؟
- حتماً به مې کړي وي، نه پوهیږم.
- له دې تور څخه تورن په پنځه کا له بند د سختو کارونو سره محکوم شو. نور دې څه، څه لیکل؟
- هو، یاد مي شول، د ښو اوبو په هکله.
- د اوبو په هکله دې د لیکلو څخه څه مقصد درلود؟
- دا چې زموږ په هیواد کې څه شی د اوبو په څیر بې رنګه او بې بویه دي، هو، ویناوې او خبرې.
- په دې صورت کې دې د ده او هغه معنوي شخصیت ته هم توهین کړی دی، کړی دې دی که نه؟
- ښایې چې کړی مې وي.
- د دې تور له کبله د تورن د صریح اعتراف په اساس هغه په پنځه کاله بند محکوم شو.

څو کاله شول؟ لس کاله. ښه نوره دې څه ګناه کړې ده؟

هو، تورن په خپلو خبرو کې وویل چې د ده او هغه په هکله مې لیکل،دا او هغه کوم کسان دي؟

داسي څرګندیږي چې تورن د ځینو خلکو پورې ملنډې وهلې دي. وهلې دې دي که نه؟

- نه پوهیږم ښایې وهلې مې وې.
- پنځه کاله له دې کبله، ټول شول پنځلس کاله، چې حساب غلط نه کړې.

نور دې څه لیکل؟
- هيڅ نه قربان.
- لیکل دې، زر کوه اعتراف وکړه.
- خطٍ مې لیکه.
- حتماً دې دا لیکونه یو چا ته لیکل، دا په دې مانا چې... کړي دې، دي که نه؟
- کړي مې دي.
- پنځه کاله نور. چې تول شي شل کا له.
- ښاغلی، غواړې چې څو کاله پوره کړې؟
- دا توهین دی. تا یو دولتي مامور توهین کړیدی، کړی دې،دی که نه؟
- ....؟
- ووایه کړی دې،دی که نه؟
- نه مې دی کړی.
- اعتراف وکړه.

بیا یو بل ته نږدې شول او یو د بل په غوږ کې یې وویل:

- پس،پس،پس
- سمه ده خو پس،پس،پس
- هو کې پس،پس،پس

محکمه خپله پریکړه اوروي:

- د تورن تورونه ثابت شول، یوازې له دې کبله چې عملي شوي نه دي او یوازې د فکر په حدودو کې دي نو د شلو کالو محکومیت څخه دوه نیمې ورځې کمې شوې، نو نوموړی تورن په نولس کاله او دري سوه دوه شپیته.نیمو ورځو بند، سره د سختو کارونو محکوم شو. د بند د دوري د پوره کیدو وروسته تورن باید یو بد آب و هوا ځای ته ولیږل شي. که چیري د تورن عمر د بند دوران پوره نه کړي یعنی مخکې له دغه وخت څخه مړ شي، نو نوره د بند دوره یې باید نور وارثین.تیره کړي. دا پریکړه د رایو په اتفاق تصویب شوه.

وروسته له دې نه چې منصفي محکمي خپله پريکړه څرګنده کړه د محکمې رئيس وويل:

- د ځان نه وروستی دفاع وکړه.
- زه فکر کوم د محکمې ښاغلو غړو چې ....
- غلی‌شه، بس دی محکمې خپله پريکړه اوروليې ده.
- ژوندی دې وي عدالت.

هوکې ګرانه غوباړی، دا و زما احوال، ستاسو څه حال دي؟ تر اوسه لا اوبه قطع دي؟ ايا تر اوسه لاهم هره شپه د برېښنا جريان قطع کيږي؟ بيا هم د دې له پاره چې محتکرين د موادو د راغونډولو له پاره پوزه وخت ولري، لومړی وزير اعلانوي چې د فلاني او فلاني موادو بيعه به نه لوړيږي؟

نه پوهيږې چې څومره دې د ليدو تږي يم په ډيره مينه دي سترګي ښکلوم.

ستا دوست

خرمړی

﴿۹﴾

ګران دوست غوباړي ته!

د دې کبله چې پرته له کومې سریزې پیل کوم ښښنه غواړم. ګرانه غوباړی کله چې زموږ امبولانس موټر یو وحشتناکه بریک ونیوه، نږدې و د هغه چا د پیژندنې پانه بیخې باطله شي کوم چې د امبولانس لاندې لکه بش غزیدلی و.

بې پیسو او بیکاره وګړي د ټپي سړي په سر راټول شوی و، عجیبه منظره وه، یو سړي ټکر شوی سړی وښوده او ویې ویل:

- څومره نیکمرغه سړی و

یو بل کس وویل:

- هو، نو – د چا چې بخت ویښ شي همداسې وي.
- ورته ډېر د شکر ځای دی چې د امبولانس لاندې شوی دی.
- دا زه چې وایم چې ډېر نیکمرغه سړی و خو همدا مې مقصد دی.
- ډېر ښه وشو، ډاکټر پخپله ناروغ تــه رارسیدلی دی، او هغه موټر چې د ټپي کولمې او پپوس یې یو ځای کړیدی، ټپي به پخپله روغتون ته یوسي.
- که کوم بل موټر وهلی وی نو...
- اوس به مړ وای...
- که ټوله ورځ یې د سړک په غاړه لمر ته اچولی وای هیڅ امبولانس یې نه شو پیدا کولای.
- د امبولانس موټر خو پریږده، که د ښاروالۍ موټر وای بیا هم ښه و.
- وروره تا هم ملنډی پیل کړیدي، د ښاروالۍ موټر چیرته دی؟ پوره یوه اوونی کیږي چې زموږ سیمې ته نه دی راغلی.
- طالع یې ویښه شویده! په دې لوی استانبول کې به څو زره موټرې وي څو زره بسونه، څو زره شخصي موټرې، څو زره ټکسیان، خـو ټول پکښې پنځه شپږ امبولانسه نشته.

- نه، ښاروالي لس داني امبولانسه لري، چې اته داني يې خراب دي.
- د حيرانی خبره نه ده، چې په دومره موټرو کې سړی امبولانس ووهي؟
- هغوی چې د لاتری ټکټ ورته راووځی هم بخت يې دې سړي ته نه رسيږي.
- همداسي ده، کله چې د سړي طالع ويښه شي نو د امبولانس لاندې کيږي.
- کله چې يو څوک مړ شو، څه فرق کوي چې د چکلي لاندې شو او که د امبولانس لاندې.
- که مړ شي فرق نه کوي خو که ژوندی پاتی و، ډيره مهمه ده - دا سړی لا ژوندی دی.
- هغه سړی چې د امبولانس د ټکر له کبله لس متره هغه خوا ته ګوزارل شوی و، وينو يې پشکې وهلې او سړک يې د وينو نه ډک کړی و. د حاضرينو څخه يوه وويل:
- ماشاالله، عجبه ده، انسان او دومره وينه.
- يو بل سړي دغه سړي ته ځواب ورکړ:
- د وينې اندازه يې څرګندوي چې ډېر لوی سړی و.
- نه ښاغلی، لوی سړی چرته و، زه هغه پيژنم.
- که لوی سړی نه دی، نو دا دومره وينه يې له کومه کړې؟
- ته څه وايې وينه ورکول د ده مسلک دی. تل يې خپله برقي راډيو غوږ ته نيولې وي. چې به يې واوريدل چې په فلاني روغتون کې وينې ته اړتيا ده، نو سمدلاسه به يې ځان ور ورساوه او وينه به يې ورکوله او د هغه په پيسو به يې بچو ته روزي پيدا کوله. بچيان يې هم د ګلونو په شان سره- سره دي. د دې ټپي وجود داسې جوړ شوی دی چې اوبه وڅښي هم وينه کيږي.
- څو کاله مخکې ما د يو غټ موټر سره ټکر وکړ، چې بيخي عقل مې له لاسه ورکړی و، که رښتيا درته ووايم، مخکې له دې څخه چې موټر ما ووهي زه به يې سده شوی وم، اوس څه وايې. ځکه چې زه درې ټني موټر وهلی وم، له دې سره-سره يو ټکی وينه هم را څخه نه وه راوتلې. يوه ورځ وروسته يی د سړک له منځ څخه را وا خيستلم او روغتون ته يې يوړم، زما معالج ډاکټر وويل :
مجبور ياستو چې عمليات يې کړو.

مور چي مي دا واوريدل په عذر او زارۍ يې وويل :
-ښاغلی ډاکټر اوس چې تاسي زما د زړه د ټوټې ګيډه څيروئ، اپنډيکس يې هم پرې کړئ خدایﷻ مو عمر اوږد کړه.
ډاکټر زه د جراحۍ په ميز واچولم او زما په بيټي کولو يې پيل وکړ. ډاکټر چې به هر څومره زه څيړولم، زما څخه يو ټکی وينه هم نه راوتله.
- نو حتما به دي وينه وچه شوي وه.
- نه زړګيه، وينه چيرې وه چې وچه شي. که وينه دې په وچيدو کې راشي، بس چې سړی يو ګيلاس اوبه وڅښي، سمدلاسه بيرته خپل لومړنی حالت نيسي.
- نو هغه وخت به ستا وينه ښه نه وه.
- ته څه وايې، تا ته مې وويل چې وينه مې نه درلوده، نو يو شی خو وای چې ښه او بد وای.
- ښه دا چې مې وينه نه درلوده، نو دا امکان لري چې يو سړی دې بې له وينې ژوند وکړي؟
- سمه ده، ډاکټران هم حيران شول، جراح ډاکټر وويل :" ښه ده چې وينه يې نه درلوده، که نه د ټکر وروسته به ترې ډيره وينه تللې وای او مړ شوی به وای." نو وينه مې نه درلوده چې را څخه لاړه شي.
- باور مې نه راځي، بې وينې سړی؟ نه هيڅ نشته.
سمه ده چې، بې وينې سړی نه وي مسله خو داسې ده چې د ټولو خلکو وينه سره وي، خو زما وينه سپين رنګه وه. همداسې چې يوه هندوانه ګورې چې سره وي خو يوه بله به ګورې چې زيړ رنګه وي. زما وينه همداسې وه.
- زه خو يې نه باوروم.
- که باتينګړ لمر ونه ويني سور کيږي؟ نه، نو زما وينه د همدې اصل په بنا بې رنګه ده. يعنې ما د زږيدو د وخت نه لمر نه دی ليدلی په تکاوۍ کې لوی شوی يم. اوس پوه شوی چې ولې زما وينه سپينه ده؟
- هو، دا لا يو شی شو، اوس مې باور راغی. دا به دې لومړی ويلي وای چې دومره جنجال مو نه کولائ.

هغه سړی چې د امبولانس سره یې ټکر کړی و، را یې وړ او زما په څنګ کې یې کېښود. اوس په امبولانس کې څلور کسه شو. یو د امبولانس ډریور، یو د امبولانس کلینډر، دریم ژوبل شوی سړی او څلورم ستاسي ښاغلی دوست خرمړی.

اوس نو امبولانس زیل کړی و او هیڅ نه چالانیده. داسې موټر دې کله لیدلی دی چې کله غواړې چې ودریږي نه ودریږي او چې کله غواړې چې چالان شي له ځای نه نه خوزیږي. یو د حاضرینو څخه وویل:

- دلته یو ورکشاپ دی که زړه مو وي تر هغه ځایه به یې ټیله کړو. د امبولانس په ټیله کولو یې پیل وکړ. امبولانس بیا هم هیڅ د ځای څخه ونه خوځیده. که رښتیا ووایم هغوی نه غوښتل چې څه کار وکړي یوازې وخت یې تیراوه. د خلکو له ډلې څخه یوه وویل:

- پوهیږئ چې څلویښتو کسو څنګه یوه د چرګې هګۍ پورته کړه؟

- څلوریښتو کسو یوه د چرګي هګۍ؟.....

- یو خان یوه ورځ خپلو خلکو ته وویل: چې دا هګۍ پورته کړئ، له دې سره سم څلویښت کسه راغونډیږي، یو له هغوی څخه یوه برستن هواروي او هګۍ پر هغې ږدي. دا څلویښت کسه د برستن، پیڅکي نیسي او هګۍ وړي.

- څومره ریشخند خبره، مقصد دې څه دی؟

- غواړم چې درته ووایم راځئ چې دا امبولانس د چرګي د هګۍ په څیر پورته کړو.

د امبولانس چلوونکي، یو ټکسي موټر راووست او امبولانس یې د هغې پورې وتاړه او ورکشاپ ته یې یوړ. میکانیک د امبولانس بانټ پورته کړ او په ډېر تعجب سره یې چیغه کړه:

- دا څه دي؟ چلوونکي په ارامۍ سره ځواب ورکړ:

- څه شویدي؟

- څه غواړې چې وشي، څلویښت کاله کیږي چې میکانیک یم داسې یو څه مې نه دي لیدلي.

- نه دې، دي لیدلي؟ نو اوس یې وګوره.

- په دې موټر کي دا بيتي، دا د ړيري خريلو ماشين، د ګنډلو د ماشين دا لاستي او دا نور شيان څه کوي؟

چلونکی: تاسو اشتباه کوئ، څو کاله مخکې چې مي تکر کړی و. کله چې مو موټر ميکانيک ته يوړ، هغه چې د موټر بانټ پورته کړ نو د ضرورت وړ سامان يي پيدا نه کړ.

- پوه شوم، نو کله چې يي خپل د ضرورت وړ سامان پکې پيدا نکړ، دا کړي وړي اوسپني يې پکې ور زياتې کړلې. ګناه يې هم نه وه، ځکه په دې ورځو کې د موټر سامان دومره نه پيدا کيږي.
- زموږ د موټر موډل ډېر پخوانی دی، نو له همدې کبله په هټيو کې د دې پرزې نه موندل کيږي تپي که لږ نور هم همداسې پاتې شوی وای نو ژوند يې په خطر کې و، چاره نه وه که د ښار په مينځ کې وای اسانه کار و. تپې مو يو روغتون ته وړه، خو اوس موږ د ښار څخه بهر و. ښه شو يو نيک سړی زموږ مرستې ته راغی او.وې ويل چې په دې نږدې ځايونو کې د اورګاډو يو.ورکشاپ دی هلته يو ميکانيک دی چې هر څه يې زده دي د زړو موډلو موټرونه اخلي او له هغې څخه يو نوی تراکتور جوړوي او د تراکتور د وسايلو څخه يو بل نوی موټر جوړوي، لنډه دا چې په مړو موټرونو کې سا اچوي. ډېر تکړه سړی دی. هغه سړي کومه ناروغي نه درلوده چې موږ ته دروغ ووايي، هغه ورکشاپ ته لاړو کله چې وروړسيدو ميکانيک د سترګو د ړپک سره علت پيدا کړ.

د ورکشاپ وره ته نږدې د زړو موټرونو لږې پرزې پرتې وې. ميکانيک غوښتل چې په همدې پرزو زموږ امبولانس په کار واچوي ميکانيک له ډېرې لټې وروسته خپل ورک شی پيدا کړ او د هغې په لګولو سره زموږ امبولانس په لار روان شو.

کلينډر وويل:

- ښاغلی ميکانيک د دې موټر د چوف چاف غږونه به له همدې کبله و.

ډريور:

- احتمال لري.

ميکانيک:

- "ډېر ښه ښکاري"

ډریور:

- څوک کلینډر که امبولانس؟
- دواړه.

لنډه دا ګرانه غوباړی چې زموږ امبولانس یو ګرځنـدوی(۲) لیـدلی و او د هغـې عکس یې اخستلی و. عکس یې د خپل هیواد په یوه ور ځپاڼه کې چـاپ کـړی و. د عکـس لاندې یې لیکلي و:" پنځوس کاله د موټر له اخـتراع څخـه مخکـې" ډېر تعریف یـې ورلهٍ کړی وُ د دې امبولانس د جوړونکې کار خاني یو مدیر دا ورځپـانه لوسـتې وه او راسا د امبولانس د لیدلو لپاره راغلی و. ځکه چې هغه غوښتل چـې د خپلـو تولیداتـو لومړنی محصول د خپل هیواد په موزیم کې کیږدي.

د غه مدیر د زرونـو کلیـو مـترو واټن پـه وهلـو سـره بـالاخره زمـوږ امبولانـس پـه یـو ورکشاپ کې پیدا کړ. له ډیرې خوښی نه یې چیغې وهلې او په خپلې مورنی ژبه یې څه ویل. وروسته یې خپله خولی جګه کـړه او غوښتـل یـې چـې زمـوږ سـره معاملـه وکړي. غوښتل یې چې د دې امبولانس په بـدل کـې مـوږ تـه لـس دانـې نـوي مـاډل امبولانسونه او څه نغدې پیسې راکړي.

ګرانه غوباړی نه پوهیږې چې دې غوښتنې زموږ غریب هیواد بودجې تـه څومـره ګټه رسوله.

وروسته د کار خاني مدیر په نرمی وویل:

اجازه راکړئ چې د امبولانس موټر له نږدې نــه وګورم. کلـه چـې یـې د مـوټر بـانټ پورته کړ، نږدې و چې سترګې یې د ګاټو څخه بهر راووځي. همدا و چې پــه نښتـې ژبه یې وویل:

" پنځوس کاله کیږي چې زموږ فابریکه موټرې جوړوي خو ما تر اوسه داسي موټر نــه دی لید لی."

د اوسپنی د لاري میکانیک:

هغه سړي ولې تعجب وکړ؟

---

۲ توریسټ

خرمړی

- ځکه چې د موټر په منځ کې د بيړۍ سامان، د ديګ بخار سامان، د ګنډلو د ماشين سامان، د ريږې د خريلو سامان مقصد هر څه چې دې غوښتلي و پراته و، پرته د امبولانس له ماشين څخه! د کارخانې مدير چې کله ماشين کته، سترګې يې په يو پرې ولګيدې پوښتنه يې وکړه چې "دا څه شی•دی؟"
- تسمه يې شکيدلی وه د هغې په ځای مو وتاړه.

مدير هماغسې مخکښې روان و چې يو پلاستيک يې له لاس سره ولګيده، پوښتنه يې وکړه: چې دا څه شی دی؟

- ښاغلي مدير د پرتوغاښ لرګی دی. د اخستونکي (مشتری) سره مو د ژباړن په واسطه خبری کولی.

مدير وويل:

- دلته دوه دانې پرتوغاښونه دی. ځواب مې ورکړ:

سمه ده . زما پرتوغاښ شکيدلی و نو مجبور شوم چې د ټپې د پرتوغاښ نه استفاده وکړم.

مشتري له ډېر تعجب او نارامۍ نه خپل د سر ويښتان شکول او د چغو وهلو په حال کې يې امبولانس ښوراوه. د دی ښورولو له لاسه د موټر ډېر وسايل، د اوسپنو د توټيو نه تر د لرګو د توټيو پورې راولويدل. ومې ويل:

- ښاغلی څه کوې؟

لاس مې ورله ونيو. خو مشتري همداسي موټر ښوراوه او ويې ويل:

- دا نو څه دي؟ تاسو په امبولانس کې ميخونه انتقالوئ؟
- نه قربان. دغه هر يو مو د موټر په يو ځای ټکوالی و. کله چې کوم چړندي ته ورسيږي. کليندر د موټر نه ښکته کوم تر څو لويدلي وسايل بيرته راغونډ کړي. د مشتری رنګ زيړ شوی و او حال يې خراب و ويې ويل:
- هيڅ ماغزه مې کار نه کوي، دا موټر څنګه کار کوي؟ ډريور يې څنګه چالانوی؟ موټر څنګه حرکت کوي؟

اوس نو زما د خبرو وخت و. نور مې هغه ته د خبرو وخت ورنه کړ. لاس مې وله ونيوه او موټر ته مې ننويسته ورته ومې ويل:

- تاسو فکر کوئ چې دا امبولانس په هغه ماشین چې تاسو ښاغلو جوړ کړیدی کار کوی؟ نه ښاغلیه، که تاسو ته مو خبر درکړی وای یا مو تاسو ته پریښودی وای، مخکې له دې چې تاسو راشئ دا موټر به زموږ د هیواد په کومه دره کې چنیدلی پروت وای. راشه چې علت یې درته په غوږ کې ووایم.

ما چې ځنګه ورته د دې موټر د عمر د اوږدوالي علت شرح کړ، اخستونکي یو وار د موټر له اخستلو نه پښیمانه شو. له هغه وخت نه دا مړی زما په غاړه کې پریوت دی. ځکه چې نه د موټر په منځ کې او نه بهر د کمپنی کومه نښه موجوده وه. ځکه نو څوک هیڅوخت نه شوای کولای چې دا امبولانس واخلي.

ګرانه غوباړی، لیک را نه اوږد شو، وبښی سر مې درخوږ کړ. زه هم ستړی شوم. روغتون ته د تپي وړلو او د امبولانس د جوړولو قصه به در ته په بل لیک کې وکړم. که چا زما پوښتنه وکړه، که څوک زما د سرګذشت نه غمګین شو، هغوی ته ووایه چې په اسمانونو کښې هغوی ته سترګې په لار یم.

ستا له لاسه تللی دوست

خر مړی

ستره غونډه

وینا کونکي خر چې د ستیژ شاته ولاړ و، چغه کړه:
ګرانو خرو ملګرو !
نور خره د دې غږ په اوریدو غلي شو، او غوږونه یې لک څک کړل.
وینا کونکي یو زوړ خر ته چې ملغلړ رنګه اوښکې یې په سترګو کښې راغونډې شوې وې وکتل او ویې ویل:
-مخکې له دې نه چې د خرو دا لویه غونډه پرانیزم د خپلو هغو دوستانو او خپلوانو روح ته د درناوي او دعا له کبله کومو چې د قصاب د چاړه لاندې یې ژوند له لاسه ورکړی دی یوه دقیقه چوپتیا اعلانوم.
د دې چوپتیا نه وروسته وینا کونکي خره دوام ورکړ:
- ستاسو د دې بې سارې مینې څخه ډېره مننه کوم او په دې وسیله درته خپل د زړه احساسات وړاندې کوم.
ځینو وینا کونکي ته چک چکې وکړې او ځینو د پرله پسې هنګیدلو په وسیله هغوی چوپتیا ته راوبلل.
وینا کونکی وروسته له څو درینجکو بریالی شو چې چوپتیا راولي او ټول غلي شي.
- د خرتوب او خرکرۍ د پت د ساتلو په نوم هیله کوم چې زموږ دا لویه او ستره غونډه د انسانانو په غونډه مه بدلوئ، موږ نه غواړو چې د نظم د برحالولو له پاره لکه د انسانانو غونډې د ځارندویو (پولیسو) او سوټو څخه کار واخلو. خو خرو په اعتراضي بڼه وویل:
- تاسو غواړئ چې موږ استثمار کړئ. موږ هیڅ وخت خپله خپلواکي له لاسه نه ورکوو!
- تاسو اشتباه کوئ. له هغې ورځې نه چې نرۍ جوړه شوې ده او موږ د ځمکې پر مخ په څریدو پیل کړی دی. انسانانو موږه بندیان کړي یاستو. خو په دې. دې پوه شي چې موږ هیڅوخت د هغوی مرئي نه و او د خپلې حقه خپلواکۍ نه دفاع کوو. له دې کبله چې ګورم ځینې دوستان په ما د

انسان د کارونو تور لګوي، خواشینی یم. تر څو ساه راپکې وي، هیڅکله به حاضر نه شم چې حق د پښو لاندې کړم، د چا خپلواکي څو لا پرېږده.

- د وینا کونکي خره پلویانو د چک چک کولو او هنګیدو په وسیله هغه تشویق کړ چې خپلو خبرو ته دوام ورکړي.

- دوستانو، زما منظور د دې غوندې له جوړیدو څخه په کوچنیو موضوعاتو خبرې کول نه دي، دا غونډه د هغو همجنسانو د ژغورنې له پاره جوړه شوې ده چې په ډیرې خواشینی سره د انسانیت په لور روان دي او یو لوی او ستر خطر هغوی تهدیدوي، په هر ډول چې کیږي هغوی باید وژغورل شي.

هر څومره ژر چې کیږي د هغوی په هکله باید تصمیم ونیسو. لومړی د هر څه نه په لړ وخت کې یو د بل نه د انسان او خره تشخیص زموږ بنسټیزه ستونزه ده. دا غوښتنه ټولو ومنله او د خپلو ملګرو د ژغورنې له پاره په فکر کې ډوب شول. د هغوی له منځ څخه یوه وویل:

- زه غوښتنه کوم، ټول هغه خره چې انسانیت ته یې مخه کړې ده د خپل ځان څخه لرې کړو او هغوی په یو ځانګړي او بیل ځای کې وساتو. بنایي چې د هغوی دا بد خوی د منځ نه ولاړ شي. بل په اعتراضي بڼه وویل:

- دا ښه خبره نه ده چې موږ دي خپل دوستان د ځان څخه جلا کړو، خر که هر څومره انسان هم شي بیا هم خپل د خرتوب خوی له لاسه نه ور کوي. زموږ بنسټیزه ستونزه هغه انسانان دي چې په ډیرې چټکی زموږ مزي ته را نږدې کیږي او ډېر زر به خره شي، موږ باید د دې ظاهري انسانانو مخه ونیسو.

- ستاسې خبره سمه ده، موږ باید خره شوي انسانان د خپل منځ څخه لرې کړو وینا کونکي خره بیا خپلو خبرو ته دوام ورکړ او ویې ویل:

- درنو دوستانو، یوازې دې ټکي ته باید پام وساتو چې موږ په مشخصه مزو (سرحدونو) کوم هیواد نه لرو، تر څو وکولای شو چې انسانان هلته تبعید کړو، پرته له دغې، موږ د دې وس نه لرو چې په دغو انسانانو کته واچوو او ښنګرو کې یې نعلونه ووهو. د ټولو نه مهمه دا چې که داسې توان هم

ولړو د يوه خره شوي انسان څخه څه کته اخستلای شو؟ يو د هغوی څخه په رنباړو وويل:

- لاقل له هغوی څخــه خــو ځان لـرې کـولای شـو چـې د خپلـي ټولنـې د خرابيدو مخه ونيسو. وينا کونکي وويل:

- زما دوستانو، دا ناممکنه ده چې موږ دې د انسان ته ورته خرو څخه خالي ټولنه جوړه کړو. په ټوله نړۍ کې د انسانانو اکثريت دی. موږ بايد د يو څو انسانانو له کبله چې خره شوې دي، ځنډ و نه کړو، کله چې متوجـه شـو زموږ اخلاق فاسديږي په دې صورت کې بايد داسې سيمو ته لاړ شو چې دا ډول موجودات هلته نه وي يا لاقل لږ وي، يو له هغوی څخه وويل:

- که داسې تصميم لرئ نو همدا نن بايد وخوزيږو،.....

- د څه له پاره؟

- د دې کبله چې دا ډېر کلونه کيږي له داسې انسان سره چې واقعا انسـان وي ډېر لږ مخامخ شوی يم. يو بل وويل:

- تاسي په سمه ياستئ ، بايد ډېر زر وخوزيږو. يو بل:

- ښاغلو باور وکړئ، اصلا انسانيت د ځمکې له مـخ نـه ورک شـوی دی، د باوريدو وړ نه ده، تر څو چې موږ ياستو، انسانان يو بل په متروکو وهـي، يو بل ته د ښځو او بچو ښکنځل کـوي او يـا د هغـوی د خپلواکـۍ مخـه نيسي. يو بل وويل:

- زموږ دوستان رښتيا وايي، فکر کوم چې له ټولو څخه انسانترين انسان زمـا خاوند دی. زما خاوند شيده پلورونکی دی، هـر کهيـځ د شـيدو غـټ-غـټ لوښي په ما باروي، او د شيدو د خرڅولو له پاره له کور څخــه وځو. هغـه سره له دې چې هر ليتر شيده په ۱۲۰قروشـه اخلـي؛ د هغـې د تودولـو او پيروي ليرې کولو وروسته په شيدو کې پـه سلو کـې پنځوس برخـې اوبـه زياتوي، او له هغې وروسته يې د الله په مخلوق پلوري. خلکـو هـم خرنـکه چې انګه (سوچه) پې نه دې ښبلي. فکر کوي، چې دا انګه پـی دي، او له دې کبله چې وږي پاتې نه شي. يو ليتر په ۱۵۰ قروشه اخلي.

څو ورځې مخکې کله چې مې غوښتل، اوبه وڅښم، په سر یې داسې په زوره په ډانګې ووهلم، چې نړۍ را ته بیخي تورتم شوه. کله چې په سد شوم، هغه داسې ویل:

- ورک شې، اوس زه په څه شي شیدې زیاتې کړم، نه وینې چې ښاروالي نه شي کولی، چې خلکو ته د څښلو اوبه ورسوي؟ څو خرو پوښتنه وکړه:
- ښه وروسته یې د تاوان جبران په څه وکړ؟
- هیڅ دوه ورځې یې ما ته د خوراک له پاره څه را نه کړل، او یوه میاشت یې په سلو کې ۸۰ اوبه په شیدو کې ور ډېرې کړلې!

وینا کونکی:

- دا دومره عام نه دي، باید قانع کوونکی دلیل د مدارکو سره وړاندې کړې. یو څو خرو وویل. له دې نور څه ښه دلیلونه شته، چې انسان یو بل ته ښکنځل کوي، د خلکو حق خوري، لارې بندوي، د نورو په تقلید ژوند کوي. موږ غواړو چې په دې نننی غونډه کې زموږ کار له انسانانو سره یو طرفه شي.

د غونډې غړو د پریکړې د اورولو له کبله شور او زوګ جوړ کړ، او بیا یې دا پریکړه واوروله:

- د غونډې کوونکو په تصویب، ټول خره موظف دي، په هغه ښارونو کې یا کلیو کې چې د انسان نما خرو شمیر په ډېرویدو دی، او د دې احتمال شته، چې هغوی په اخلاقي فساد اخته شي، فورا دې خپل ځای پریږدي!

زموږ دردونه دا دي

لومړی له هر څه مو د مېوه پلورونکي هټۍ ولیده. میوه پلورونکي په یوه بوتل کښي تیل اچول یوه ښځه ورته منتظره وه چې د هغه کار پای ته ورسیږي کله چې هغوی دواړو موږ ولیدو لومړی ښځې او وروسته میوه پلورونکي په خندا پیل وکړ.

وروسته میوه پلورونکي په لوړ غږ وویل:

هی ....ښاغلی رشید تاسو ته سترګې په لار دی قهوه خانه هم دغلته نږدی ده د دې غونډۍ نه چې تیر شي ښي لوري ته ښکاره معلومیږي، ومې ویل:

رشید یې لا څوک دی؟ په خندا سره یې وویل:

انشا الله وبه یې ګورې او بلد به شي.

کله چې غونډۍ ته وختلو، قهوه خانه مو ولیده یو زلموټی هلک .په منډه زموږ خوا ته راغی او ویې ویل:

رشید کا کا مې په قهوه خانه کې تاسو ته سترګې په لار دی، دې پېښې زه ډېر کنجاو کړی وم، کله چې موږ د قهوه خانې د وره څخه پښه دننه کړه قهوه خانه د خلکو نه ډکه وه.

سلام ښاغلو!

پرته له دې چې د سلام ځواب راکړي، ټولو خندل، البته د ملنډو خندا، پوښتنه مې وکړه:

ښاغلی رشید څوک دی؟

هغه دی.

د قهوه خانې په یوه ګوټ کې یو بوډا سړی چې ښایسته ږیره یې درلوده او د میز په سر یې لغتۍ وهلې وه ښه راغلئ، سترې مه شئ، مهرباني وکړئ.

- ستاسي لطف دی، ډیره مننه، ښاغلی رشید تاسي یاستی؟
- هو کې، زه یم.

لکه چې موږ ته سترګې په لاره وئ، څکه په لاره چې به هر چا لیدو ستاسو د انتظار څخه به یې خبرولو.

مهرباني وکړئ کښینئ، د دې کلي خلکو چون تاسو په ښاري کالیو کې لیدلي یاستئ فکر یې کړی چې هغه تاسو یاستئ. اوس تاسو څه شي ته اشتها لرئ. چې یې راوړي.

له یو ې کاسي شرومبو د ښنلو څخه وروسته مې هغه ته د هغوی کلي ته نږدې د خپل موټر د خرابیدلو کیسه وکړه او ورته ومې ویل چې هر چا چې به لیدلو ویلي به یې چې ښاغلی رشید تاسې ته سترګې په لاره دی.

ښاغلي رشید زموږ د خبرو له اوریدو وروسته مخ کلیوالو ته راواړاوه او وې ویل: دوی هغوی نه دي چې موږ ورته سترګې په لار یاستو، تاسو هغوی پروسږکال نه و لیدلي؟

څو کسو وویل:

- تاسو په سمه یاستی، زموږ هم خپلې تیروتنې ته پام شو.

زه چې په دې هکله ډېر کنجکاو شوی وم د ښاغلي رشید څخه مې تپوس وکړ:

- ممکنه ده ووایاست چا ته منتظر یاستی؟

ښاغلی رشید پرته له دې چې زما د پوښتنې ځواب یې راکړي وې ویل:

- حتماً راځي، هر چیرې چې وي اوس پیدا کیږي، وروسته یې له جیب نه یو څپوڼی (دستمال) راوویسته او هغه یې پرانسته په هغې کې څلور دانې د سګرټو خالي ډبې وې چې په دغو ډبیو ګډوډ رسمونه او څه بې مفهومه جملې لیکل شوې وې. د ښاغلي رشید نه مې پوښتنه وکړه:

- ښاغلی رشید دا څه دي؟

- اسویلی یې وکړ او وې ویل:

- دا زموږ بې درمانه دردونه دي، په حیرانی مې وپوښتل:

- څه درد؟

- یو بې درمانه درد چې اوس موږ ته بیخې عادي شوی دی. خدای دې زموږ د مشرانو سیوری خصوصاً د انتخاباتو په وخت کې چې د کلیوالو د غوښتنو د اوریدو له پاره کلي په کلي ګرځي، زموږ له سر نه، نه کموي.

پروسږکال هم د هغوی څلور کسه زموږ کلي ته راغلل. ښه مې په یاد دي د هغوی موټر د همدې قهوه خانې مخې ته تم شو. یو د هغو څلورو کسانو څخه له

موټر نه راکوز شو، هغو خلکو ته چې د هغوی د موټر شاوخوا راغونډ شوي و، وویل:

- ښاغو هیوادوالو، تر اوسه چا ستاسو بې درمانه دردونو ته غوږ نه دی نیولی؛ او د هغې د رفع کولو هڅه یې نه ده کړې. د دیموکراسی ریښتني مانا د خلکو د اړتیاو پوره کول دي. موږ په همدې منظور ستاسو کلي ته راغلي یاستو. هره ستونزه او کړاو چې لرئ زموږ سره یې طرح کړئ؛ چې د هغې په لرې کولو کې ستاسې سره مرسته وکړو.

د کلي خلک د دې خبرې په اوریدلو ډله ډله د قهوه خانې په لور را روان شول. هغوی به خپل دردونه ویل او هغه څلورو کسانو به هم د سګرټو په ډبیو یو څه لیکل. یو د ملاریا په هکله شکایت وکړ، زر یې یو څه ولیکل او د هغې د مخنیوي له پاره یې امرونه صادر کړل. زموږ د کلي ښوونکي له دې کبله چې په یو سر پنځو ټولګیو ته درس ورکوي شکایت وکړ. د ښوونکي غوښتنه یې هم یاداشت کړه.

ستاسو سر به څه خوږوم، لنډه دا چې څه به خلکو غوښتل هغوی به کول او د هغوی د اجرا کولو ژمنې به یې کولې، ما چې په دې کارونو کې لږه تجربه لرله ښوونکي ته مې مخ راواړاوه او ومې ویل:

- دا سل په سلو کې دروغ وايي، د دې له پاره چې خر یې له پُل نه تیر شي د هرڅه ژمنه کوي، لنډه دا چې هیڅ کار دوی ته مشکل نه وي.

یوه غوښتنه زه هم وکړم؟ او بې له خنده مې وویل:

- زموږ وروستی غوښتنه دا ده چې زموږ د کلي او ښار تر منځ یوه د اورګاډي پټلۍ جوړه شي چې د تګ-راتګ په وخت کې ستونزه نه وي.

څلور واړو څه ولیکل او د جوړولو ژمنه یې وکړه، البته هر څه یې د سګرټو د خالي ډبیو له پاسه لیکل.

کله چې یې د وګړو سره د زړه خواله وکړه، نور نو خلک د قهوه خانې څخه لاړل دوه د هغوی نه خپل د سګرټو خالي ډبې وغورزول او ما سمدلاسه هغه راواخیستل.

د ماسپښین ډوډۍ خوړلو وروسته یو بل یې هم د سګرټو خالي ډبې وغورزاوه. هغه مې هم را واخیسته. څلورم نفر یې کله چې موټر ته وخوت، د لاس ښوروللو وروسته لا د قهوه خانې نه سل متره لرې شوی نه و، چې د سګرټو خالي ډبې یې وغورځاوه. او دا څلور دانې د سګرټو ډبې چې ګورې دا همهغه دي.

کله چې مې د سګرټو یو ډبې راپورته کړ او هغې ته ځیر شوم د هغې په مخ شپږ کرته د ښاغلی شکري نوم لیکل شوی و. څلور ستوري، دوه بیړۍ او هم یو څو درې ګوټي (مثلث) او څلور ګوټه (مربع) رسم شوی و.

- زما د ښځې د مقرریدو له پاره سپارښت، د ښاغلی قاضي د ښي چوکۍ د نیولو له پاره میلمستیا، ایټالیا ته د یو هیئت سره تګ له پاره میلمستیا، د ګوند د غړو د استعفا مخنیوی. وروسته د یوې لوړ نومې نځاکونکې نوم او ۸۰ دانې د غشې خوړلي زړه عکسونه رسم شوي و. د بل ډبې په سر د څو ټلیفونونو نومرې او د څو کلپونو نومونه لیدل کیدل. څلورم ډبې مې ونشو لوستلای ځکه چې ټولو غړ کړ:
- را روان دي !
- را روان دي !

وروسته له څو شیبو یو وروستنی موډل موټر د قهوه خانې په څنګ کې ودریده او درې کسه ترې راکوز شول. یو له هغوی څخه مخ خلکو ته راواړوه او وې ویل:

- سلام ښاغلو هیوادوالو، دویم سړي وویل:
- سلام پر تاسو شریفو او غیرتي خلکو. دریمګړي وویل:
- سلام زما ګرانو.

کلیوالو پرته له دې چې ځواب ورکړي، خندل. هغسې خندا چې څو شیبې مخکې یې زموږ پورې کوله. خو هغوی ځان ونه بایلود. دوه یې په څوکیو او یو یې د ښاغلی رشید په څنګ کې کښیناسته او په خبرو یې پیل وکړ. یو د هغوی چې غټه خیټه یې درلوده وویل:

- ښه، ښاغلو - د پروسږکال راهیسې څنګه یاستئ؟ ښاغلی رشید د ټولو کلیوالو په مینځګړتوب ځواب ورکړ:

- مننه کوو، ښه یاستو، تاسو څنګه یاستئ؟
- موږ هم ښه یاستو. د دې نه چې ستاسې څیرې خوښې ښکاري، زموږ خوښي څو چنده زیاته شوه. خدای(ج) مو خوښ لره. یو د هغو درې کسو، نه چې د نورو څخه بوډا ؤ خلکو ته مخ کړ او وې ویل:
- ښاغلو، زما ګرانو! ډیموکراسي یعنې د خلکو ستونزو او غوښتنو ته رسیدل. موږ دلته راغلو چې ستاسې ستونزې حل کړو. پرته له دې نه چې ناراحته شئ او خجالت وباسئ، خپلې غوښتنې موږ ته ووایاست. زموږ دنده ستاسو غوښتنو ته رسیدل دي. په همدې وخت کې یې له جب نه د سګرټو ډبې راوویسته او هغه غوښتل چې څه پرې ولیکي.

خو چا څه ونه ویل، قهوه خانه عجیبې چوپتیا نیولی وه. له هغې وروسته پس،پس، پیل شو. یو کلیوال وویل:
- ملاریا خلک ډېر په تنګ کړیدي، امر وکړئ چې په ډنډونو کې د ملاریا ضد درمل وشیندي. درې واړو د سګرټو په ډبو یادداشت ولیکه. د ښاغلی رشید د یوه یاد داشت ته پام شو او وې ویل:
- ښاغلی لکه چې اشتباه مو کړې وي !

هغه سرې چې د سګرټو په سوربخن ډبې څه لیکل، د ښاغلی رشید دې خبرې ډېر حیران کړ، ځکه هغه پوهیده چې دې نا لوستی (بیسواده) دی. په پخوانې لیکونو یې کرښه راکښله او نور څه یې ولیکل، ښاغلی رشید ورباندې بیا اعتراض وکړ، خو کله چې ښاغلی استازی لږ عصبي شو، ښاغلی رشید څپونی پرانسته د سګرټو سوربخن ډبی یې رابهر کړ او ویې ویل:
- بخښنه غواړم ښاغلی، خو فکر کوم پروسږکال مو د دې غوښتنې په مقابل کښې داسې شکل رسم کړی و.

د ښاغلی رشید د خبرو سره سم ټول په خندا شول، ان پخپله هغوی هم وخندل. یو کلیوال وویل:
- موږ ښوونکی غواړو، د یوه پنځه ټولګیز ښوونځي له پاره یو ښوونکی کفایت نه کوي. د شین بخن سګرټ خاوند وویل:

- تاسې سمه خبره وکړه. يو ښوونکی نشي کولای چې پنځه ټولګيو تـه درس ورکړي اوس به يې ياد داشت .کړم.

ښاغلی رشيد وويل:

- ښاغلی داسې ښکاري چې اشتباه مو وکړه، په داسی حال کې چې هغه تـه يې پروسږکلن شين بخن د سګرټو ډبی ښکاره کړ او وې ويل:
- ګوندې تاسي پروسږکال د دې غوښتنې په مقابل کې شپږ کرتـه د ښاغلـي شکري نوم ليکلی و. هغه درې کسانو د سګرټو ډبي په جبونو کې کيښودل.

ښاغلی رشيد زياته کړه: که اشـتباه مـې نـه وي کـړي د غشـي خـوړلي زړه عکس لکه چې زموږ کلي ته د اور ګاډي د پټلۍ پورې اړه لري؟

په دې وخت کې ښاغلي رشيد څلورم ډبی رابنکاره کړ او وې ويل:

دا د سګرټو ډبی هم ستاسو د انډيوال دی خو له بده مرغه هغه لکه چې نـه دی راغلی.

يو له هغوی څخه په ناارامۍ پوښتنه وکړه دا څه دی؟

- هيڅ، دردونه، هغه هم بې درمانه دردونه، خو نه پوهيږم چـې دا ستاسـي مال دی که زموږ؟

درې واړه د خپل ځای څخه راڅګ شول چې ولاړشي، چې ښاغلي رشيد وويل:

د سپارښتنې کارډ مو له ياده ونه وځي، که امکان ولري لطفا ووايې چې د بيړی عکس مو زموږ د کوم ټولنيز درد پورې اړه درلوده؟

زه د ښاغلي رشيد څنګ ته ولاړم کله چې هغه درې کسانو غوښتل چې په مـوټر کې سپاره شي يو د هغوی څخه وويل:

- بايد چې سګرټ پريږدو. دويم يې وويل:
- سمه ده بايد پرې يې ږدو، نور دا چل نه چليږي، دريمګړي وويل:
- خلک نور موږ پيژني.

کله چې موټر حرکت وکـړ - د کلـي خلـک د خنـدا د زوره لکـه د پـی رودونکـو ماشومانو غوندې په ځمکه رغړيدل.

ماشومان مه ژړوئ

ايا کله مو هغو خلکو ته چې په کوڅو او بازارو کې ښکته پورته کيږي په غور سره کتلي دي؟ زموږ ډېر ښاريان غم ځپلي ښې لري، او داسي خلک هم شته چې ښـې يې خوشاله او د خندا غږ يې څو متره لرې هم اوريدل کيږي.

موږ معمولي سړي نه لرو، يا ښه ژاړو او يا ښه خاندو خو هغوی چې ژاړي ګڼه يې له هغوی نه چې خاندي ډېره زياته ده د دې دليل همـدا دی چې زمـوږ ژوند د غم او کړاونه ډک دی.

زموږ خلک د دې له پاره چې وکولای شي ښه وژاړي او اوښکې توی کړي هـر چيرتـه چې کوم دردونکی او غم لړلی فلم (هندي فلم) او يا کوم کتاب چې د غم لړلـو قصونـه ډک وي پيدا کړي نو سمدلاسه ځان ور رسوي او يا د فاتحې مجلس وي نو هلتـه ځي او تر څو چې کولای شي ژاړي او په حقيقت کې د خپل ځان په حال ژړا کوي.

زما په نظر د ژړلو مسله زموږ په ټولنه کې ډېر لرغونتوب لري او دا د ټولنيزو مسـايلو پورې اړيکې پيدا کوي چې همداسې په کرار کرار زموږ د ملت عادت شوی دی.

زموږ ښوونځی د خپل وخت له ډېرو ښو ښوونځيو څخه و او د ډيرو زړه غوښتل چې زموږ په ښوونځي کې درس ولولي، زه له هغه ښوونځي نـه تښتيـدلی وم، هغـه وخـت مې نه شو کولای، چې له ښوونځي نه د خپلې تېښتې دليل ووايم، خو اوس چې لـه هغې نېټې نه ډېر کلونه تير شوي دي؛ د ښوونځي نه د تېښتـې ربښتينـی دليـل وايم.
"زه د ژړلو او اوښکو تويولو له کبله له ښوونځي نه تښتيدلی وم."

خامخا به حيران شوي ياست، چې ژړل له تېښتـې سره څه اړيکـې لـري، نـو غـوږ ونيسئ، چې خپله قيصه درته له سر نه وکړم:

کله چې موږ د ښوونځي زده کوونکي وو، څو مضامين مو درلـودل، چـې د اخلاقـو، شرافت ، نظم او دسپلين څخـه بـه يـې مـوږ تـه درس راکـاوه. "شـکري بيـک" زمـوږ ښوونکی وْ، کله چې به يې په ټولګي کې خبرې کولې، ټول به غلي وو، او خبرو ته به مو غږ اېښی وو. هغه دومره ښايسته خبرې کولې، چې زده کوونکو به حتی سا هم نه ويستله. ټول ټولګی به دومره غلی وو، چې د مچ د وزر غږ به اوريدل کيده.

هغه وخت يې ښه ښوونکی هغه چا ته وايه، چې د پخوانيو بدبختيو په اورولو به يې زده کوونکي مجبورول، چې له رواني وضعې نه راضي وي، او شکر پرې وباسي او د هغه پخوانيو بدو ورځو په خاطر خو ځاځکي اوښکې توی کړي.

د لوست موضوع چې به هر څه وه، فرق يې نه کاوه، ښه ښوونکی، هغه و، چې وکولای شي زده کونکي په پخوانيو غمونو کې ګډ کړي، او د ښوونکي سره زده کوونکي هم آه او زړيروي وکړي. لنډه دا چې هر ښوونکي تر څو کولی شول، موږ يې ژړولو ته مجبورولو.

د ادبياتو ښوونکي به د ګونګي غونډې غم لړلي شعرونه ويل، او کله چې به يې ژړل د "تاجيک کمال" شعرونه به يې غم لړلي غږ موږ ته لوستل، زده کوونکو به په لوړ غږ ژړل. د ورزش او سپورت په لوست کې به هم ښوونکي زموږ د ژړلو له پاره څه پيدا کول. مثلا زموږ د سپورت ښوونکی يو چاغ او خرب سړی و کله چې به مو سپورتي تمرينونه ښه نه شو کولای موږ به يې وهلو او موږ به ژړل.

بالاخره داسې وخت راغی چې د ځښلو اوبو نه به مو ډېرې اوښکې تويولې له دې سره سره تولو به د "شکري بيګ" ساعت ته شيبه شماري کوله.

"شکري بيګ" د پېښليک "تاريخ" او جغرافيې ښوونکی و کله چې به يې زموږ د نيکونو او پلرونو د زړورتوب او ميړانې کيسې کولې موږ به های های ژړل، خصوصا کله چې به يې په تيرو وختونو کې زموږ د هيواد د پراخوالي او هغه بلاګانې چې زموږ په هيواد راغلې وې د هغې خبرې کولې او ويل به يې چې يو وخت موږ ښکلی هيواد درلود، هر چا به په نړۍ کې موږ ته د قدر او عزت په سترګه کتل، ګاونډيان به له موږ څخه ډاريدل، او بيا به يې قصه کوله چې څنګه موږ د ګاونډيانو په وسيله خوار او سپک شولو چې نه مو اوس په خپل هيواد کې ځای شته او نه په بل هيواد کې او څنګه زموږ جنت نښان هيواد په کنډواله بدل شو، د ټولو به د ډيرې ژړا نه ستوني ناست و.

شکري بيګ يو ډډای سړی و د ښکاره وضعې نه يې دا موضوع ښه څرګنديده لوکس او ښايسته کالي يې اغوستل، پيسو ته يې هم اړه نه درلوده. خو يوازې له دې کبله چې يو وخت يې زموږ په ښوونځي کې درس لوستی و نو له همدې کبله يې غوښتل چې يو څو شيبې دې په دې ښوونځي کې درس ورکړي او موږ د خپلې پوهې څخه

خروبه کړي کله چې به يې د هيواد په هکله خبرې کولې موږ به ژړل، کله چې بـه يې د هيواد نوم واخيست زموږ د ژړا غږ به پورته کيده او بالاخره کله چې بـه يې د لوست په وروستيو شيبو کښې زموږ د پلرونو د قربـانيو خـبرې کولـې زمـوږ چغـو بـه ټولګی ډک کړی و.

يوه ورځ شکري بيګ ټولګي ته راننوت د پښوا په څير يې کالی منظم نه و بڼه يې بـل ډول ښکاريده د نيکټائي غوټه يې بيرته شوې وه د کميس تنۍ يې پرانستې وې د مـخ رنګ يې تښتيدلی و بالکل د پـڑۍ (مجسمې) پـه څېر ښکـاريده پـه ډيـرې ګډي وډې وضعی سره ښوونځي ته راننوت په ښوونځي کې يې غټ غټ ګامونه اخستل، د يـو او بل مخ ته يې کتل، خو څوک پـه موضـوع نـه پوهيـدل، بـالاخره د وره تـر څنـګه ودريده، دومره نارامه ښکاريده چې ما په ژړا پيل وکړ، نور هلکان هم ژړغونـي شـوي و. تر دغې ورځې پورې شکرې بيګ به د هيواد په هکله خبرې کـولي او مـوږ بـه ژړل خو نن پرته د هغه د خبرو موږ په ژړا پيـل کـړی و، پخپلـه شـکري بيـګ هـم ژړل او بالاخره يې په لړزيدلي غږ خبرې پيل کړې خبرې يې هم پريکړی،پريکړی وي ووېل: هلکانو زلزلی "تـرګان" د خـاورو سـره يـو شـان کـړی دی، تـرګان وران شـوی دی... بالاخره موضوع روښانه شوه او د هلکانو چغې جګې شوې، ټولو ژړل. شکري بيګ پـه لاس اشاره وکړه او ټول هلکان غلي شوو هغه ووېل:

دا زموږ ولسي دنده ده چې د خپلو هيوادوالو سره مرسـته وکـړو، هـر څوک چـې هـر څومره کولای شي پيسې او کالي دې راوړي. موږ داسي ژړل چې حاضر وو خپل ژوند او ځان ورله ورکړو. ښاغلي ښوونکي د هر زده کوونکي نـه بيلـه، بيلـه پوښتنـه کولـه څومره وليکم، او په خپله کتابچه کې به يې ليکل.

ګرانه لوستونکيه ته پخپله فکر وکړه، موږ لس کلنـو، يولس کلنو هلکـانو چـې هـره اوونی به مو په ډېر جنجـال او کـړاو د پـلار او مـور نـه شـل، پنځه ويشـت قروشـه اخستل موږه يې مجبوررولو چې اعانه ورکړو.

خو شکري بيګ په دومره درد او غم سره د مړو وضعه هلکانو ته څرګندوله چـې تيـره يې ويلي کوله. بلاخره هر يو کس بـايد يـو څه روپـی راوړي وای. او زده کوونکـو بـه چيغې وهلې يوه ليره (ليره د ترکی روپی ته وايي) او بل به غږ کړ يوه نيمه ليره، چا به غږ کړ دوه ليرې.

زما له کوچنیوالی نه زړه نری و، تل د دې نه په عذاب شوی هم یم، کله چې "شکري بیګ" وویل تاسو دلته سوکاله په تودو ځایونو کې یاستی خو په "ترګان" کښې ستاسي خویندې او وروڼه د دیوالونو لاندې پراته دي نو ومې نه کړای شول چې خپله ژبه ټینګه کړم نو د لیونیانو غوندې مې غږ کړ: دوه نیمې لیرې !
"شکري بیګ" د سر په ښوررولو مننه وکړه او زما د نوم په مخکې یې ولیکل یولس کلن دوه نیمې لیرې. هغه وخت یعني څلویښت کاله مخکې دوه نیمې لیرې د نن د شلو لیرو سره برابرې وې. زه چې ډېر احساساتي شوی وم، نه پوهیدلم چې څه وکړم، شکري بیګ بیا په خبرو پیل وکړ:
ماشومان یتیمان شوي دي میندو بورې شوی دي، ما په لړزیدلي غږ وویل:
- دري لیري ! شکري بیګ ادامه ورکړه – زموږ هیوادوال زموږ مرستې ته اړه لري.
ما چغه کړه پنځه لیرې – زموږ وروڼه بې کوره شوي دي.
- ښاغلی شپږ لیرې.
د ژړا غږونو ټولګی ډک کړی و . کله چې مې د هم ټولګیو په اوښکو لمدو سترګو ته وکتل، ځان مې ټینګ نه کړای شو او چغه مې کړه : ښاغلی اووه لیرې! او کله چې د ښوونځي زنګ کړنګیده ما خبره لسو لیرو ته رسولی وه، که چیرې یې زنګ نه وای وهلی ښایي ما کیسه سل څه چې ښایي زرو لیرو ته رسولي وای.
دومره مې ژړلي و چې سترګې مې بیخي سرې او سترغلي مې پړسیدلي وو، کله چې کورته راغلم او مور ته مې وویل چې لس لیرې باید د زلزله ځپلو سره مرسته وکړم، داسي یوه څپیړه یې راکړه چې په ځای یې ګرد وګرځولم. له هغې ورځې په سبا ښوونځی ته لاړ نه شوم، که څه هم ښه زده کوونکی وم، خو ومې نه کړای شول چې ښوونځي ته لاړ شم او په کوڅو کې به ګرځیدم.
نو اوس تاسې ته وایم چې ښه به وي چې ماشومانو د ژړولو په ځای وخندوو؟!!!

مخکې لاړ شو......لوړ شو...... پرمختګ وکړو

د هر مطلب له پاره باید یوه مناسبه پیلیزه "مقدمه" ولیکل شي، له دې کبله چې دا یوه کیسه ده "په ؤ نه ؤ" باندې به یې پیل کړم. که دا کیسه نه وي او وینا وي په ګرانو هیوادوالو مې پیل کوله.

هو ! و نه و، پرته له خدای(ج) څخه هیڅوک نه و، په ډېرو پخوانو زمانو کې د دې سترې نړۍ په یو هیواد کې ځینو خلکو ژوند کاوه چې ژوند یې دومره د صفت وړ نه و یعنې په ډېرو ستونزو یې خپله ګېډه مړوله، نور احتیاجونه خو یې لا پرېږده.

یو وخت د دې هیواد د خلکو څخه درې کسه، د نورو هیوادونو د وضعې او حال معلومولو له پاره، بهر ته سفر وکړ. په نورو هیوادو کې د ګرځیدو راګرځیدو وروسته له څه مودې خپل هیواد ته راستنیږي، یوه ورځ د خپل هیواد وګړي راغونډوي، او یو د هغوی څخه وایې:

ملګرو ما په دې سفر کې چې بهر ته تللی وم، ډېر نوي شیان زده کړل.

پوښتنه کیږي څه شي دې زده کړل؟

- مخکې لاړ شو.

د دغې هیواد خلک د هغه خبره مني.

- ښه فکر دی، موږ ستا د خبرې ملاتړ کوو. باید مخکې لاړ شو.

دویم مسافر وایې: ما هم یو څه زده کړي دي.

له هغه نه هم پوښتنه کیږي: تا څه زده کړي دي؟

- لوړ شو.

د دغې هیواد وګړي سمدلاسه د هغه خبره مني.

- دا هم ښه فکر دی، باید لوړ شو.

د دریمګړي مسافر څخه پوښتنه کیږي: ایا تا څه زده نه کړل؟

ځواب ورکوي: پرمختګ وکړو.

د هغه خبره هم منل کیږي، ډېر ښه فکر دی، باید پرمختګ وکړو.

د دغې ورځې نه وروسته دا درې جملې د دغه هیواد د وګړو شعار کیږي:

" مخکې لاړ شو......لوړشو.......پرمختګ وکړو"

کله چې به خلکو یو بل لیدل د سلام او پوښتنې پر ځای به یې یو بل ته ویل:

مخکې لاړ شو. بل به په ځواب ورکاوه - هوکې باید لوړ شو.

ان د بدرګې او خدای په امانۍ په وخت کې کله چې به بندر ته راغلل یو به غږ کړ: پرمختګ وکړو. دوستانو به یې د بیړۍ د منځ څخه ځواب ورکړ: هوکې باید پرمختګ وکړو.

ډېره موده وروسته بهر ليدلي روڼ اندي "روشنفکران" ګوري سره له دې چې هيوادوال يې د مخکې تګ، لوړوالي او پرمختګ سره ډېره مينه ښکاره کوي خو دا ټکی څه ګټه نه لري او تر اوسه يې لا د پرمختګ له پاره کومه لاره نه ده پيدا کړې.

د دې له پاره چې د مخکې تګ، لوړوالي او پرمختګ ريښتنې لاره پيدا کړي روڼ اندي بيا هوډ کوي چې بيا بهر ته لاړ شي، له څه مودې ګرځيدو راګرځيدو وروسته بيرته خپل هيواد ته راستنيږي.

يو له هغوی څخه وايي: ګرانو هيوادوالو، بالاخره ما يې لاره پيدا کړه، مخکې لاړ شو سمه نه ده. بايد ووايو چې " څنګه مخکې لاړ شو" دويم روڼ اندی وايي: ما هم تازه مطلب زده کړ "لوړشو" مانا لرونکې جمله نه ده بايد پوه شو چې " څنګه بايد لوړ شو"

دريمګړی روڼ اندی وايي: زه په ډېرو ځايونو کې وګرځيدلم، او نوي شيان مې زده کړل: يوازې " پرمختګ وکړو" ګټه نه لري بايد ووايو "څرنګه پرمختګ وکړو" له هغې ورځې وروسته د دغه هيواد شعار بدليږي، مثلا کله چې قهوه خانې ته ننوزي وايي:

- هلکانو بايد مخکې لاړ شو.

خلک پوښتنه کوي.

- څرنګه بايد مخکې لاړ شو؟

مړونه چې به ګهيځ خپلو دندو ته تلل، خپلو ښځو ته به يې ويل:

- بايد لوړ شو.

ښځو به ځواب ورکاوه :

- څرنګه بايد لوړ شو.

بچو به د ويده کيدو په وخت کې د شپه په خير په ځای ميندو ته ويل:

- مورې بايد پرمختګ وکړو.

ميندو به يې په خندا ورته ځواب ورکاوه: هو، زويه، خو دا مهمه ده چې بايد پوه شو چې څرنګه پر مختګ وکړو.

څو کلونه په دې هيواد کې دا جملې تکراريدې، خو سره د هغې هم نه پوهيدل چې څرنګه مخکې لاړ شي، څرنګه لوړ شي او څنګه پرمختګ وکړي. نو له همدې کبله روڼ اندو وپيتله چې يو وار بيا بهر ته لاړ شي. لاړل او وګرځيدل بلاخره خپل هيواد ته راستانه شول.

يو روڼ اندي وويل: ما د دې کارونو سرُ پيدا کړ په " څنګه بايد مخکې لاړ شو" کار نه سميږي خلکو د هغه خبره ومنله، سمه ده چې د څنګه بايد مخکې لاړ شو په پوښتلو څه کار نه کيږي بايد پوه شو چې څنګه کولای شو چې مخکې لاړ شو.

دريم روڼ اندي وويل: ما هم ډېر په زړه پورې څه زده کړل، د ځنګه باید لـوړ شـو پـه پوښتلـو څه نه کيږي، باید پوه شو چې ځنګه باید لوړ شو.
خلکو د هغه خبره هم ومنله، باید د لوړ تللو لاره پیدا کړو.
ډریمګړي روڼ اندي وویـل: دوسـتانو! مـا هـم نـوي څه زده کـړل د "ځنـګه پرمختـګ وکـړو" د پوښتنو څخه څه نه جوړيږي باید د پرمختګ لاره پیدا کړو.
ټولو په يو غږ ځواب ورکړ: دا ملګري ربښتيا وايي د ځنګه پر مختګ وکړو د پوښتلـو څخـه څه نه جوړيږي باید د پرمختګ لاره ولټو.
بيا هم د دغه هيواد شعار بدلون وموند. د دغې ورځې نه وروسته، هــر څوک چې بـه د خپـل دوست سره مخامخ کيدل د پوښتنی په ځای به یې ويل باید مخکې لاړ شـو څه ګټه نـه لـري باید د مخکې تګ لاره پيدا کړو.
ګاونډيانو به د کړکيو څخه سر راوويسته او خبرې به يې سره کولې.
- خورې لوړ شو.
- هو، خورې باید لوړ شو.
- دا خبرې څه درد نه دوا کوي باید پوه شو چې ځنګه لوړ شو.
ښوونکو به په ټولګي کې زده کوونکو ته ویل: هلکانو پر مختګ وکړو.
زده کوونکي: هو، ښاغلی باید پرمختګ وکړو.
ښوونکی: یوازې په شعار نه شي کیدای چې پر مختګ وکړو باید د پرمختګ لاره وپیژنو.
هره ورځ به دا جملې تکراريدې، خو نه لوړتيا وه او نه پرمختګ.
روڼ اندو بيا هوډ وکړ..........
ربښتيا ، دا کیسه به تر څو پورې دوام کوی؟ په دي شکل کیسه پای ته نه رسيږي ځکه چــې روڼ اندي به څو کرته بهر لاړشي او څومره نوي شيان به زده کړي، او هغه به د خپل هیـواد خلکو ته وروښيوي، او هغوی به هغه خبرې څو څو کرتـه تکـرار کـړي. خـو ایـا دا بـه کومـه نتيجه ولري؟
که په شعار کیدای شي چې" مخکې لاړشو ، او پرمختګ وکړو" نو زه هم کومه خبره نه لرم.

یو بهرنی په استانبول کې

زه د استانبول اوسیدونکی یم. له نیکه-نیکه نه استانبولی یم. کله چې له استانبول نه لری شم، فکر کوم چې ساه مې بندیږي، سا نه شم ویستلی. ان کله چې په نیویارک، پاریس، روم او پراګ کې وم دا ستونزه را ته پیدا کیده. سره له دې چې پورتنې ښارونه ډېر ښایسته او په زړه پورې دي، خو د استانبول ښکلا څه بل شان ده. زه له استانبول سره عجیبه مینه لرم، له همدې کبله زه تر نورو دوستانو، چې بهر یا له استانبول نه لرې یې کار کړی دی او لوړو مقامونو ته رسیدلي دي، ورسته پاتې شوی یم.

اوس چې مې تقاعد ته پنځه کاله پاتې دي، دا را ته ښه نه ښکاري، چې له استانبول نه لرې لاړ شم. میرمن مې هم زما غوندې استانبولۍ ده، کنه نو هیڅکله به مې ورسره واده نه وی کړی.

زه په خپل استانبولیتوب ویاړم، ځکه چې خپله په استانبول کې د هغې اصلي اوسیدونکي نه دي پاتې، او په استانبول کې اوس هغه خلک اوسیږي، چې له نورو ښارونو او یا هم شاوخوا سیمو نه راغلي دي.

دوه درې میاشتې مخکې زما یو ډېر نږدې دوست له لندن نه ما ته یو لیک راواستاوه، چې په هغې کې یې را نه پوښتنه کړې وه، چې د هغه د یوه خوږ دوست او د هغې د میرمنې لارښوونه وکړم، کوم چې په دې نږدې کې غواړي چې استانبول ته راشي.

ما د (نه) خواب نه شو ورکولی، نو سملاسي مې لیک ولیکه، او ډاډ مې ورکړ. او همدا راز مې په لیک کې زیاته کړه: که د هغوی مسافرت په دوبي کې وشي، ډېر به ښه وي، ځکه چې وخت به یې تر ژمي ښه تېر شي.

د لیک تر لیکلو وروسته مې له دفتر نه خپله پنځلس ورځنۍ رخصتي، چې تقریباً درې څلور کاله مې نه و اخیستې، واخیسته. او ځان مې د درنو میلمنو هرکلي ته چمتو کړ. څو ورځې وروسته مې له خپلې میرمنې سره د ښار په هوایي ډګر کې د هغوی هر کلی وکړ، او هغوی مې هغه هوټل ته چې مخکې مې ورته یوه کوټه نیولې وه ورسول.

د هغوی لا په هوټل کې د اوسیدو دوه ګینټې نه وې تیرې شوې،چې زه ورپسې ورغلم، او د ماښام د ډوډۍ له پاره مې کورته راوبلل.

میرمنې مې ډیره ښه او خوندوره ډوډۍ پخه کړې وه او د احتیاط له پاره یې څو ډوله اروپایي خواړه هم چمتو کړي و.

د انګلیسي میرمنې وطني خواړه ډېر خوښ شو.او پوښتنه یې وکړه:

- د پیرکو د پخولو چل رانښودلای شې؟

- پیرکي؟ دې میرمنې د دې خوړو نوم د کوم ځای نه زده کړي؟ په داسي حال کې چې زما انډیوال لیکلي و، چې دوی د لومړي ځل له پاره استانبول ته درځي نو پوښتنه مې ترې وکړه:

- وبخښي میرمنې، ایا تاسو مخکې هم کله استانبول ته راغلي یاست؟

- نه دا مې لومړی ځل دی، چې دا ښایسته ښار ګورم.

- نو زموږ د دې وطني خوړو نوم مو څنګه زده کړی دی؟ تر اوسه مو دا خواړه خوړلي دي؟

- نه، تر اوسه مې دا خواړه نه دي خوړلي، منتها ستاسي هیواد ته د راتګ څخه مخکې مې ستاسي د ښارونو، د دود او دستور په هکله ډېر کتابونه لوستی وو ان د ځینو خوړو نومونه مې هم زده دي او د ځینو د پخولو چل هم راځي.

وروسته انګلیسی میرمنې د پیرکو د پخلي ښودل پیل کړل، او په دومره دقت یې د هغې د پخولو طریقه بیان کړه چې زه پوه شوم، هغه خواړه چې په کلونو یې خورم ښه نه پیژنم. ما دغه مطالب له انګلیسی څخه په خپله ژبه خپلې میرمنې ته ژباړل. انګلیسی میرمنې پوښتنه وکړه:

- ښه تاسي سره کړي بانجان څنګه پخوی؟ پیاز مخکې سره کوی که وروسته؟

ښځې مې په نارامی سره د هغی ځواب ورکړ. انګلیسی میرمنې بیا وویل:

- تاسي ډېر لرغونی هیواد لری، ستاسي امپراطوری په کلونو د نړۍ په ډېرو هیوادونو حکمراني کړیده، د ځینو خوړو د پخولو چل رانبودلای شئ، چې زه یې درته نومونه واخلم؟

- په ډیره مینه !

انګلیسی میرمنې ډول، ډول خواړه یاد کړل، چې تر دغه وخته پورې موږ لیدلي هم نه وو، او که اشتباهاً مو د هغو د پخولو طریقې ورته له ځانه ویلي وای، ښایي هغه یې په سودا کې اچولي وای. خو هر څنګه چې وه د خوړلو موضوع مو یو پلو کړه، چې پټ مو په ځای پاتي شي او موزیمونوته د تګ او لیدو خبرې مو پیل کړې.

میرمنې وویل:

- ډېر مې زړه غواړي چې ستاسي بدنامه سیمه وګورم.

په سر ټیټی مې ورته وویل:

- موږ خو کومه بدنامه سیمه نه لرو.

میره یې په ستغه لهجه وویل:

- لرئ يې.......ما په کتاب کې لوستی دي، چې ستاسي د ښار بدنامه سيمه ډېره لويه هم ده. اوس مې غوښتل چې يوې ترکی قهوه خاني ته لاړ شو او هلته چلم وڅکم.
- چلم د ډېرې پخوانی زمانې خبره ده، فکر نه کوم چې داسې قهوه خانه دې اوس پيدا شي چې چلم پکې وي.
- نه ګرانه تاسي ډېر بې خبره ياستی، ما په کتاب کې لوستي دي، چې دغه ډول قهوه خانې اوس هم شته. انګليسی ميرمنې زياته کړه:
- که ستاسي خوښه وي يوه شپه به په بغار کې تيره کړو او کبان به ښکار کړو.
- خو ما تراوسه لا کبان نه دي ښکار کړي.
- دا څنګه کيدای شي چې استانبولی به يې او کبان به دې نه وي ښکار کړي، اوس د يو ډول ښه کب د ښکار وخت دی، چې د "شوفر" په نومه ياديږي. څرنګه چې موږ په کتابونو کې لوستي دي ستاسي د کبانو ښکاريان د شپې په بيړيو او د ځانګړو لاټينونو په رڼا ښکار کوي.

ما له ډېرې حيرانی، کتابونواو کتاب لوستونکو ته په زړه کې ښکنځلې کولې له ځانه سره مې ويل:

- نو بده خبره نه ده چې دولت غواړي چې وګړي ليک لوست زده کړي او اوس د لوستو ګنه په سلو کې ديرشو ته رسيږي. زمونږ لوستي خو خپل ځای لري .دا انګليسی ښځه او ميړه هم عجيب خلک دي، غواړي چې ما استانبولي ته استانبول راوپيژني

د ماښام تر ډوډی وروسته مې ښځې سره امريکائي قهوه راوړه، انګليسی ميرمنې پوښتنه وکړه:

- تاسې ترکی قهوه نه څښئ؟
- ډېر وخت کيږي چې نه يې شو څښلای، ځکه چې زموږ د ګاز نغری امريکائي دی، نيمه شپه وه چې هغوی مې هوټل ته ورسول. او ډېر زر ترې بېرته راستون شوم هر څنګه چې وه شپه مې تيره کړه.

سبا ګهيځ يې بيا پوښتنې ته ورغلم، انګليسی ښاغلي وويل:

- زما په نظر خو دا څه ښه هوټل نه دی، که خوښه دې وي، يو داسي هوټل ته به لاړ شو، چې هم ښه او هم ارزانه وي.
- ولې نه څرنګه چې ستاسي خوښه وي.

انګليسی ښاغلی د استانبول د هوټلونو او ميلمستونونو بشپړ لست له جبه راوويسته او بيا يې د هغې په لوستلو پيل وکړ، خو ما دا يو هم نه پيژانده. له هوټل نه راووتو او ټکسي ته منتظر ودريدو، خو د ټکسی درک نه و، انګليسی ښاغلي مخ راواړاوه او وې ويل:

- که لږ مخکې لاړ شو ښه به وي ځکه فکر کوم د ټکسي تمځی به لږ بر وي.

- فکر نه کوم.
- د څه شي فکر نه کوې؟
- د ټکسی تمځی چې تاسي یې یادوئ.
- حتما همغلته دی.

زړه نا زړه د ټکسی د تمځی په لور روان شو، هر څومره چې مو ټکسیانو ته لاس وښوراوه، یو هم ونه درید. له یوه ټکسي نه مې چې زموږ په څنګ کې لږ ورو شوی و پوښتنه وکړه:
- ښاغلي تاسې څوک نه سپروئ؟

ډریور په ډیرې غوسې راته وویل:
- ړوند یې، نه ګورې چې هلته د ترافیکو پولیس ولاړ دی، که سپاره مو کړم ناغه کوي مې.

د انګلیسی ښاغلي چې زما وارخطایي ته پام شوی و وویل:
- ښاغلی دوسته مه خپه کیږه، موږ په کتابونو کې لوستي دي چې ستاسي په هیواد کې د ټکسیانو او بسونو تم ځایونه ډیر زر بدلیږي. مثلا که څو ورځې مخکې ته له یوه تمځي نه په ټکسی کې سپور شوي یې، نو نن سل په سلو کې هغه ځای د ټکسي تمځی نه دی او هغه بدل شوي دی. دا ستاسو د ټرافیکو سیاست دی. هغوی د تم ځایونو په بدلولو سره ټکسی چلوونکي ناغه کوي، چې له دې لارې کافي عاید ولري.

هیڅ د باور وړ نه وه، چې یو انګلیسی سړی دې دومره له دولتي او غیر دولتي رازونو څخه خبر وي په داسې حال کې چې موږ خلک له هغې نه ښه خبر نه یو، لږ په غوسه مې په خپله ژبه وویل:

خدای (ج) دې ستا دا لعنتي کتاب ورک کړي، چې موږ دې له پوښتنو او تشریحاتو خلاص شو، انګلیسی سړي په تعجب وویل:
- ولې په غوسه شوی او ښکنځلې دې وکړې؟ په تعجب مې ترې پوښتنه وکړه:
- تاسی په ترکي پوهیږئ؟
- نه زه په ترکي نه پوهیږم، خو ستاسې ښکنځلې او بدې خبرې مې په کتاب کې لوستي دي او ښه ترې خبر یم، موږ چې کله یو هیواد ته ځو، څو میاشتې مخکې د هغه هیواد په هکله لوستنه کوو. په غوسې مې وویل:
- ښه ....خورئ!

د انګلیسی میرمنې فورا زما خبرې ته پام شو او غوښتل یې چې زما نه توضیح وغواړي چې انګلیسی ښاغلي ته ضرورت پیدا شو او له ما نه یې د عامې ټټی پوښتنه وکړه. ومو ویل عامه

ټټي؟ موږ په ښار کې عامه ټټي نه لرو، خدای(ج) دې زموږ پلرونه او نیکونه وبخښي چې زموږ په فکر کې وو. هغوی جوماتونو ته څیرمه ټټي جوړې کړې دي.
انګلیسی سړي په تعجب پوښتنه وکړه:
- څنګه کیدای شي چې جوماتونه او ټټي دې یو ځای وي؟
- اوس خو همداسې ده او له هغې پرته عامه ټټي نه لرو، که ډېر په تکلیف یې، راځئ چې بیرته هوټل ته لاړ شو. انګلیسی سړی چې ډېر په تکلیف و، خپلې ښځې ته یې مخ واړاوه او وې ویل:
- زما په نظر باید اوس په غور سره نقشه وګورئ، چې کوم لورې ته باید لاړ شو.
انګلیسی میرمنې د کڅوړې نه د استانبول د ټټیو یوه ځانګړې نقشه راوویستله، په ځمکه یې وغوړوله او وې ویل:
- د همدې واټ کیڼ لورې ته له دوه متری کوڅې نه پنځوس متره هغې خواته عامه ټټي ده. له خدای(ج) نه مې غوښتل چې هلته خو ټټي نه وي چې خجالته شي، خو له بده مرغه ټیک په هماغه ځای کې چې د هغه ښځې ښودلی و، عامه ټټي وه او ما هم له وخت نه ګټه واخیسته او ځان مې دمه کړ!
بیا په یوه ټکسي کې سپاره شو، چې یو ارزانه هوټل پیدا کړو. په لاره کې رانه سړي پوښتنه وکړه:
- دا راته ویلای شي چې د دې ښار اصلي اوسیدونکي چیرته تللي دي؟
- نه پوهیږم، یوازې دومره پوهیږم چې اوس نشته، ښایې د کار د پیدا کیدو له پاره نورو ښارونو ته تللي وي.
- هوکې، موږ لوستي دي، چې د دې هیواد وګړي په فقر او غریبی اخته دي او ان د یوې مړۍ ډوډۍ د پیدا کیدو له پاره خپل ښار او ځای پریږدي.
ټکسي د هغه هوټل مخې ته چې هغه ورښودلای و، تم شو. دا په رښتیا پاک او ارزانه هوټل و. د هغوی تر ځای په ځای کیدو وروسته مې ترې اجازه وغوښته، خو هغوی اسرار کاوه، چې د "بې اوغلو" سیمه ګورو. ما چې د هغوی ډېر اسرار ولید نو مجبور شوم، چې د هغوی خبره ومنم، بیا د "بې اوغلو" په لور وخوځیدو. هلته مې هغوی یو لوی رستوران ته بوتلل، چې په کې ډوډۍ وخورو انګلیسی ښاغلي لکه دا رستوران چې یې مخکې لیدلی وي وویل:
- زه دغلته نه خم، ځکه چې د خوړو مزه یې هم نشته او ګران هم دي. په قار مې ترې پوښتنه وکړه: دا یې هم ستاسې په کتاب کې لیکلي دي؟
- نه زما یو دوست راته ویلي دي او ډېر تاکید یې راباندې کړی دی، چې د ماسپښین ډوډۍ ته د کب خرڅونکو د بازار اخر ته لاړ شو، هلته په یوه هټۍ کې چې سره کړي

کبان خرڅوي او ډېر ارزانه هم دي، کبان وخورو. په همغې پټې لاړو. د کبانو تر خوړلو وروسته له دغې چټلې او غریبانه هټۍ نه راووتلو.

بیا ښځې او میره دواړو پښې په یوه موزه کې ننه ایستې او ویل یې، چې هغوی داسې یوې قهوه خانې ته بوځم چې چلم وڅکي.

هر څومره چې مې فکر وکړ، چې داسې یوه قهوه خانه به د ښار په کومه څنده کې وي، هیڅ مې مغزو کار ونه کړ. ځکه تر دغه وخته مې نه چلم څکلی وو او نه قهوه خانې ته تللې وم.

بیا ښاغلي او میرمنې له کڅوړې نه کتاب راوویسته او په لوستلو یې پیل وکړ، لږه شیبه وروسته یې زه یوې قهوه خانې ته بوتلم او د درېو چلمونو فرمایش یې ورکړ. د چلمونو تر چمتو کیدو وروسته هغوی پر چلم خوله کیښوده، ما هم غوښتل چې وروسته ترې پاتې نه شم، د چلم په پو کولو مې پیل وکړ، چې پام مې کاوه، د چلم په سری کې چې څه سکروټې او اور و ، ټول د قهوه خانې منځ ته ولویده او له چلم نه اوبه راووتلې. د انګلیسي میرمنې چې پام شو، هغې بیا چلم ډک کړ او راته وې ویل:

- ځان ته یې راکاږه پو کوه یې مه.

له قهوه خانې نه راووتلو، دا وار د سر پټې بازار په لور روان شو، زه په دې بازار کې ښه بلد وم فکر مې کاوه چې هغوی ته به په دې بازار کې داسې ځایونه او داسې شیان وښیم، چې په هیڅ کتاب کې یې نه وي لوستي.

بازار ته چې ننوتو انګریز رانه پوښتنې پیل کړې:

- د حکاکانو بازار چیرته دی؟
- د برستن ګنډونکو بازار کوم لوري دي؟
- د انتیک خرڅونکو بازار په کوم ځای کې دی؟
- د بنجاره ګانو بازار کوم یو دی؟

ما د خواب له پاره څه نه لرل، ځکه چې ما دا دغه یو بازار هم نه و لیدلی.

د انګلیسي میرمنې چې زما اوترۍ ته پام شو، وې ویل:

- وارخطا کیږئ مه، له موږ نه څو ګامه وړاندې د نانځکو د خرڅولو هټۍ ده وایې چې دلته ډیرې ګرانې او ښکلې نانځکې خرڅیږي، راځئ چې له هر څه مخکې دغې هټۍ ته لاړ شو. د نانځکو هټۍ ته ورننوتو او څو نانځکې مو واخیستې. په لار کې انګریز راته د بازار په هکله څرګندونې پیل کړې، چې دا سر پټی بازار کله جوړ شوی، او چا جوړ کړی دی. هغه ان د څو کاله مخکې ورانې ته هم اشاره وکړه، چې دا بازار څو کاله مخکې لږ وران شوی و.

د هغوی په لارښوونه ما د حکاکانو ،برستن ګنډونکو، انتیک خرڅونکو او بنجاري بازار چې تر دغه وخته مې نه وو لیدلي ولیدل.
د دغې ورځې په مازدیګر چې له ډیرې ستړیا نه مې په پښو کې ساه نه وه، هغوی مې هوټل ته ورسول او خپل کورته راستون شوم.
ګهیخ چې د هغوی هوټل ته راستون شوم راځخه یې وغوښتل چې کوم تودوبي (حمام) ته یې بوځم. د ښار یو لوکس تودوبي ته مې بوتلل او منتظر وم چې بیرته راووځی څو دقیقې وروسته هغوی وارخطا راوتل او په اعتراضي بڼه یې وویل:

- موږ له تا څخه وغوښتل چې د ترکانو یو زاړه تودوبي ته مو بوځې نه داسې عصري تودوبي ته چې هر څه یې بهرني وي. بیا یې میرمنې د تودوبو یوه بشپړه نقشه راوویسته او وې ویل:
- تر ټولو غوره تودوبی په همدې سیمه کې دی، خو د ورځې د ښځو او د شپې پکې د سړیو وار وي. اوس ما تر هغه ځایه ورسوئ او تاسي راته منتظر اوسئ بیا مو میرمن تودوبي ته ورسوله، سړي راځخه وغوښتل چې یوې قهوه خانې ته لاړ شو او د سطرنج لوبه وکړو. ومې ویل:
- زما سطرنج نه دی زده.
- زه به یې درته زده کړم.

په ډېر مشکل سره مې وکړای شول، چې له سطرنج نه یې منصرف کړم مخصوصاً کله چې یې ښځه زموږ سره یو ځای شوه، خبره یې بیخې له یاده ووتله انګریز بیا وړاندیز وکړ، چې اوس زه او ته یوې داسې عام تودوبي ته ځو چې د ورځې پکې د سړیو او د شپې د ښځو وار وي، د هغه په غوښتنه مې لومړی ځل عام تودوبی ولیده، ځکه چې تر دغې ورځې پورې ما د کور له چاڼ چوبۍ پرته کومه بله چاڼ چوبۍ نه وه لیدلې.
دغه ورځ همدغسي تیره شوه. د شپې د هغوی په لار ښوونه په یوه بیړۍ کې سپاره شو او د "شوفر" نومي کب په ښکار مو پیل وکړ.
د هغوی په لارښوونه مې په پنځلس ورځو کې ، کتابتونونه، موزیمونه، جوماتونه او نور لوړنومي (مشهور) ځایونه چې تر دغه وخته مې یې نوم نه و اوریدلی ولیدل. خصوصا د کانتې (جارو) جوړولو او حلوا جوړولو فابریکې چې راته بیخې نوې وې.
هغه ورځ چې هغوی له استانبول څخه تلل، راته یې وویل:

- تاسې استانبولی نه یاست او اوس دې غټ ښار ته راغلي یې؟

په شرمنده ګۍ مې ځواب ورکړ:

- هوکی په دې ښار کې مې ډېر وخت نه دی تیر کړی.

- مثلاً څو موده کیږي چې دې ښار ته راغلی یې؟
- پنځه لس کاله مخکې!
- ښه، په دې وخت کې دې په استانبول کې څه کول؟
- زه د دولت مامور یم، او له ګهیځ نه تر ماښام پورې په دفتر کې کار کوم.

انګلیسی میرمنې وویل:

- تاسې یو ریښتینی استانبولی یاست، څکه چې په کتابتون کې د یو استانبولی تعریف همدغسې چې تاسې وویل شوی دی.

انګلیسي سړي وویل:

- ډېر خواشینی یم، چې ژمی دی او و مو نه کړای شول چې د استانبول د لیدلو وړ ځایونه وګورو.

څو ورځې وروسته مې هغوی د الوتکې تر زینې پورې بدرګه کړل، او یوه اوونۍ وروسته مې هغوی ته له دې کبله چې زه یې د استانبول له لیدلو وړ ځایونو سره اشنا کړی وم، یو مننلیک ولیږه.

هغوی د لیک په ځواب کې له ما سره ژمنه وکړه چې په راتلونکي دوبي کې بیا استانبول ته راځي او ما ته به نور ډېر زیات د لیدلو وړ ځایونه راوښیي، چې زه ترې تر اوسه بیخي بې‌خبره یم!!!

د بري لارې چارې

وروره زه نور په دې خبرومبرو نه پوهیږم...خلک وایي په هڅه او کوښښ پیسې لاس ته راوړئ.

څوک وایي چې په هڅه او کوښښ پیسې لاس ته نه راځي؟

وروره دا ډول خبرې، پخوانۍ او هسې خرافات دي. بری یوازې په کار کې دی او بس. غواړم چې د یوې فعالې کورنۍ د ژوندانه په شرحې سره د خپلې خبرې سموالی تا ته دروښایم.

د "بادیتو" کورنۍ د خلق الله له پاره د ښه ژوند کولو ډیره ښه بیلګه ده. البته زه له دې کبله چې د بادیتو د کورنۍ سره ډېر نږدې اړیکي او دوستي لرم بریالی شوم چې د هغوی د کورنۍ دا رازونه او ګټې راته څرګندې شي. دا ښکاره خبره ده چې له دې پرته به ستاسو څخه یو هم د دې لویې کورنۍ د بري په راز نه وې پوهیدلی.

د بادیتو کورنۍ د ترکې د لویو کورنیو څخه ده. او زموږ د هیواد د ډیرو سترو چارو انحصار د دې کورنۍ په لاس کې دی. د دې کورنۍ پوچ مغزي په دې ډول دي:

- "سلیمان بادیتو" د "یوسف بادیتو" زوی دی.
- "یوسف بادیتو" د "مارکو بادیتو" خوری دی.
- "مارکو بادیتو" د "مردفای بادیتو" تره دی.
- "مردفای بادیتو" د " میشل بادیتو" زوم دی.
- "میشل بادیتو" د "معز بادیتو " سخر دی.

او همداسې تر پایه..........

وبحښئ په دې ډول تاسې ته د د ې کورنۍ د بري راز نه شم څرګندلای، ښه به دا وي چې د یوې تیلي بخارۍ د جوړولو او خرڅولو د کیسې په وسیله تاسې ته دا لوی راز څرګند کړم.

همدا اوس موږ د خپلواکۍ په واټ کې یاستو او د کورني موادو پلورنځي مخې ته ولاړ یو، او په خپلو سترګو د پلورنځي په ښودنځي (ویترین) کې پرتې تیلي بخارۍ ګورو.

دا بخارۍ په ډول، ډول رنګونو او اندازو په پلورنځي کې ځای پر ځای شوی دي.

- ستا کومه بخارۍ خوښیږي؟

- هغه چې شین بخن رنګ لري زما خوښه ده، خو بیه یې ډیره لوړه ده.... پوهیږې ۲۱۲۰ لیرې ډیرې پیسي دي.
- ښه به دا وي، د هغې بیه چې ۸۵٦ لیرې ده غوره کړو.
- هو، دا یوه له هره پلوه ښه ده.

هوکې، د دې کورنۍ د پیسو لاس ته راوړلو د څرنګوالي له پاره به دا کافي وي. له دې وروسته به په دې پوه شی چې دا کورنۍ څومره زیارایستونکې او کاریګره ده. دا کورنۍ د دې زمانې د لټو او بیکاره خلکو له پاره چې د ډېر کړار دعوا کوي ډیره ښه بیلګه ده.

" اسحق بادیتو" د " عربلر مسجدي" او (پنجشنبی بازار) په لار کې یو انبار لري. ښایې تر اوسه تاسي هم هغه لیدلاي وي ټول کباړ ټولونکي چې د اوسپنو ټوټې اخلي او هره ورځ په کوڅو کې ښکته پورته کیږي او هر څه چې ګوري راټولوي یې. هغه مازیګر په "اسحق بادیتو" پلوري. د "اسحق بیک افنیم" په لطف ډېر خلک د دې لارې ډوډۍ پیدا کوي او ژوند تیروي.

- ښه به دا وي چې د تیلي بخارۍ کیسه راونیسو.
- دا کباړ او نور څه د هغې سره څه ارتباط لري؟
- ماشوم کیږه مه، اوس دې په هر څه پوهوم.
- هو، اسحق بادیتو کباړ کیلو په ۱۲ قروشه اخلي او په "عزیز بادیتو" یې پلوري. هغه هم پرته له دې چې د جنس مخ وګوري، تلیفوني یې په "فردی بادیتو" چې د صادراتي چارو کار کوي پلوري." فردی بادیتو" هم کباړ یو کیلو په ۱۷ قروشه په "ژاک بادیتو" چې د انګلستان تبعه دی تیروي.

د" عزیزبادیتو" او " فردی بلدیتو" له برکته ډېر خلک لکه د انبار خاوندان، پنډیان ګټونکي، لیکونکي او نور ډوډۍ خوري همدا رنګه ډیرې بهرنۍ روپۍ هیواد ته راداخلیږي چې پخپله لوی خدمت دی. رښتیا، خو ولې "ژاک بادیتو" چې یو انګلیسی ښاغلی دی، دا ماتې، ماتې او کباړ اوسپنی اخلي؟ ژاک دا ماتې، ماتې اوسپنی یو کیلو په شل قروشه په خپل کاکا "دیوید بادیتو" چې د بخارۍ جوړولو فابریکه لري پلوري. په دا فابریکه کې د دې سیمونو او اوسپنیزو پاڼو څخه ډیره اعلی د تیلو بخارۍ جوړیږي چې دا بخارۍ د رنګ کولو وروسته په بازار کې د خرڅ له پاره ویشل کیږي. اوس بیرته استانبول ته راګرځو:

" د یوسف بادیتو او ورونو شرکت" په استانبول کې ډېر مشهور دی چې د هغې په ور دا سرلوحه زوړنده ده:

د تیلي بخاریو انحصاري نماینده ګي
د یوسف بادیتو او ورونو شرکت
د لرګو او ډیروخرڅولو ځای

د یوسف بادیتو او ورونو شرکت په انحصاري ډول د بهر څخه بنګلې بخارۍ واردوي. مثلاً" همغه ۸۵۶ لیره یې بخارۍ په ۸۵ لیرې تجارتي بیې هیواد ته راواردوي. د "یوسف بادیتو" په ۲۴% د خرڅ حق او ۲۹% د نماینده ګۍ د حق په ډیرولو هره بخارۍ په ۱۰۲ لیګري په خپل ورور ابراهیم بادیتو خرڅوي.

ابراهیم بادیتو په بخارۍ ۲۰% رسمي ګټې په ډیرولو، دا بخارۍ "رحیم بادیتو" ته انتقالوي. یعنی په ۱۲۲ لیرې او څلور قروشه، همدارنګه "رحیم بادیتو" د بازار د جلبولو او کار د پراختیا له پاره د "احمد ترک اوغلي" سره یو شرکت جوړ کړی دی.

دا د "څمکي د بانک" په سلو کې پنځوس سهمه لري.

احمد خان د خپل بانک نه په ۸% ګټه پیسې پوروی "البته دا ګټه هم د بخاریو په بیه ورزیاتوي". نو په همدې ډول د بخاریو بیه ۱۳۴ لیرو او ۴۴ قروشو ته لوړیږي، "رحیم بادیتو" بخارۍ په خپل نوم د بانک نه په ۸% ګټه پور اخلي او دا ۸% هم د بخاریو په بیه ورډیروي. چې اوس د هرې بخارۍ بیه کیږي ۱۴۵ لیرې او ۲۰ قروشه، چې په هغې باندې بیا ۲۰% د سوداګرۍ ګټه ورزیاتوي چې د بخارۍ بیه کیږي ۱۷۴ لیرې او ۳۴ قروشه. د "احمد ترک اوغلي رحیم شرکت" ټول جنسونه له دې کبله چې دوي غونډ خرڅې (عمده فروش) دي په میخایل بادیتو پلوري.

د یاده مو ونه وزي چې تر اوسه دا ټولې معاملې د کاغذ په مخ وي، جنس لا تر اوسه د انګلستان څخه نه دی ښوریدلای.

***

ګرانه وروره:

د حلالي مړۍ د پیدا کیدو له پاره ښه شی کار، هڅه او خولې تویدل دي.

ګورۍ ! چې د کار او خولو تویدلو په اثر هغوی چې مو وګڼل، پرته له دې چې بخارۍ په لندن کې د فابریکې د انبار څخه وښوریږي د هرې بخارۍ بیه ۱۷۴ لیرو او ۳۴ قروشو ته ورسیده، او دلالان به له دې لارې څومره پیسې په جیبونو کې اچوي.

د " سلیمان بادیتو د وړلو شرکت"۴۰% د بخاریو د بیو په تناسب پیسې اخلي چې هغه د لندن نه د ګمرک تر انباره پورې رارسوي. اوس د بخاریو بیه کیږي ۲۵۸ لیري او ۴۸ قروشه.

" میخایل بادیتو" د ۶۰% د خپل کار د ګټې په اخستلو، خپل جنسونه په ګمرک کې "یاس بادیتو" ته ورکوي.

د دې درنې او انسان دوستې کورنۍ د لطف، کوښښ او هڅې له برکته د ډیرو خلکو ژوند تامینیږي.

* * *

اوس په ګمرک کې د وارداتو د حق په نامه ۳۲% د بخاریو په بیه ورډیریږي. له دې درکه د دولت خزانې ته هم ډیرې پیسې تحویلیږي. دا قانون دی. یو بل ته د جنسونو په ورکولو راکولو د خدای(ج) مخلوق ته هم کار پیدا کیږي او هم دولت په دی مساله کې بې برخې نه پاتې کیږي. ځکه چې پخپله پرته د جنسونو نه د بادیتوګانو څخه هم مالیه اخلي او له دې لارې هیواد ته ډیره ګټه رسیږي نو راځئ چې په یو غږ چغه کړو چې:
ژوندی دې وي هیواد !

د ګمرک په انبار کې د بخاریو بیه ۲۹۲ لیرو او ۳۶ قروشو ته رسیدلې ده. په دغه ځای کې یاسن بادیتو د ۲۰% ګټې په ورډیرولو هغه په میشل بادیتو پلوري. دا دی د بخاریو بیه شوه ۳۵۰ لیري او ۸۴ قروشه. دا د سوداګرۍ فیکس شوې بیه ده او تخفیف ته پکې هیڅ ځای نشته. بخارۍ د اوړي تر پایه پورې د ګمرک په انبار کې پرتې وي او په هغو ۶% د ګمرک د انبار کرایه ورډیریږي او د هرې بخارۍ بیه ۳۸۲ لیرو او ۳۵ قروشو ته لوړیږي.

د سوړ موسم په پیل کیدو سره میشل بادیتو غواړي چې وزو ورو خپل جنسونه د ګمرک له انبار څخه راوباسي.

د بادیتو کورنۍ پخپله هیڅ جنس نهویني ان د هغې پیسې نه ویني، ځکه چې د چک او حوالې په شکل یې حساب ته داخلیږي. یوازې لاسلیک کوي او ګڼونکی (محاسب) ورته ارقام ګڼي. د بانکونو کار کونکي د بادیتوګانو په ځای ورله پیسې ګڼي او په پیتیو

کې يې د هغوی په سلامتی قطاروی. باديتوګان د دې دريم لاس کارونو په عوض دغه ښېوزلان شپه او ورځ کار کوي.

☺☺☺

هو.......

"مردفای باديتو" هم پرته له دې چې يو وار جنسونه وګوري او پوه شي چې څه رنګ او بڼه لري د ۲۰% ګټي په ډيرولو هغه په" طفدي باديتو "پلوري هغه يې هم خپلې خور ته انتقالوي، تر څو د څو لاسونو ګرځېدو راګرځېدو وروسته د هرې بخاری بيه (۷۵۰) ليرو او ۲۲ قروشو ته رسيږي دا لا د کار پيل دی.

يوْ د پلورنځيو څخه چې د دې باديتوګانو نمايندهٔ ګي کوي همدا پلورنځي دی چې مور يې مخ ته ولاړ ياستو.

- بلاخره کومه يوه دې خوښه شوه؟
- دا سره ځنګه ده؟
- سره ډيره ښايسته ده، بيه يې هم له نورو څخه ارزانه ده، اصلا" ۷۵۶ ليرې او ۶۲ قروشهٔ د دې بخاری په مقابل کې هيڅ شی هم نه دي.
- يا الله، څه چې ننوزو. وايې خله، خو چې زما شيريني دې له ياده ونه وزي.

سبا ماښام دې ميلمه يم، ډيره، ډيره دې مبارک وی.

سپارښتي وینا

کله چې د څووم ځل لپاره د زندان څخه ازاد شوم، بیکاره، بې پیسو او بې ملګرو وم.
زما یو دوست چې د کیسې څخه خبر و، راته وویل:
دا ډیره د خواشینۍ خبره ده چې ته بیکاره او بې پیسو اوسې
غواړې چې څه وکړم؟
سبا راشه، چې خپل دوست ته دې وروپیژنم، چې هغه ستا په شان یو سړي ته اړه لري.
سبا زه، هغه، خپل دوست ته چې ښځینه بوټ ګنډونکی و او بازار سره یې د ډیرو ښځینه بوټونو قرارداد درلود، ورو پیژندلم. دا هغه ورځې وې چې ولسواکي (ډموکراسي) په ترکیه کښې ورو ورو رواجیدله. هیچا د بل خبرو ته غوږ نه نیوه هر چا کوښښ کاوه چې وکیل شي او ترکیه له ورکیدو څخه وژغوري.
دغه وخت چې د انتخاباتو موسم و، زمونږ موچي دوست هم ځان د انفرادي کاندیدانو له ډلې معرفي کړی و. د معمولي کارونو د بشپړولو وروسته هغه د یو داسې کس پسې ګرځیده چې هغه ته تودې او ګرمې ویناوې ولیکي. او هغه د هغو ویناو د یادلو (ظبطولو) وروسته خلق الله ته پوف کړي.
هغه وویل:
د دې هیواد په زرګونو کارګران زما د نوم او کسب سره بلد دي. زما راتلونکی پروګرام به د دې ډلې د حقه حقوقو څخه دفاع وي. زه به کوښښ وکړم چې دوی د خانانو او اربابانو د ظلم څخه وژغوروم. که د دې کارګرانو یو پر څلورمه برخه هم ماته رای راکړي زه سل په سلو کښې وکیل کیږم.
هغه د ترکیې د پرمختګ لپاره ډیرې نقشې درلودې. یوازې یو عیب یې درلوده چې نالوستی (بیسواد) و، او نه یې شول کولای چې خپل راتلونکې پلانونه ولیکي، نو زما څخه یې هیله وکړه چې یوه وینا ورته ولیکم.
ما همدا کار وکړ او یوه اغیزمنه وینا مې ورته ولیکله، تر هغې چې مې په یاد دي دا ډول مطالب مې په هغې کښې ځای پر ځای کړي و:
ای ګرانو کارګرانو چې د ورکیدو لپاره پرته له سوریو جورابو څه نه لرئ! ایا تاسو حق نه لرئ د هغو جرابو څخه چې اوبې یې، په پښو کړئ؟ او هغه کورونه چې جوړوی یې پکې کینئ؟ په داسې حال کې چې نور یې اغوندي او ترې ګټه اخلي. نور له نورو لپاره کار کول او د هغوی لپاره ګټور واقع کیدل بس دي.

دوی ستاسي له مزدوری ځخه، اپارتمانونه، ماڼۍ او ماشینونه اخلي. په داسې حال کې چې تاسې په بیوزلۍ او لوږه کې ژوند تیروئ. باید چې هر څومره ژر چې کیږي د هغوی د ظلم تغر ټول کړئ.

هغه وخت نه شو کیدلای چې داسې خبرې وکړی (خو اوس ګورې چې کوم یې). سړي زما وینا خوښه کړه او د نیم ساعت وروسته یې ۱۰ لیرې ماته راکړې وروسته پوه شوم چې هغه د وینا لپاره ۲۰ لیرې راکړې وي، خو زما دوست ۱۰ لیرې ترې خپله برخه ګرځولې وه، خدای (ج) دې خیر کړي لس لیرې هم لس لیرې وي نو، په هغه وخت کې ماهر داستان په ۲،۵ یا ۵ لیرې خرڅاوه، باور وکړئ که داسې وینا اخستونکي درلودای، زه حاضر وم چې د ورځې لس لس ویناوې ولیکم.

انفرادي کاندید هم د وینا په زده کولو پیل وکړ، خو چیرته وه هغه کوپړۍ چې داسې مطالب په ځان کې ځای کړي. د ټولو نه یې لا بده دا وه چې هغه به ستاسو او د هغوی ځای تل یو د بل سره غلطاوه، مثلاً په هغ ځای کې چې باید ویلې یې وای:

کله چې هغوی پخپلو خیالي ماڼیو کې د ناز په خوب ویده وي تاسې د اور په بټیو کې یو خوا او بل خوا زغلئ. ویلې به یې: کله چې تاسې په خپلو خیالي ماڼیو کې د ناز په خوب ویده یاستۍ هغوی د اور په بټیو کې یو خوا او بل خوا ځغلي.

په هر شکل چې و ومې نکړای شول چې هغه د وینا مطالب سم زده کړي. زما د انفرادي کاندید په نظر دا له ټولو نه غوره وینا وه چې هغه تر دغه وخته اورولې وه! خو له بده مرغه هغه لا د وینا دریمه کرښه نه وه اورولې چې د ځارندویو لخوا ونیول شو،او پوځي مقاماتو ته حواله شو په هغه ځای کې یې د هغه نه د وینا لیکونکي د نوم او پتې پوښتنه کوې وه چې سمدلاسه یې ونیسي. خو هغه پوهیده که ما ونیسي نو باید ډیره موده په زندان کې کنګل اوبه وڅښم، نو ویلې یې و:

چې دا وینا راته د ډاك مخې ته یو لیکونکي لیکلې ده، چې زه هغه نه پیژنم.

هغه په دې اسانۍ د ځارندویو د منګلو نه خلاصیدای نه شو، خو کله چې یې د هغه د پلورنځي پته، د هغه بوټونو شمیر چې هره ورځ یې بازار ته وړاندې کوي او د هغه د چکونو او بانکي اعتبار نه خبر شول، هغه یې د یو شرافتمند او با حیثیته هیوادوال په صفت ازاد کړ.

د ازادیدو وروسته یې ماته د پنځو، شپږو انقلابي ویناوو سپارښتنه وکړه. که څه هم هغه په انتخاباتو کې بریالی نه شو، خو هغه هسې یوه بدمرغي وه ځکه هغوی چې انتخاب شوی و د هغوی پوهه او شعور له ده څخه لوړ نه و!

په دې ډول زه او هغه سره اشنا شو، کله چې به یې وینا ته اړه پیدا کیده نو راساً به زما پسې راته.

یوه ورځ یې د لور د واده د مراسمو لپاره زما څخه وینا وغوښتـه، داسې معلومیده چې زوم یې د کومې شتمنې کورنۍ څخه دی، نو له دې کبله چې هغوی ته وښیوی، چې دومره بې مغزه هم نه دی نو ځکه یې دا غوښتنه له ما څخه وکړه.
د هغه په زړه وینا مې ولیکله، کله چې یې غوښتل لاړ شي، د ډاکټرانو فیس غوندې یې د پنځوسو لیرو لوټ زما په میز کیښود، دا هغه وخت و چې زما هـره کیسـه یې په ډیره خوښه په ۱۰۰ لیرو واخستله، پیسې مې ترې وانه خستې.
که وا دې نه خستې زه خفه کیږم او بیا بیخي درله نه راځم.
خوښه مو ستاسي خپل ځای دی، هر کله چې مو زړه وي راتلای شي.
څه وخت، وروسته بیا خبر شوم چې په هغې مجلس کې د هغه وینا د عجیبې سرګرمۍ او خندا سبب شوې وه. ځکه چې زمونږ له انفرادي کاندید څخه د وینا یو څه برخه هیریږي لاس جیب تـه ننباسي او زما د وینـا د کـاغذ پر ځای، د خپلې هټۍ د بوټونو لست لـه جیب څخه راباسي، چې په هغې کې د هغو کسانو یاد داشت و، چا تـه چې یې پـه دغـو ورځو کې بوټان ورکړي و. د هغې له مخې وینا ته داسې دوام ورکوي:
-زما ګرانو ، اوس چې ستاسي معصوم لاسونه یو د بل په لاس کې ګورم ستاسو لپـاره د نیکمرغه سبا هیله کوم د داي سبا چې ۲۰ جوړې ښځینه سـاده، ۳۰ جوړه بند لرونکي بوټان باید ښاغلی هیرستاکي ته چې زمونږ د کوڅې په پای کې دی ورکړم.
بیا یوه ورځ راپسې راغی او راته یې وویل:
ستا لمن مې نیولې ده، ستا کې لاسه هر څه کیږي، د زوی مې پنځه کالـه کیږي چې جرمني ته تللي دی چې انجنیر شی، اوس چـې یې د زده کړې یـوازې یـو کـال پاتې دی، غواړي چې بیرته راستون شي. هر څومره چې مې ورته ولیکل چې دا یو کال نـور هـم تـیر کړه چې انجنیر شې د خرځ پسې مه ګرځه، خو نه یې مني، نو تـه ورتـه یـو غمګیـن شعر ولیکه ښایي تاثیر په وکړي. ما چې ورلـه یـو څه لیکونـه ولوستل متوجه شوم چې هغـه پرته له دې چې په پنځو کـالو کې انجنیر شوي نـه دی، کـه پنځه شپږ زره کالـه نـور هم درس ولولي، څه ترې نه جوړیږي، مقصد یـې یـوازې د پلار څخـه د پیسـو شکول دي او بس.
په دې باره کې مې یو مناسب شعر جوړ کړ او هغه ته مې ورکړ. دا وار یې هم د مخکې په شان غوښتل چې پیسې راکړي.
نه یې اخلم.
هیله کوم، نور مې زړه نه کیږي چې دلته راشم.
زه او ته سره دوستان یو، تا هغه وخت چې زما لاس تنګ و، زما لاس ونیوه هر وخت چې دی زړه و دلته راتلای شې خو پیسې میسې به راته نه یادوې.

کلونه کیدل چې ترې ناخبره وم، تر څو چې یو څو ورځې مخکې په ژړیدلو سترګو راپسې راغې او ویې ویل:
د ښځې پلار مې خپل عمر تاته درکړې دی.
خدای(ج) دی وبښي، خدای (ج) دې وکړي چې دا مو وروستنی غم وي.
سبا سهار باید د فلاني جومات نه جنازه یوسو.
ډیر ښه ده، انشاالله په دې مراسمو کې به ګډون ته درشم.
زه غلم چې درڅخه یوه هیله وکړم.
امر وکړئ.
داسې وینا مې پکار ده چې د قبر په سر ولوستل شي.
سره د دې چې ډیر بوخت یم، خو ستاسو غوښتنه نه ردوم، په سترګو سبا مازدیګر راشه او وایې خله.
خو زه نه غواړم چې ویې لولم، ستاسې څخه هیله کوم چې تاسې ځان په زحمت کړی، حتما" زما دا غوښتنه نه ردوی؟
څه، زه یې ولولم، زه خو هغه خدای بخښلی هډو پیژنم نه.
هیله کوم، ته خو اوس هغه پخوانی بې نومه لیکوال نه یې. اوس دې ټول خلك پیژني.
ستا وینا زما او زما د ښځې د پلار لپاره ویاړ دی. تا خو ویلي و چې موږ سره دوستان یاستو.
پوه شوم، چې هغه مې نه پریږدي، د ځان او د خپلې هتې له پاره هم غواړي چې له ما څخه تبلیغاتي ګټه واخلي.
له دې کبله چې کبرجن نه یم، او څوك له ځانه نه خفه کوم، هغه وخت مې په یاد و چې په لس لیرو به مې ورته وینا لیکله، نو که اوس مې ورته نه وی لیکلی، ویل به یې چې څومره بې مخه سړی یم.
ښه اوس چې ته دومره ټینګ یې، منم یې. خو ووایه، چې د ښځې میړه دې څه ځانګړتیاوې یا خواص درلودل؟ او څه کار یې کاوه؟
هیڅ د ستایلو ځای په کې نه و.
د ژوند قصه یې را ته وکړه.
خدای ﷻ دې وبښي، د هیواد له نامتو چاقو کښو څخه و. څو کرته له عسکرۍ څخه تښتیدلی و، تر څو یې په ځلوېښت کلنۍ کې په عسکري وکړه. هغه سره له دې هم له تیښتې ډډه ونه کړه، تر څو چې په پنځوس کلنۍ کې یې عسکري پای ته ورسوله. څو کرته هم د جګړو، وژلو او نورو جنایاتو له کبله په زندان کې اچول شوی و. خدای ﷻ دې وبښي، د وخت له بې شرفانو څخه و، ښه شو چې مړ شو او زموږ هیواد له یو اووړمکړي (میکروب) څخه خلاص شو.

د داسې يو سړي په قبر به زه څه وينا وکړم؟
ته کولی شي، او ستاسي پرته دا کار بل څوك نه شي کولی. زما او ستا د دوستۍ په خاطر، زما دا غوښتنه مه ردوه. د دغې ورځې په سبا هغه جومات ته چې باید جنازه ترې راوتلي وی، ورغلم.
د هغه له جنازې پرته پنځه نورې جنازې هم په جومات کې پرتې وې، هر څه چې وشو د لمانځه وروسته امبولانسونو ته د پورته کولو په وخت کې وشو.
په جومات کې دومره ګڼه ګوڼه وه چې ښې او کيڼ لاس سره نه پيژندل کيدل. زه هم د هغو فشارونو له کبله چې د هر لوري رابانديې راغلي و، غوښتل مې او که نه يو ټکسي ته چې همدغلته منتظر و ورجګ شوم.
څه به درته ووايم، د هغه اول نه زه يو ټکسي ته چې زمونږ د جنازې پوري يې اړه نه درلوده سپور شوی وم. کله چې هديرې ته ورسيدو او د ښخولو مراسم پای ته ورسيدل او قاريانو د قرانکريم پر لوستلو پيل وکړ، پوه شوم چې د يوې ميرمنې قبر ته چې دې هيواد ته يې ډير خدمتونه کړيدي، ولاړ يم. هر څومره چې مې انفرادي کانديد ولټاوه پيدا مې نکړ. نو پوه شوم چې ځان يې بيا چيرته غلی کړی دی، او د نورو د سترګو نه لرې اوښکې تويوي. په دې کې مې هيڅ شك نه درلود، چې دا د بل چا قبر دی.
د هغه غنچو د ځای پرځای کيدو وروسته چې د سوداګرانو د پيوستون او د کسبه کارو د اتحاديې له خوا راوړای شوي وې، زما وار راورسيده. سمدلاسه مې ځان يو لوړ ځای ته ورساوه او په دې ډول مې خپله وينا پيل کړه:
خدای بخښلی د هيواد د سپورت ځلانده ځيرو څخه و، چې په چاړه ويستلو(؟) کې يې په هيواد کې ريکارډ ټينګ کړی و. څه زوږ غوندې مې غوږ ته راغی خو ما هغه، د هغو خلکو د زړه خواله وبلله چې په دې ډول مراسمو کې يې يو د بل سره کوي.
خدای بخښلی د هيواد ډېر نوميالی هيواد پرست و او خپل لس کلن قيمتي عمر يې په عسکري او د خلکو په خدمت کې تير کړ.
زوږ لوړ شو او داسې غږونه مې غوږ ته راغلل چې "دايې لاڅوك دی؟" غلی شه ويې شړئ.......
خدای ښبلی د انتي ډموکراسۍ (د ډموکراسۍ پر ضد) په وخت کې کلونه په زندان کې پروت و. زوږ او ښکنځا هره شيبه ډيريده او حاضرين لکه غوارې چې ما په خپل منځ کې چخپيت کړي داسې يې د محاصرې کړۍ راتنګوله.
په همدې شيبه کې و چې زمونږ انفرادي کانديد لکه د ژغورنې د پرښتو غوندې له کوم ځای څخه زما د ژغورنې لپاره راورسيد. او ويې ويل:
مره، چيرته يې، دوه ساعته کيږي چې زه دې پسې ګرځم، زمونږ قبر هغه خوا دی يوازې زمونږ او د دوی غنچې سره بدلې شوې دي. دوه غنچې مې دوست او درې غنچې ما

واخستې او د هغه د ښځې د پلار قبر ته لاړو، خو هلته څوك نه و، چې زه ورته خبرې وکړم.
زما دوست په قبر باندې د غنچو د ايښودو وروسته، سوالګرو ته يو څه پيسې ورکړې او دواړه د هديرې د لوی ور نه راووتو او د ښار په لور روان شو. د لارې په اوږدو کې هغه ما ته مخ راواړوه او ويې ويل:
رښتيا ډېر بد کار وشو، چې وينا مو ونه کړای شوه.
څه مې کړي وای، ګلونه، ټکسيان، خلك ټول ردوبدل شوي و، او ما نور څه نشو کولای. ما خو وينا ليکلې وه.
کولای شم چې ستاسي څخه يوه هيله وکړم؟
هيله کوم مهرباني وکړئ.
اوس چې مو دا وينا ليکلې، کولای شې چې هغه په يوه مهمه ورځپاڼه کې خپره کړې؟
د دې کبله چې ځان مې ترې خلاص کړی وي ورته وويل:
-البته، که تاسې ويلې هم نه وای ما دا کار کاوه.
کله چې د موټر څخه کوز شولو او غوښتل مو چې د يو بل سره خدای په اماني وکړو ويې ويل:
غوښتل مې چې يو څه درته ووايم.
ووايه لږ زر کوه چې کار لرم.
نو، غوږ ونيسه، کله چې يې غوښتل چې په هغه قبر کې چې مونږ يې څنګ ته ولاړ و زما د ښځې پلار ښخ کوي، متوجه شوم چې د هغه په ځای همغه ميرمن ښخوي. خو ما هيڅ غږ ونه کړ. په زړه کې ويل ، پريږده چې ښخه يې کړي، څه کار ورسره لرې.

په دې وسيله درته خپله مبارکي وړاندې کوم

وروسته له زرګونو کړاوونو څخه مې وکړای شول چې د ښاغلي بهاوالدين سره ټيليفوني تماس ونيسم. کله چې به د ښاغلي بهاوالدين، سکرتر د ټيليفون غوږۍ پورته کړه د دې لپاره چې پوه شي، چا چې ټيليفون کړی څه کاره دی، او څه مقام لري " د مهرباني وکړئ " د ويلو څخه وروسته به لږ شانته غلی کيده، د مقابل لوري د خبرو طرز ته به يې کتل، که مقابل لوري به په احترام او ادب سره خبرې کولې، ورته ويلې به يې چې غوږۍ مو په غوږ وي، او همداسې به يې غوږۍ په ټيليفون کيښودله، پرته له دې چې ښاغلي بهاوالدين خبر کړي، او مقابل لوري به ډېر وخت غوږۍ په لاس منتظر و، تر څو چې به ستړی شو او غوږۍ به يې کيښودله، دا څويم وار و چې هغه هم همداسې غوږۍ په لاس پاتې شوی و، خو دا پلا يې پيتلې و چې په عصبانيت سره وغړېږي او د خبرو طرز يې امرانه وي، د ټيليفون ګڼه يې ډايل کړه او ځواب ته منتظر و.

مهرباني وکړه......

بهاوالدين شته؟

وبښئ تاسې.......

انډيوال مې دی.

هيله کوم يوه شيبه.

وروسته له څو شيبو نه ښاغلي بهاوالدين په امرانه لهجه وويل:

بلې!

ښاغلي بهاوالدين؟

پخپله يمه.

ډېر خوښ شوم چې بالاخره مې وکولای شول چې ستاسې سره ....

وبښئ، جناب عالي مې فکر ته رانغی.

هيله کوم، څرنګه مو خپل پخوانی دوست هير کړ.

ستاسې غږ ډېر اشنا دی، خو اداری کارونو مې اعصاب ډېر خراب کړيدي.

لږ فکر وکړی. زه ستاسې ټولګيوال وم.

ښه، ليندا رضا يې؟

نه قربان، ليندا رضا نه يمه، هغه په دې وختونو کې په سياسي کارونو بوخت دی، دومره وخت نه لري.

نه چې وکيل يې؟

نه، وکيل اووه کاله کيږي چې د يوې مياشتې لپاره اروپا ته تللی و تر اوسه بيرته نه دی راغلی.

ښه اوس پوه شوم، جګړه مار حسن یې.
بالکل سمه ده .... اوس پوه شوم، هغوی چې وایې بهاوالدین کوپړی لري خو ماغزه نه، ډیره اشتباه کوي، که چیرې ډغسې وای، هیڅکله یې امکان نه درلوده چې ته دې زمونږ په ټولنه کې وزیر شوی وای.
ستاسي لطف دی.
تکلف یو لوري ته پریږدئ، غواړم چې یو څو شیبې لکه د پخوا په څیر سره خبرې وکړو.
والله، زه خو په دې وختونو کې دومره بوخت یم، چې پوښتنه مه کوه، ولې دلته نه راځې؟
بهاوالدین جانه، ته خو ما پیژنې، نه غواړم چې بد یې تعبیر کړی، که پلار مې هم کوم لوړ مقام ته ورسیږي، زر زر یې لیدو ته نه شم ورتلای، او مخصوصا" کله چې مې ورته کوم کار بند وي او ترې وغواړم چې راته اجرا یې کړي ډېر خجالت باسم په خپل لاس کې مې نه ده. همداسې بد اموخته شوی یم.
نه بابا دا فکرونه یو خوا ته کړه.
دومره پوهیږم چې ستاسو غوندې کسان په دولتي کارونو بوخت وي، نه غواړم چې د هغوی دا قیمتي وخت ضایع کړم، پوهیږی ولې؟
ولې؟
ځکه، کله چې ستاسې غوندې یو مهم سړي سره خبرې کوم، ښایې چې فکر یې بل کوم لوري ته لاړ شي او د هیواد ډېر مهم مسایل یې له یاده ووځي او ټول هیواد ته به یې تاوان ورسیږي، البته ټول زما په شان فکر نه کوي. کله چې یې کوم انډیوال یا د کورنۍ کوم غړی، کوم لوړ مقام ته ورسیږي، بیا سم له لاسه د ټلیفون غوږی پورته کوي او د پوښتنې په بهانه، د هغه نه د زرګونو کارونو توقع کوي.
نه قربان دومره یې سخته مه نیسه.
نه بیخي ریښتیا وایم، داسې دوستان د ټلیفوني مزاحمتونو او په ورځپاڼو کې د مبارکیو په چاپولو، او بیا د هغې د ښودلو په وسیله لکه ستاسې غوندې د مهمو شخصیتونو قیمتي وخت ضایع کوي.
په یاد به مو وي کله چې وکیل شوئ؟
هو کې
په یاد مې دي، ولې هغه وخت ماته راښکاره نه شوې؟
پوهیږي چې ولې؟ که هغه وخت درغلای وای، ویلی به دې اوس چې وکیل شوم، راغلي
نه بابا، دا څه خبرې دي چې کوی یې.

دا درته بې پردې وایم، چې که څوك د كوم كار د اجرا لپاره درغلل د كوټې څخه يې راوباسه، که دا زه هم یم، ته باید د هیواد ډیرو مهمو کارونو ته ورسیږې ستاسي وخت ډېر ارزښت لري. ما هم هغه وخت ډېر غوښتل چې ستاسي زيارت ته درشم، خو فکر مې وکړ چې ښايې بل فکر وکړې. خو کله چې مې پرون ستاسو سر تر پښو ځيره په ورځپاڼه کې ولیده، زړه مې وویل، چې دا وارې باید حتما" درشم، تاسې د هیواد يو لايقه او د دې منصب وړ شخصيت یاستی، خدای دې ژوند درکړي.

ډيره مننه، ستاسي ډېر لطف دی.

نه ښاغلي، مونږ باید د ښاغلي لومړي وزير څخه مننه وکړو، چې ستاسې غوندې مناسب شخصې يې د دې مقام لپاره غوره کړی دی، هيله مې درلوده چې پخپله ستاسې زيارت ته درشم او مبارکي درته ووايم خو له بده مرغه په دې ورځو کې ډېر بوخت یم.

انشاالله څه موده وروسته به خدمت ته درورسیږم، ډيره بخښنه غواړم که بې ادبی نه کيږي تاسو ته مې لږه توصيه درلوده.

هیله کوم مهرباني وکړئ.

لومړی دا چې، د هر کار له پيل څخه مخکې کوښښ وکړه چې د هغې كار ټولې خواوې وڅیړې چې بیا وروسته درته کوم کړاو جوړ نه کړي.

له دې اړخه بيخي ډاډه اوسه، هغوی چې زه يې د دې مقام لپاره غوره کړی یم زما ډيره ساتنه کوي.

په هر صورت، دې مقام ته ستاسې غوره کيدل اول د لومړي وزير محترم حضور ته او بیا تاسې ته مبارکي وایم.

ډيره مننه، ستاسې وينا به د محترم لومړي وزير حضورته ورسوم.

چې د یاده مې ونه وځي، ستاسي څخه مې يوه هيله لرله.

مهرباني وکړئ.

ته خو زما د ښځې خور یعني ښينه پيژنې؟

هو کې، ولې څه شويدي؟

که په یاد مو وي دري کاله مخکې يوه پيښه پرې وشوه.

نه، څه خو مې په یاد نه دي، ولې ټکر يې کړی و؟

نه يوه عشقي پیښه وه، او بلاخره يې د هغه هلك سره واده وکړ.

خدای(ج) دې نیکمرغه لري.

ډيره مننه، خو........

خو، یعني څه؟

هغه هلك بيكار دی.

درس یې لوستی دی؟
البته بیخې نالوستی نه دی، خو یوازې لومړنۍ زده کړه یې کړېده.
څه کار یې زده دی؟
که په څه کار پوهیدی، پخپله به مې چیرته مقرر کړی وای، له همدې کبله ستاسې مزاحم شوم، چې ستاسې له سیورې لاندې هغه ته هم کوم کار پیدا شي.
په درې، څلورو ورځو کې به یې د مقررۍ امر کورته درولیږم، که د کار د پیل لپاره کوم کوچنی ماموریت وي کوم مشکل خو به نه وي؟
تاسې پخپله ښه پوهیږئ، خو زمونږ د کورنۍ شرف هم لږ په نظر کې ونیسئ نو.
بل څه فرمایش مو نه درلود،
رحمت اغا هم څه جنجال لري، خو هغه به وروسته ته پریږدو.
هغه چیرته کار کوي؟
هغه د مالیې په وزارت کې کار کاوه خو تور یې پرې ولګاوه چې د پیسو له سیف څخه یې پیسې غلا کړي دي.
ښه څه مهمه خبره نه ده، څو ورځې وروسته د محاسبې رئیس بدلیږي، نوي رئیس ته به ووایم چې هغه ته یې پام وي، رښتیا د رحمت اغا ورور څه کار کوي؟
د هغه هم وضعه ښه نه ده، که اجازه وي وروسته به د کورنۍ د بیکارانو لست درولیږم چې ورو ورو ورته کار پیدا کړئ.
سمه ده.
خو لږ په دې څوکیو کې دې فکر وي.
فکر دې بیخې راحت ساته.
ډیره مننه، له دې زیات وخت مو نه نیسم، خو چې له یاده مې ونه وځي یو عرض مې لره.
مهرباني وکړئ.
پدې وسیله تاسې، ښاغلي لومړي وزیر او ټولو وزیرانو او رئیسانو ته چې ګوند لوبه (پارټۍ بازي) یې په هیواد کې منع کړې ده مبارکي وایم او د زړه له کومې ورته د اوږد عمر دعا کوم.
ډیره مننه.
هیله کوم، د خدای په امان.
د خدای په امان.

رټل شوی زمکه

سمه معلومه نه ده، چې دا قیصه څه وخت تیره شوی ده، په لومړیو وختونو کې، په منځنیو وختونو کې او که په ننڼیو وختونو کې؟!

لنډه دا چې یو وخت د زمکې په مخ په یو هیواد کې چې جغرافیایي پراختیا یې د لاس د ورغوي په اندازه وه! وګړو ژوند کاوه، چې میاشتې میاشتې، کلونه او د ځینو یې په عمرونو تندي نه ؤ غوړیدلي، او موسکا یې بیخي له یاده وتلی وه.

نورو د دغې سیمې نوم رټل شوی زمکه ایښی ؤ.

په دې هیواد کې به وګړو شپه او ورځ کار کاوه، او ډېر مزد یې اخیسته. ښځو به ورځ چوپه تیروله، خبرې یې نه وې خوښې!

سره له دې چې، دا زمکه له نعمتونو ډکه وه، خو وګړو به یې تل سرونه ښکته کړي ؤ، او لکه د غمځپلو خلکو په څیر به غلي تلل-راتلل. کشرانو به هیڅکه د مشرانو له وینا پرته څه کار نه کاوه. ادب او اطاعت د دوی عادت شوی ؤ، چې له پیړیو راهیسې ورته له نیکونو میراث رسیدلی ؤ.

دې وضعې کلونه دوام درلود، د هغوی لارښوونکي (رهبران) چې یو له بل پسې په تخت کښیناستل، هره ورځ به یې په ملت نور هم فشار ډېراوه. د پاچاهي تخت د پښو د ټینګ ساتلو لپاره به یې هره ورځ په ګړو مالیه زیاتوله، او نوي قوانین به یې وضع کول!!...

تر هغه ځایه چې هر موجود تر یو ټاکلي حد پورې فشار زغملی شي، د دې اوریدونکي او فرمانبردار ملت د زغم توان هم یوه ورځ پای ته ورسید. له دې کبله چې د لارښود امر، نه یې د سرغړونې توان نه درلود، د بلې لارې چارې د پیدا کیدو په فکر کې شول.

د هغوی یو روڼ اندي (روښان فکره) خلک راغونډ کړل، او وې ویل:

دوستانو د دې ظلم او فشار نه د خلاصون له پاره باید تاریخ ولولو، وګورو چې زموږ نیکونو د لارښووونکو د ظلم او ستم په وړاندې څه عکس العمل ښودلی، چې موږ هم هغه کار وکړو.

خلکو د هغه غوښتنه ومنله، کله یې چې د تاریخ ټول کتابونه ولوستل، دې پایلې (نتیجې) ته ورسیدل، چې د هغوی نیکونو د لارښودونکو د ظلم او ستم په مقابل کې پرته له چوپتیا او منفي مبارزې څخه بل څه نه دي کړي. هر څومره چې به د

لارښوونکو ظلم او ستم ډېريده او هر څومره چې به يې ملت ربړاوه، د خلکو سر به نور هم ټيټيده، او د وچولي ګونجې به يې ډېريدلې.
ملت هم وپېيتله چې همدا لار غوره کړي.
د لارښود د ظلم او ستم په مقابل کې د هغوی ځيرې ځپلي شوې وې. دا ځپلتوب ورځ په ورځ ډېريده، تر څو چې د وګړو خندا او خوښي بيخي له ياده ووتله. خو د لارښود او د انډيوالانو يې هيڅ خيال هم نه و. هغوی غوښتل چې په هر قيمت چې وي بايد د ملت وينې وزبېښي، او د هغوی نه يو څه لاس ته راوړي. ظلم او ستم ورځ په ورځ ډېريده.
بيا هم يوه ورځ يو روڼ اندي خلك راغونډ كړل، او وې وويل:
ملګرو موږ ناست يو او لاس مو د زنې لاندې ايښودي دي، په ځان مو ژوند حرام کړی، په دې مو زړه خوښ دی، چې منفي مبارزه کوو. خو د لارښود او انډيوالانو يې هيڅ فکر هم نه و. بايد بل فکر وکړو، پرته له موږ نه په دې نړۍ کې نور وګړي هم شته، لاړ شو او وګورو، چې هغوی د خپلو لارښودونکو سره څه کوي، چې موږ هم همهغسې کار وکړو.
وګړو بيا هم د هغه غوښتنه ومنله، او درې روڼ اندي يې غوره کړل، او درې ګاونډي هيوادونو ته يې وليږل، چې لاړ شي او هلته وګوري، چې د دغه ځايونو خلك د لارښودونكو د ظلم او ستم په وړاندې څه کوي، چې دوی يې هم زده کړي. دا درې کسه درې کاله په بهرنيو هيوادونو کې پاتې شول. د هغوی د کار او ژوند په اړه يې بشپړه څېړنه وکړه. کله چې په څه پوه شول، خپل هيواد ته راوګرځيدل... چې خپلو هيوادوالو ته د مبارزې کولو لار وښايي. يوه ورځ وګړي د هغوی د خبرو د اوريدو له پاره راغونډ شوي و، لومړي کس وويل:
هغه هيواد ته چې زه تللی وم، وګړي يې ټول خوښ او خولې يې له خندا نه ډکې وې. د هيچا په کې بڼه ځپلې او تندی ګونجې نه و. وګړو له ګهيځ نه تر ماښامه د "هوپ تيرا نام" سندره ويله او نڅل يې... که موږ ښه ژوند او سوکالي غواړو، بايد دا سندره زده کړو او د هميشنۍ ځپلتيا پر ځای تل وناڅو اوسندرې ووايو!...
دويم کس وويل:
هغه هيواد ته چې زه تللی وم، هلته د غم، غصې او خفګان نښه هم نه وه، د هغه ځای وګړو هم د "تيرا نام هوپ" سندره ويله او نڅل يې!...
د لارښود د ظلم او ستم په وړاندې موږ هم بايد وناڅو او سندرې ووايو!...
دريمګړي روڼ اندي وويل:

هغه هیواد ته چې زه تللی وم، وضع همداسې وه، خلکو د غم او خپلتیا په ځای د ګهیځ نه تر ماښام پورې د "تام هوپ تیرا" سندره په خوله وه...که موږ هم غوښتي وي چې د لاربنود اوامر له پښو لاندې کړو، باید دا سندره زده کړو، او له ګهیځ نه تر ماښام پورې د دې سندرې سره وناڅو!
وګړي چې د خپلو روڼ اندو استازو د راپور اوریدو حیران کړي و، وویل:
په نڅا او سندرو خو نه شو کولی، چې د ظلم او ستم مقابله وکړو، موږ اصلاً ستاسې د خبرو په مانا پوه نه شو، آیا تاسو پخپله د دغو خبرو په مانا پوهیږئ؟
استازو وویل:
البته چې پوهیږو، داسې هم کیدی شي، چې په یو مطلب دې پوه نه شو، او چا ته دې لاربنودنه وکړو!
نو وې وایې، چې موږ هم پوه شو...
لومړني سړي موضوع شرحه کړه:
لیدلي به مو وي، کله چې یو سپی یو لاروی ووینې، څومره غاپي؟! "هوپ تیرا نام" د همدې ښکارندوی دی!...
دویم سړي وویل:
د "تیرا ناهوپ" مانا دا ده کله چې د تلې یو پلو کې ختې او په بل پلو کې سره زر واچوئ، د تلې ډنډه همهغې لورې ته کږې، چې درنه وي، هغې ته سره زر یا ختې څه فرق نه لري...دې حالت ته "تیرا نا هوپ" وایې.
دریم ګړي وویل:
د "هوپ تیرا" مانا داسې ده، چې کله یو ښاغلی او نوکر یې په تودوبې "حمام" کې لوڅیږي، د هغوی تر مینځ هیڅ توپیر نشته، او هیڅوك نه شي کولی، چې پوه شي چې کوم یو یې ښاغلی او کوم یو یې نوکر دی؟ دې وضعې ته "هوپ تیرا" وایې.
حاضرین د دې درې روڼ اندو له توضحیاتو نه ډیر خوښ او راضي شول، او په دې یې پریکړه وکړه، چې روڼ اندي دې دا څه چې یې زده کړي دي، خلکو ته زده کړي، تر څو وګړي لکه د نورې نړۍ د خلکو په څیر د لاربنود له ظلم او ستم مقابله وکړی شي!
له دغې ورځې وروسته په هره غونډه، جرګه، وینا ان په کوڅو او بازار کې د "هوپ تیرا !"، "تیراناهوپ" او "هوپ تیري" چغې اسمان ته رسیدلې....
د خلکو د ټنډو ګونجې ورو ورو وغوړیدې او د مخ کرښې یې ورو ورو اوارې شوې. وګړو نور د دې پر ځای چې سرونه ښکته واچوي په هره کوڅه او پس کوڅه کې به

يې دا سندرې ويلې او نځل به يې. کله چې دا غږونه او چغې د لاربنود او انډيوالانو غوږونو ته يې ورسيدې، لومړى يې جټکه وخوړه، او په فکر کې ډوب شول. خوښي او سوکالي يې له منځه ولاړه او د خلکو د خوښۍ د دليل د معلوملو لپاره په ځرت کې شول.

له همدې کبله د هغوى وريځې ښکته پريوتې او وچولي يې ګونجي شول. ورځ په ورځ د خلکو خوښي او د لاربنود د تنډې ګونجې زياتيدلې. نور د لاربنود او د ملګرو د صبر او زغم کاسه په چپه کيدو شوه. نور چا د لاربنود امرونو ته ارزښت نه ورکاوه، وګړي نور د لاربنود له ګواښونو، ګوت ځنډنو، ظلم او ستم نه، نه ډاريدل.

وګړو د لاربنود د ظلم او ستم په مقابل کې "هوپ تيرا" ويل، د "تيرا هوپ" سندره يې ويله، او د "هوپ تيري" سندرې سره يې نځل...

لاربنود او انډيوالانو يې پريکړه وکړه، چې د وګړو د خوښۍ مخه ونيسي، فرمانونه يې صادر کړل، چې "هر څوك که ووايي او وناځي پرته له محکمې به غرغره شي!"

خو څه ګټه يې ونه کړه. لاربنود خو نشو کولى، چې ټول وګړي غرغره کړي، نو ورته په کار وې، چې کومه بله لاره او چاره ولټوي.

دا پلا د لاربنود يو انډيوال يو نوى او شيطاني نظر وړاندې کړ، د لاربنود هم همدا نظر خوښ شو، او له رونې اندو څخه يو چې په سفر تللى وې، او وګړو ته يې دا جملې زده کړې وې، هغه يې د لاربنود مانۍ ته راوبله. لاربنود د هغه ډير درناوى وکړ، او ورته يې وويل:

زموږ هم دا سندرې ډيرې خوښې شولې، او ډيره مزه مو ترې واخيسته. زړه مو غوارې چې ملت هميشه سندرې ووايي، او وناځي. له همدې کبله مو ستاسې څخه يوه غوښتنه درلوده، له دې کبله چې د دې جملو ويل ډير سخت او مشکل دي، او ټول نه شي کولى، چې دا سندره ووايي. او ترې خوند واخلي... که اسانې جملې پيدا کړی شي، پرته له دې چې څوك پرې پوه شي، موږ حاضر يو، چې دوه سوه کڅوړې سره زر تا ته درکړو.

لومړنى رونې اندى چې ګوري، دا غوښتنه په ښکاره منطقي او د ملت په ګټه ده، غوښتنه مني او وايي:

په ډيره مينه مې ومنله!...

له هغې ورځې وروسته د وګړو پام کيږي، چې له اصلي جملې نه دوه ټکي کم شوي دي، او يوازې "هوپ تيرا" پاتې ده، او د هغې مانا دا ده، چې يو سپى پرته له خاونده هر چا ته غاپي.

لاړښود دا پلا دویم روڼ اندی مانۍ ته رابلي، د هغه هم ډېر درناوی کوي، او د سندرې د لنډولو غوښتنه ورڅخه کوي، او دوه سوه کڅوړې سره زر ورکوي!
دغه روڼ اندی هم د لاړښود غوښتنه مني، او خپله جمله د "تیرا هوپ" په شکل اصلاح کوي، چې د هغې مانا ده، کله چې ختې او سره زر وتلې، د تلې ډنډه هر لوري ته ښوریږي!
لاړښود دریمګړی روڼ اندی لکه د دوه نورو غولوي، او هغه هم خپلې جملې ته د "هوپ تیرې" په بڼه تغیر ورکوي، یعنې په تودوبې کې د ښاغلي او نوکر لوڅیدل!...
دا بدلونونه که څه هم جزیي دي، خو د وګړو په کړنه کې ډېر بدلون راولي. که څه هم وګړي خاندي، او له دې سندرې سره ناڅي، خو ټول پوهیږي، چې د خوښۍ او خوشحالۍ اندازه یو څه کمه شوې ده.
هر څومره چې د ولس خوښي کمیږي، هومره د لاړښود تنده غوړیږي.
لاړښود بیا مفکرین رابلي، لومړنی متفکر چې مانۍ ته راځي،له لومړي ځل څخه ډېر د هغه درناوی کوي او وایي:
ایا ممکنه ده، چې د خپلې جملې دوه نور ټکي هم کم کړې، چې وګړي په اسانۍ سره دا سندره زمزمه کړی شي! موږ حاضر یو چې تا ته درې سوه کڅوړې سره زر درکړو. بیا هم روڼ اندی ځواب ورکوي:
په سترګو قربان!
همدا رنګه دویم او دریم متفکر د لاړښود غوښتنه مني. پخوانۍ جملې د "هوپ تې" "تې هوپ" او "هوپ تا" په بڼه تغیر خوري. چې د هغوی مانا ده د سپي غپا، د سرو او ختو تلل او د خلکو د لوڅیدلو تودوبې. وګړي بیا هم په سندرو او نڅا بوخت دي، خو په هغوی کې پخوانۍ خوښي نشته د هغوی څخه لذت نه اخلی او هره ورځ د هغوی مینه ورسره کمیږي.
له بل پلوه هره ورځ د لاړښود تندی غوړیږي او له خپل بریالیتوب نه خوند اخلي.
لاړښود د دریم ځل له پاره متفکرینو ته بلنه ورکوي او د سرو د کڅوړو شمیر ورته ډیروي او له هغوی څخه غواړي چې خلك دې یوازې "هوپ" ووایي.
روڼ اندي بیا هم دا غوښتنه مني، او جملې لنډیږي. خو وګړې نور د دې کلمو په مانو (معنو) نه پوهیږي، او خپګان یې پیل کیږي.
د وګړو خپګان او ځپلتیا او د لاړښود او اندیوالانو خوښي یې ورځ په ورځ ډیریږي.
علت یې هم ښکاره دی ځکه چې اوس وګړي د دې کلمو په مانا نه پوهیږي، خو لاړښود او اندیوالان یې د هغې په مانا ښه پوهیږي.

اور په اور

نه، زه دا داستان د کیسي په بڼه نه وایم، ځکه چې دا یوه ریښتینې کیسه ده دا پیښه چې څنګه پیښه شوې ده همغسې یې درته وایم.

د هغه وخت د مسیح میلاد نه وروسته او ځای یې هم یو د لوړ نومو(مشهورو) ځایونو څخه دی!!!

ښه اوس چې د کیسي ځای او وخت معلوم شو! رابه شو اصل مطلب ته.

هغه وخت چې مو وښود او هغه هیواد چې مو دروپېژانده په هغې کې یوه غټه شانډۍ (ګودام) وه. په دې شانډۍ کې ډېر زیات د خوراك او پوښاك جنسونه موجود و. خواړه لکه چنې، وریجې، کلول، مۍ، نسك او سابه یو لوري ته، غنم، وربشې، ګدن، غوړي، صابون او د کالیو او خولیو ټوکران بل لوري ته، هر څه په خپلو ځانګړو ځایونو کې پراته و.

د شانډۍ خاوند ډېر هوښیار، تجربه لرونکی او ذکي سړی و. کلونه یې کار کړی و او د هیڅ نه ډېر څه ته رسیدلی و. په دې ټول وخت داسې څوك نه و را پیدا شوی چې د هغه څخه دي یو دینار اضافه واخلي او یا دي د هغه د مال څخه یو ډکی بوس پټ کړي. خو د څو میاشتو راهیسې څو موږکان د هغه په شانډۍ کې پیدا شوي و او په ډیرې چټکۍ سره مخ په ډیریدو و. حیف او افسوس د دې هیواد په پیسو.

د هغه په شانډۍ کې یې بد حال جوړ کړی و چې دې وضعې د شانډۍ خاوند ډېر وارخطا او اوتر کړی و او هیڅ نه پوهیده چې څه وکړي.

موږکانو په هیڅ شي رحم نه کاوه، ټوکران یې ژویل، خواړه یې یو له بل سره ګډول، پوڅه (پنیر) او غوړي یې له کاره ویستلي و.

البته د شانډۍ تجربه لرونکی خاوند هم لاس تر زنې بیکاره نه و ناست. په ډېره بېړه یې د موږکانو د ورکولو لارې چارې کتلې، خو هیڅ ګټه یې نه درلوده، پوڅې ورځ په ورځ لږیدلې، پوښاك او ټوکران ورځ په ورځ څیرې او سورې کیدل.

د هغه شانډۍ د موږکانو د تمرین ډګر ګرځیدلی و او ټوله شپه او ورځ به پکې موږکان هغه خوا او دیخوا ځغاستل.

موږکان د ډیرو پوڅو، غوړو او نورو شیانو د خوړلو له کبله د پیشوګانو په اندازه لوی شوي او څه نه و پاتې چې د سپو قدر ته لوی شي!

د شانړۍ خاوند ډېر وژونکي ګنډير (زهر) موږکانو ته وشيندل، خو هيڅ ګټه يې ونکړه. ځنګه ځيني خلك د ګنډيرو په خوړلو عادت کيږي نه، او د هغې په خوړلو نشه کيږي نه؟

موږکان هم د ګنډيرو په خوړلو عادت شوي و او که يوه ورځ به هغوی ته ګنډير ونه رسيدل د هغې زور به يې د شانړۍ له جنسونو څخه ويسته او ډېر تاوان به يې ورواړاوه. د شانړۍ خاوند څو غټې او تکړه پيشوګانې پيدا کړې او هغه يې په شانړۍ کې پريښودې چې موږکانو ته د خپل کار سزا ورکړي، خو موږکانوهغوی هم وخوړې. نور نو په هيڅ شي هم نه کيدل چې د موږکانو د يرغلونو مخه دې ونيولای شي. د شانړۍ خاوند د غټو لټونو د جوړولو په فکر کې شو چې د هغې په وسيله موږکان ونيسي، هره شپه به څو دانې موږکان په لټونو کې نښتل، خو څه ګټه؟ د هغې څو چنده به نور زيږيدل!

محتکر نه غوښتل چې تسليم شي. له څه مودې فکر وروسته يې يو نوی فکر وکړ، يو څو اوسپنيزې غټې پنجرې يې جوړې کړې او هغه موږکان چې به د شپې په لټ کې نښتي و هغه به يې په دې پنجرو کې اچول دې موږکانو ته يې خواړه نه ورکول او هغه به يې ورې ساتل يوه ورځ.....دوه ورځې......درې ورځې......تيرې شوې موږکان چې په ډېرو خوړو اموخته شوي و يو بل ته اړم شول. هغوی چې به قوي و، کمزوري به يې خوړل، او ګيډې به يې ډکولې. په دې ډول موږکانو به د ورځې د درې-څلورو خپلو همجنسو خيټې څيرولې، او خوړل به يې. د موږکانو پنجره د جګړې په ډګر بدله شوې وه. د وخت په تيريدو، په هره پنجره کې يو-يو غښتلی موږك پاتې شو، چې د خپلو همجنسانو د خوړلو عجيبه مينه ورسره پيدا شوې وه. تجربه لرونکي محتکر د پنجرو کړکۍ پرانستې او دا موږکان يې په شانړۍ کې واچول. په ډېر لږ وخت کې هغه موږکانو چې د خپلو همجنسانو خوړل يې عادت شوی و، له شانړۍ څخه د موږکانو نسل ورك کړ.

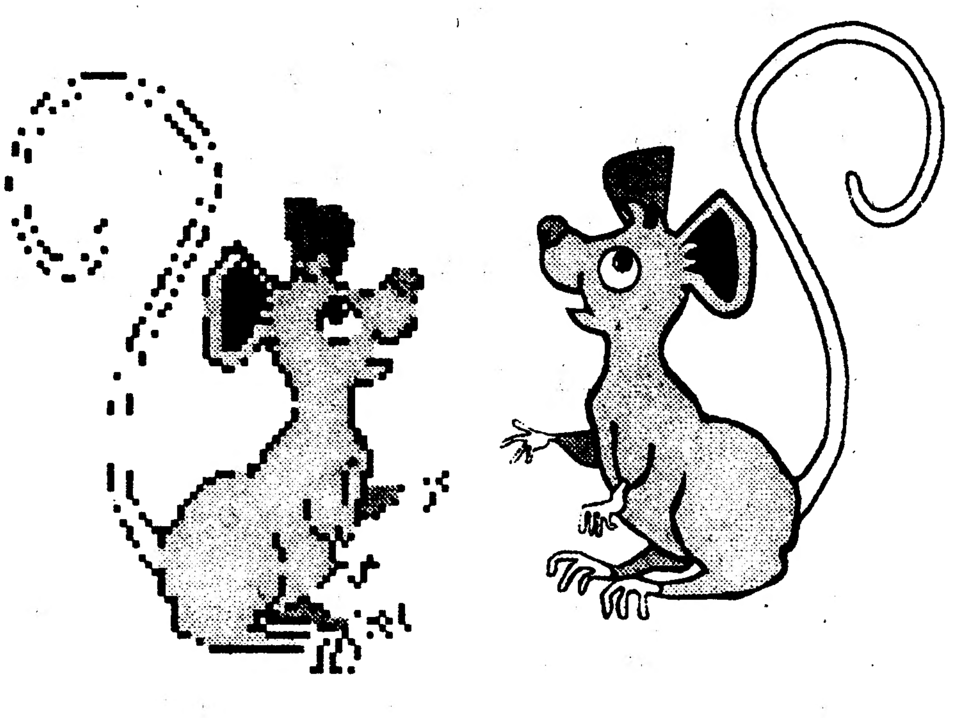

د ختیځ د بیا رغونې اداره (کور)

Khatiz Organization for Rehabilitation (KOR)

د ختیځ د بیا رغونې ادارې (کور) د خپرونو څانګې تر اوسه خپاره کړي دي:

۱. د سند باد پېښې، د ماشومانو لپاره په زړه پورې مصورې کیسې
۲. د طرابلس زمریان ، د لیبیا په مظلوم ولس د ایتالیایي یرغلګرو د ظلم انځورونکې قصه
۳. ولسي ملغلرې، د پښتو متلونو او ولسي قصو مجموعه
۴. لنډۍ، د ۴۰۰۰ په شاوخوا کې لنډۍ، راټولونکی سیداګل غریبیار
۵. د خوب نړۍ، خوب د ساپوهنې له نظره
۶. د سینې ناروغي او توبرکلوز، د طب د زده کوونکو او ډاکترانو لپاره طبي کتاب
۷. تشخیصي راډیولوژي، د طب د زده کوونکو او ډاکترانو لپاره طبي کتاب
۸. جراحی اعصاب (جلد اول)، کتاب طبي برای محصلین طب و دکتوران جراح
۹. رهنمای عملي کاربرد دواها، کتاب رهنما برای نسخه نویسي درست ادویهٔ اساسي
۱۰. د کمپیوټر اساسات، وینډوز او کمپیوټري محاوره د کمپیوټر په اړه بشپړ معلومات
۱۱. The Ethenic Composition of Afghanistan
۱۲. اوښکې د بنو په سر، د ډاکټر محمد یونس مروت شعري ټولګه
۱۳. رهنمای عملی طبابت اطفال
۱۴. د جزأ قانون شرحه، لومړی کتاب
۱۵. د درملو د استعمال عملی لارښود، ډاکتر مالتي وان بلومردر
۱۶. د اپینو لار، تاریخي قصه، استاد عبدالغفور بریښنا
۱۷. د اروا پوهنې ښوونځي، د کابل پوهنتون د ښوونې او روزنې د پوهنځي درسي کتاب
۱۸. نغوتې او نغوړې، ولسنامه نه شهنامه، لطیف جان بابي
۱۹. افغانستان: فیډرالیزم، محمد انعام واک
۲۰. د پرښتې خواب، د څو لنډو کیسو مجموعه، حفیظ الله تراب
۲۱. په لومړنیو ښوونځیو کې د ژبې د زده کړې لارښوونې او ستراتیژي
۲۲. د هوښیارتیا تله
۲۳. خرمړی

د خپلو کتابونو د تصحیح، ټایپ، ډیزاین او چاپ لپاره زموږ سره په دې پتو په تماس کې شئ:

Dr. M. Farid Bazger
G.P.O. Box 607, Peshawar, Pakistan
Tel. +92-91-841280, 845637, 45504 یا 844202 Fax. +92-91-841089
E-mail: kor_bazger@hotmail.com , farid_bazger@hotmail.com

او یا د دعوت د خپرونې له لارې: C/O M.Tariq Bazger

P.O.Box 289, 2001 Lillestrom, Norway
Phone: +47-90856195
Fax: +47-63875971
E.mail: dawatnet@start.no ,Website:http:/home.no.net/dawatnet

PROPERTY OF ACKU 9143

Written by:
Aziz Naseen

ترکي ليکوال "عزيز نسين" په ځوانۍ کې
چې د دې کتاب د ليکلو په جرم
په پنځلس کاله قيد محکوم شو.

Dead Donkey

(A collection of
Social Stories
by famous Turkish writer)

Translated by:
Dr. M.Farid Bazger

د ختيځ د بيا رغونې اداره (کور)
Khatiz Organization for Rehabilitation(KOR)